

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ Τ.Ε**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΜΟΥΣΕΙΑ»**

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΥΤΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΑΝΤΙΡΙΟ, 2018

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Πιστοποιείται ότι η πτυχιακή εργασία με θέμα:

«ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΜΟΥΣΕΙΑ»

Της φοιτήτριας του Τμήματος ΤΜΗΜΑ ΜΙΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
Τ.Ε

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ

A.M.: 2234

παρουσιάστηκε δημόσια και εξετάσθηκε στο Τμήμα ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΜΜΕ στις

29/11/2018

Ο ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΤΡΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Ακόμα δηλώνω ότι αυτή η γραπτή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ειδικά για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία και ότι θα αναλάβω πλήρως τις συνέπειες εάν η εργασία αυτή αποδειχθεί ότι δεν μου ανήκει.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 1

ΑΜ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΑΘΑΝΑΣΙΑ.

2234

[Αυτή η σελίδα είναι κενή]

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θέλω να εκφράσω την ευγνωμοσύνη, μου σε όλους

τους ανθρώπους ,που στη εως τώρα πορεία της φοιτητικής μου ζωής ,ηταν κοντά μου .

Ευχαριστώ τον κάθε έναν ξεχωριστα για τη βοήθεια του.

Ευχαριστώ που κατά φερα να φτάσω στο σημείο να

Παρουσιάσω την πτυχιακή μου.Ευχαριστώ και τον

Επιβλέποντα καθηγητή μου για την βοήθεια του.

Δεν θα ξεχάσω ποτε όλους αυτους τους ανθρώπους

Που με βοήθησαν.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ως αφητηρία όσων θα αναπτυχθούν εν συνεχεία, πρέπει να καταστεί σαφές ότι οι πληροφορίες αντλήθηκαν από πρόσωπα και φορείς που καταπιάστηκαν προηγουμένως με το προς εξέταση θέμα. Η συγκέντρωση του υλικού και του συνόλου των πληροφοριών δεν ήταν ευχερής και η παράθεσή τους δεν αξιώνει την πρωτοτυπία αλλά τη δημιουργική επαναπροσέγγιση. Άλλωστε η πρωτοτυπία δεν είναι εύκολη αναφορικά προς ένα θέμα που έχει ήδη απασχολήσει πάμπολλους καταξιωμένους κι ειδικούς επί του θέματος ανθρώπους. Ίσως μια πτυχιακή εργασία αγνών προθέσεων να δίνει την εντύπωση της μίμησης . Ίσως όμως αυτή η θεωρούμενη μίμηση να είναι πιο γνήσια από μια κακής ποιότητας πρωτοτυπία, η οποία ενδεχομένως στην ουσία της να μην είναι και τόσο πρωτότυπη.

Ειλικρινής πρόθεση της παρούσας εργασίας είναι να διατηρηθεί ένα καλό επίπεδο συγγραφής, με αισθητική και σεβασμό προς τον αναγνώστη.

Στόχος της εργασίας είναι -πλην της συλλογής των πληροφοριών- η ένταξή τους σε ένα κατά το δυνατόν εύτακτο πλαίσιο. Το προσωπικό στοιχείο της συγκεκριμένης εργασίας συνίσταται στις κατ' ιδίαν επισκέψεις σε ικανό αριθμό μουσείων, στη συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα μουσείων, στη λήψη φωτογραφιών και στις σκέψεις και εικασίες που αφορούν σε ένα πιο αισιόδοξο μέλλον για τα μουσεία, που συνιστούν έναν πραγματικό φάρο πολιτισμού.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα μουσεία αποτελούν ιδρύματα που προβάλλουν, αποθηκεύουν και διατηρούν αντικείμενα, έργα τέχνης και μουσειακά εκθέματα και είναι ανοιχτά στο ευρύ κοινό. Τα μουσεία είναι συνυφασμένα λοιπόν με το στοιχείο της φύλαξης παλαιότερων αντικειμένων. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα επιδιώκουν να συμβάλουν στην απόκτηση της γνώσης. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα διαμορφώνονται με βάση τις ανάγκες των ατόμων στα οποία απευθύνονται ενώ σημαντική παράμετρο καθιστούν και οι δυνατότητες που παρέχει ο χώρος όπου διεξάγονται. Μάλιστα πραγματοποιούνται και από ειδικούς εκπαιδευτικούς. Οι εποικοδομητικές διαδικασίες, στο μουσείο, είναι συνυφασμένες σε με την ομαδική συνεργασία και την επικράτηση δημοκρατικών διαδικασιών κατά την πραγμάτωση τους.

ABSTRACT

The museums are institutions that promote, store and preserve objects, works of art and museum exhibits and are open to the general public. The museums are therefore interwoven with the storage of older objects. Educational programs seek to contribute to the acquisition of knowledge. Educational programs are tailored to the needs of the people they are targeting, while the potential of the venue is also an important parameter. Indeed, they are also carried out by specialist teachers. The constructive processes in the museum are interwoven with teamwork and the prevailing of democratic processes in their realization.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

ΜΟΥΣΕΙΟ,ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	vii
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	viii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	ix
ABSTRACT	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ	ix
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	xii
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ	xiii
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ	xv
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	xvi
1 ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	57
Η ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	29
Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ.....	29
3 ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	29
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	29
4 ΤΙΤΛΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ . Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ-ΔΡΑΣΕΙΣ.....	40
ΤΙΤΛΟΣ ΠΕΜΠΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	51
ΣΥΝΝΤΕΥΞΕΙΣ.....	51
ΤΙΤΛΟΣ ΕΚΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	56
ΕΡΕΥΝΑ-ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	56
ΤΙΤΛΟΣ ΕΚΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	106
ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	106
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΟΠΤΙΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ.....	106
ΒΙΒΛΙΟΥ.....	106
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	116
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	117

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1-1 Αυτή είναι μια εικόνα ..**Σφάλμα!** Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

Εικόνα 1-2 Αυτή είναι μια δεύτερη εικόνα**Σφάλμα!** Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

[Αυτή η σελίδα είναι κενή]

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1-1 Αυτός είναι ένας Πίνακας **Σφάλμα!** Δεν έχει οριστεί
σελιδοδείκτης.

Πίνακας 2-1 Αυτός είναι ένας πίνακας **Σφάλμα!** Δεν έχει οριστεί
σελιδοδείκτης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα μουσεία καθιστούν έναν χώρο που μπορεί να καλλιεργηθεί η έννοια της μάθησης, ενώ θα πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι πρόκειται για μία μορφή εξασφάλισης γνώσης που ξεφεύγει από τις παραδοσιακές μεθόδους. Τα μουσεία λοιπόν λαμβάνουν εκπαιδευτικές διαστάσεις ενώ αυτό επιτυγχάνεται με ειδικά προγράμματα και συγκεκριμένες δραστηριότητες που έχουν διαμορφωθεί κατάλληλα. (Καλούρη-Αντωνοπούλου , Κασσάρης ,1988)

Στην παρούσα εργασία θα γίνει προσπάθεια προσέγγισης της έννοιας του μουσείου. Έτσι αφού τεθούν στοιχεία αναφορικά με την εξελικτική του πορεία θα πραγματοποιηθεί αναφορά στον εκπαιδευτικό ρόλο του και παράθεση πληροφοριών αναφορικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Στο πλαίσιο ανάπτυξης των σχετικών παραμέτρων έμφαση θα δοθεί στην δράση που αναπτύσσει το μουσείο Μπενάκη και στα εκπαιδευτικά προγράμματα που οργανώνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Ο ορισμός της έννοιας του μουσείου καθίσταται πολυδιάστατος. Σε γενικές γραμμές, τα μουσεία αποτελούν ιδρύματα που προβάλλουν, αποθηκεύουν και διατηρούν αντικείμενα, έργα τέχνης και μουσειακά εκθέματα και είναι ανοιχτά στο ευρύ κοινό (Australian Bureau of Statistics, 2005a). Προκειμένου βέβαια να προσδιοριστεί ο ορισμός του μουσείου με ακρίβεια είναι χρήσιμη η παράθεση περισσότερων λεπτομερειών. (Κέντρο Πολιτιστικής Κληρονομιάς για την Ασία και τον Ειρηνικό, 2002). Σπουδαίος κρίνεται ο ορισμός του διεθνούς συμβουλίου μουσείων. Σύμφωνα με αυτόν ένα μουσείο συνδράμει τους ανθρώπους να κατανοήσουν τον κόσμο χρησιμοποιώντας αντικείμενα και ιδέες που θα συντελέσουν στην ερμηνεία του παρελθόντος και του παρόντος και στην εξερεύνηση του μέλλοντος. Ένα μουσείο διατηρεί και ερευνά συλλογές διαφόρων αντικειμένων ενώ επιτρέπει και την πρόσβαση του κοινού σε αυτά αλλά και την παροχή πληροφοριών. Τα μουσεία διαμορφώνονται προς το δημόσιο συμφέρον ως μόνιμοι, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί που ενισχύουν μακροπρόθεσμα τις κοινότητες. Παρατηρούνται ακόμα διαφορετικά είδη μουσείων όπως αυτά της επιστήμης, της ιστορίας και της τέχνης. Επιπρόσθετα ως μουσεία συχνά είναι δυνατόν να ληφθούν υπ' όψιν φυσικά, αρχαιολογικά και εθνογραφικά μνημεία, τοποθεσίες και ιστορικά μνημεία καθώς και ιστορικοί τόποι που διαφυλάσσουν και προβάλλουν τα υλικά στοιχεία των ανθρώπων και του περιβάλλοντος τους. Ακόμα ως μουσεία αντιμετωπίζονται τα ιδρύματα που συλλέγουν και εκθέτουν ζωντανά δείγματα φυτών και ζώων, όπως βοτανικοί και ζωολογικοί κήποι, ενυδρεία και βιολογικά είδη. Μουσεία θα μπορούσαν να είναι και επιστημονικά κέντρα, πολιτιστικά κέντρα και άλλες οντότητες που διευκολύνουν τη διατήρηση, τη συνέχιση και τη διαχείριση υλικών ή άυλων πόρων πολιτιστικής κληρονομιάς (ζωντανή κληρονομιά και ψηφιακή δημιουργική δραστηριότητα).

Είναι προφανές ότι ο ορισμός της έννοιας του μουσείου είναι εφικτό να διευρυνθεί σε μεγάλο βαθμό. Ο ορισμός περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία που αποτελούν μουσεία με την τυπική έννοια. Για παράδειγμα, τα μεγάλα κρατικά μουσεία όπως και τα μεγαλύτερα περιφερειακά μουσεία και γκαλερί τέχνης περιλαμβάνονται στον ορισμό. Περιλαμβάνονται όμως επίσης τα ενυδρεία, οι βοτανικοί κήποι και σχεδόν όλα τα σημεία συλλογής ζωντανών φυτών και ζώων καθώς και τα επιστημονικά και τεχνολογικά κέντρα. Αναμφισβήτητα τα μουσεία παρουσιάζουν εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό ενδιαφέρον. (ICOM, 2001b)

Οι πρώτες συλλογές αριστοκρατικής προέλευσης του 16^{ου} και 17^{ου} αιώνα είναι εφικτό να θεωρηθούν ότι αποτέλεσαν τα πρώτα δείγματα μουσείου. (Οικονόμου, 2003) Στο πλαίσιο αυτό η έννοια του μουσείου και ο ρόλος του διαφοροποιούνται σε μεγάλο βαθμό. Αξιοσημείωτο κρίνεται το γεγονός ότι περίπου από το 1960 η έννοια του μουσείου αρχίζει σε μεγάλο βαθμό να συνδυάζεται με την έννοια της κοινωνίας. Ο Μπαμπινιώτης (2002), προσδιορίζει το μουσείο ως ένα είδος κτιρίου που παρουσιάζει αυτονομία ενώ εκεί πραγματοποιείται η φύλαξη αλλά και η επιστημονική μελέτη των στοιχείων που σχετίζονται με αυτό ενώ εκθέτονται στο κοινό και ορισμένα έργα τέχνης που παρουσιάζουν μεγάλη σημασία και αξία αισθητικού χαρακτήρα.

Σε γενικές γραμμές χρήσιμος καθίσταται ο προσδιορισμός της έννοιας των μουσείων που γίνεται από το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων αρμοδιότητα του οποίου είναι αφενός οι λειτουργίες των μουσείων και αφετέρου η μελέτη τους σε παγκόσμιο επίπεδο και με γνώμονα την προσέγγιση στοιχείων που αφορούν την πολιτιστική κληρονομιά. Ο προσδιορισμός λοιπόν της έννοιας του μουσείου από το ICOM δίνει έμφαση στον σταθερό χαρακτήρα των μουσείων που επιδιώκουν την διαφύλαξη των συλλογών και των αντικειμένων. Οι σχετικές μαρτυρίες μάλιστα παραθέτουν στοιχεία

ως προς την αυθεντικότητα των στοιχείων που διαμορφώνουν τις μουσειακές συλλογές. Βασικοί στόχοι του μουσείου είναι η μελέτη, η ψυχαγωγία και η εκπαίδευση στοιχεία που χαρακτηρίζουν τα μουσεία από την αρχή της ύπαρξης τους δηλαδή περίπου τον 17^ο αιώνα.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες ο ορισμός της έννοιας του μουσείου, όπως επισημαίνει η Αμερικανική Ένωση Μουσείων (AAM) (2007), σχετίζεται σε μικρότερο βαθμό με την συλλογή αντικειμένων ενός μουσείου, και περισσότερο πρόκειται για μία μορφή επιχείρησης. Ο σκοπός ενός μουσείου είναι ουσιαστικά εκπαιδευτικός, ενώ χρήσιμο είναι να περιλαμβάνει έμπειρο προσωπικό με μουσειακές γνώσεις και εμπειρία. (Αμερικανική Ένωση Μουσείων, 2007). Στις ΗΠΑ παρατηρείται μεγάλη έμφαση σε σχέση με το στοιχείο της χρηματοδότησης των μουσείων ενώ μικρότερη σημασία παρουσιάζει ο προσδιορισμός της αποστολής και της σπουδαιότητάς τους. Το Ινστιτούτο Μουσείων και Υπηρεσιών Βιβλιοθήκης παρέχει χρηματοδότηση με γνώμονα τα όσα ισχύουν περί μουσείων και βάσει των σχετικών νομοθετικών διατάξεων. Απαραίτητα στοιχεία είναι το έμπειρο προσωπικό, η έλλειψη κινήτρων κερδοσκοπικού χαρακτήρα και η δυνατότητα πρόσβασης του κοινού στο μουσείο. (Αμερικανική Ένωση Μουσείων, 2007).

Η λέξη «μουσείο» είναι συνυφασμένη με τις Μούσες που περιλαμβάνονται στην μυθολογία. Μέχρι το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα το μουσείο καθίστατο ανοικτό μόνο στην ελίτ. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι σε ορισμένες περιπτώσεις η πρόσβαση καθίστατο γενικότερα περιορισμένη ενώ σε κάποιες άλλες τα κτίρια των μουσείων ήταν τόσο επιβλητικά που υπήρχε αίσθημα φόβου σε σχέση με την επίσκεψή τους. (McLean, 1997). Στην αρχή του εικοστού πρώτου αιώνα τα μουσεία αρχίζουν να διαφοροποιούνται αρκετά.

Αν και δεν σχετίζονται με τους ορισμούς που αναφέρθηκαν παραπάνω, η Ακαδημία του Πλάτωνα τον 4ο αιώνα π.Χ. και το Λύκειο του Αριστοτέλη θεωρούνται πρόδρομοι στα σύγχρονα μουσεία (Ripley, 1970). Και οι δύο αποτελούσαν ιδρύματα τρίτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου οι επιστήμονες διεξήγαγαν και δημοσίευσαν έρευνα, πραγματοποιούσαν διαλέξεις και δίδασκαν μαθητές. Η Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας, που ιδρύθηκε από τον Πτολεμαίο τον Πρώτο, το 332 π.Χ., περιελάμβανε πολλά σχετικά κριτήρια και στο παρελθόν ονομάστηκε "μακράν το σημαντικότερο μουσείο της αρχαιότητας" (Murray, 1904). Εκτός από τα σπουδαία αρχεία, τα έγγραφα και τα βιβλία τα συγκεκριμένα ιδρύματα δεν αποτέλεσαν χαρακτηριστικά παραδείγματα των ορισμών που δόθηκαν για το μουσείο.

Κατά την ίδια περίοδο διαμορφώθηκαν συλλογές. Αυτό παρατηρήθηκε σε ,μεγάλο βαθμό σε ναούς ή άλλα κτίρια που χρησιμοποιήθηκαν για να στεγάσουν θησαυρούς που συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια των εδαφικών κατακτήσεων. Για παράδειγμα, το 189 π.Χ. ο Ρωμαίος στρατηγός Φουλβίος επέστρεψε στη Ρώμη με χιλιάδες αγάλματα και αντικείμενα χρυσού και αργύρου (Kotler & Kotler, 1998). Ο Φούλβιος συνέχισε να χτίζει ναό στη Ρώμη αφιερωμένο στον Ηρακλή των Μουσών για να επιδείξει τον θησαυρό του (Ripley, 1970).

Στον Μεσαίωνα η ανάπτυξη της ιδέας του μουσείου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη χριστιανική εκκλησία, η οποία κυριάρχησε στην πνευματική ζωή της Ευρώπης. Τα μοναστήρια στέγαζαν μερικές φορές σημαντικές βιβλιοθήκες και φημίζονται για τις ακαδημαϊκές τους επιδιώξεις. Η Εκκλησία συγκεντρώνει επίσης συλλογές χειρογράφων, ιερών κειμηλίων και θησαυρών, τα περισσότερα από τα οποία προέρχονται από ταξιδιώτες (Murray, 1904). Περαιτέρω, στα τέλη του 15ου αιώνα υπήρχε σημαντική συλλογή έργων τέχνης στη Ρώμη, υπό την εποπτεία του Πάπα Σίξτου του IV (Ripley, 1970).

Μέχρι αυτή την εποχή οι ποιητές της Αναγέννησης, οι καλλιτέχνες, αλλά και οι φιλόσοφοι διαμορφώνουν τις κοινωνικές τάσεις. Η δυτική σκέψη στρέφεται περισσότερο προς μια ανθρωπιστική και κοσμική φιλοσοφία. Αυτή η κοινωνική αλλαγή είχε ως αποτέλεσμα: τα αντικείμενα της κινούμενης φύσης και τα φαινόμενα

του υλικού κόσμου να αρχίζουν να αντιμετωπίζονται με επιστημονικό ενδιαφέρον (Murray, 1904)

Κατά συνέπεια, ο δέκατος έκτος αιώνας χαρακτηρίζεται από βασιλικά σπίτια που διαμορφώνονται στην Ιταλία και στα οποία παρατηρούνται συλλογές βοτανικών και ζωολογικών δειγμάτων. Αυτοί οι πρόδρομοι ουσιαστικά του σύγχρονου μουσείου δεν παρουσίαζαν σε μεγάλο βαθμό άμεση συσχέτιση με την έννοια συλλογή. Ακόμα, οι συλλογές της Αναγέννησης ήταν σε μεγαλύτερο βαθμό συνυφασμένες με την έννοια του μουσείου. Οι επιστημονικές επιδιώξεις αλλά και η έννοια της διατήρησης του παρελθόντος στο πλαίσιο διαφύλαξης της σύγχρονης κληρονομιάς, ήταν εμφανείς. Ωστόσο, αυτά τα «μουσεία» δεν απευθύνονταν στο ευρύ σύνολο. Όπως παρατήρησε ο Hudson (1977) τα μουσεία ήταν προϊόν της Αναγέννησης, προϊόν μιας αριστοκρατικής και ιεραρχικής κοινωνίας που πίστευε ότι η τέχνη απευθυνόταν σε έναν κλειστό κύκλο. Σε μια πιο σύγχρονη προσέγγιση, τα μουσεία προσαρμόζουν το προϊόν τους σε μια συγκεκριμένη αγορά, αν και είναι πολύ στενή.

Έτσι, ενώ υπήρχε ένας σημαντικός αριθμός σημαντικών συλλογών στην Ευρώπη μέχρι τον δέκατο έβδομο αιώνα, μόνο διακεκριμένοι ταξιδιώτες και μελετητές είχαν τη δυνατότητα εισόδου σε μουσεία. Ωστόσο, η αλλαγή έγινε αργά. Μέχρι το 1700 το ευρύ κοινό είχε περιορισμένη είσοδο στη Imperial Gallery της Βιέννης, το Quirinal Palace στη Ρώμη και το Escorial στη Μαδρίτη. Η γκαλερί στη Δρέσδη επέτρεπε την είσοδο του κοινού το 1746. Ομοίως, τη χρονική αυτή στιγμή οι πλούσιοι ιδιώτες συλλέκτες στην Αγγλία ανοίγουν τις συλλογές τους. Η συλλογή ενός ατόμου ήταν η βάση για την ίδρυση του Βρετανικού Μουσείου.

Το 1774, ο κύριος Ashton Lever, από το Μάντσεστερ, μετέφερε τη συλλογή απολιθωμάτων, πτηνών, αλλά και άλλων αντικειμένων στο Λονδίνο για να ανοίξει δημόσιο μουσείο. Υπήρξε επιβάρυνση εισόδου για την ανάκτηση των λειτουργικών εξόδων. Το μουσείο τελικά απέτυχε. Παρόμοιες εξελίξεις, αν και με διαφορετικά κίνητρα, εμφανίστηκαν στη Γαλλία και στον Νέο Κόσμο. Το 1773 δημιουργήθηκε ένα μουσείο από την Βιβλιοθήκη του Τσάρλεστον της Νότιας Καρολίνας, το πρώτο μουσείο με τη σύγχρονη έννοια που δημιουργήθηκε στο Νέο Κόσμο. Ακολούθησε το Μουσείο Peale στη Φιλαδέλφεια που άνοιξε το 1782 και το μουσείο του Salem το 1799. Η διαφορά στα κίνητρα σχετίζεται, πηγάζει από την προοπτική των Ηνωμένων Πολιτειών σχετικά με την έννοια του μουσείου, η οποία φαίνεται ξεκάθαρα στα λόγια ενός Αμερικανού μουσειολόγου στις αρχές του εικοστού αιώνα. Αυτός λοιπόν επισημαίνει ότι το αμερικανικό μουσείο δεν είναι ούτε ένα εγκαταλελειμμένο ευρωπαϊκό παλάτι ούτε λύση για την αποθήκευση του εθνικού πλούτου. Πρόκειται για ένα αμερικανικό φαινόμενο που αναπτύχθηκε από τον λαό και προφανώς αφορά το λαό (Wittlin, 1949).

Αντίθετα, στην Ευρώπη δημιουργήθηκαν ιδιωτικές συλλογές και αναπτύχθηκαν από τα δημόσια μουσεία (Hudson, 1977). Επιπλέον, αυτές ήταν ιδιωτικές συλλογές των ευγενών. Για παράδειγμα, το Λούβρο χτίστηκε αρχικά ως βασιλικό ανάκτορο και από τα μέσα του 1700 υπήρχαν εκτεταμένες και σαφώς ιδιωτικές συλλογές. Παρόλο που είχε διεξαχθεί συζήτηση σχετικά με την ιδέα της μετατροπής σε δημόσιο μουσείο πριν από τη Γαλλική Επανάσταση (Schubert, 2000), το Επαναστατικό Συμβούλιο αποφάσισε το άνοιγμα του Λούβρου ως δημόσιο μουσείο κατά την πρώτη επέτειο της Δημοκρατίας, στις 10 Αυγούστου. Τα δημόσια μουσεία στην ηπειρωτική Ευρώπη λέγεται ότι έχουν καθιερωθεί από φόβο βίαιων εκρήξεων ενός δυσареστημένου πληθυσμού (Stapp, 1990) και όχι από την επιθυμία να ανοίξει η συλλογή στο κοινό.

Αναμφισβήτητα, το επόμενο βήμα για την ανάπτυξη της ιδέας του μουσείου ήταν το πιο σημαντικό μέχρι στιγμής, καθώς προκάλεσε την εκλαΐκευση της ιδέας της επίσκεψης σε ένα μουσείο και επήλθε μια σημαντική αλλαγή στη σχέση μεταξύ μουσείων και του μέσου ατόμου (Sweet, 2007). Στο δεύτερο μέρος του δέκατου ένατου αιώνα υπήρξε μια σειρά παγκόσμιων εκθέσεων, ξεκινώντας από τη Μεγάλη Έκθεση του 1851 που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο. (Η Μεγάλη Έκθεση διαμορφώθηκε, ωστόσο, στην επιτυχημένη Γαλλική Βιομηχανική Έκθεση του 1844,

μία από τις πολλές που διεξήχθη στη Γαλλία από το 1798.) Συνεπώς με την ανάπτυξη των μαζικών σιδηροδρομικών ταξιδιών, η Μεγάλη Έκθεση ήταν πιο προσβάσιμη στο μεγαλύτερο ποσοστό του μέσου πληθυσμού (Hudson, 1975). Επιπλέον, σύμφωνα με τον McLean (1997), τα έθνη χρησιμοποίησαν τη Μεγάλη Έκθεση για να απεικονίσουν τα προϊόντα τους με σημαντική εθνική υπερηφάνεια. Οι κυβερνήσεις συνειδητοποίησαν ότι η επιτυχία αυτών των εμπορικών εκθέσεων ήταν απόδειξη ότι τα μουσεία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν επιφέροντας σημαντικές κοινωνικές αλλαγές. (McLean, 1997).

Υπήρχε επίσης πίστη σε αυτή την περίοδο ότι το κράτος διαμόρφωνε τους θεσμούς του με γνώμονα την ηθική και την συμπεριφορά των εργατικών τάξεων και το κοινωνικό καλό (Ross, 2004). Μουσεία όπως το Βρετανικό Μουσείο, αλλά και το Λούβρο (που ιδρύθηκαν με το κληροδότημα το 1846) συνδέθηκαν τώρα με ιδρύματα και λογοτεχνικές και φιλοσοφικές κοινωνίες ως τόποι εκπαίδευσης και μάθησης, καθώς και ψυχαγωγίας ή ακόμα και απόλαυσης. Ακόμα, στο πλαίσιο του σύγχρονου μάρκετινγκ, η αγορά που ήταν διαθέσιμη στα μουσεία είχε επεκταθεί σημαντικά. Παλαιότερα, τα διαθέσιμα τμήματα περιορίζονταν στις ανώτερες κατηγορίες. Τώρα επιτρέπονται και στις μεσαίες τάξεις και να συμπεριληφθούν στο δυνητικό ακροατήριο.

Όπως συνέβη σε όλα τα επίπεδα της ανθρώπινης δραστηριότητας, τα μουσεία άλλαξαν σημαντικά σε ολόκληρο τον εικοστό αιώνα. Στις αρχές του αιώνα έγιναν πολλές τεχνολογικές και κοινωνικές αλλαγές. Δημιουργήθηκαν νέα μουσεία που διευρύνουν την έννοια του μουσείου, κυρίως το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης στη Νέα Υόρκη (το 1929). Οι δύο Παγκόσμιοι Πόλεμοι επηρέασαν σημαντικά πολλά έργα τέχνης και κομμάτια μουσείου που απομακρύνθηκαν από τους νόμιμους ιδιοκτήτες τους. Μάλιστα ο Ρωμαίος στρατηγός Φλουβίος είχε συσσωρεύσει τους θησαυρούς του το 189 π.Χ., και πολλά αντικείμενα και κτίρια καταστράφηκαν. Ενώ η μεταπολεμική ανασυγκρότηση επικεντρώθηκε περισσότερο στην υποδομή και στον κοινωνικό ιστό, υπήρχαν χρήματα για μουσεία. Ο Schubert (2000) θεωρεί ότι το γεγονός αυτό, παράλληλα με την διαμόρφωση πολιτιστικών στοιχείων αναψυχής την δεκαετία του 1970, αποτέλεσε μέρος της ώθησης για μαζικές αλλαγές στον τομέα του μουσείου στην Ευρώπη κατά το δεύτερο μέρος του εικοστού αιώνα.

Σημαντικό επίσης στην εποχή εκείνη ήταν το γεγονός ότι κατά τη δεκαετία του 1970 υπήρξε μια αξιοσημείωτη αύξηση ενδιαφέροντος αναφορικά με την ανακατασκευή ή εγκατάσταση εθνικών μουσείων σε όλο τον κόσμο. Αποτέλεσμα αποτελεί το γεγονός ότι τα επόμενα είκοσι χρόνια άνοιξαν νέα εθνικά μουσεία στη Βραζιλία, τον Καναδά, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιαπωνία και τις Ηνωμένες Πολιτείες. (McShane, 1998)

Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα ο αριθμός και το μέγεθος των μουσείων επεκτάθηκε λοιπόν σε μεγάλο βαθμό. Αυτό συνέβη ιδιαίτερα στην Ευρώπη, όπου μεγάλες συλλογές, αποτελούμενες από αντικείμενα από όλο τον κόσμο, δημιουργήθηκαν ως έκφραση του πολιτιστικού ιμπεριαλισμού. Το Μουσείο Βικτωρίας και Άλμπερτ ιδρύθηκε το 1852 με τα κέρδη της Μεγάλης Έκθεσης του 1851. Αρχικά ήταν γνωστό ως Μουσείο Κατασκευών και η αποικιοκρατική ταξινόμησή του αντικατοπτρίζεται στη διεύθετηση των συλλογών του. Το αρχικό προσωπικό του μουσείου ήταν οραματιστές που επέκτειναν τη συλλογή τους. Οι εξαγορές των μεσαιωνικών και αναγεννησιακών γλυπτών και διακοσμητικών τεχνών ήταν εξαιρετικής ποιότητας.

Στην πορεία του 20^{ου} αιώνα παρατηρείται το γεγονός ότι το μουσείο παρουσιάζει ολοένα και μεγαλύτερη συσχέτιση με την έννοια της τέχνης και του πολιτισμού. Το μουσείο ουσιαστικά αποτελεί έναν θεσμό. Μάλιστα θα πρέπει να επισημανθεί ότι έχει διαχρονική αξία. Πρόκειται για ένα στοιχείο λοιπόν έκφρασης πολιτισμού που έχει μεγάλη εξέλιξη. (Οικονόμου 2003)

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στην πορεία εξέλιξης των μουσείων υπάρχουν ορισμένες περιόδους σπουδαίες και χαρακτηριστικές. Αρχικά εντοπίζεται η αρχαϊκή, ενώ ακολουθούν η πρώιμη, η κυρίως μοντέρνα και η μεταμοντέρνα. Η

συγκεκριμένη διαδοχική πορεία των περιόδων συντελεί στην διαμόρφωση της δυνατότητας παρακολούθησης των στοιχείων που χαρακτηρίζουν την εξέλιξη του μουσειακού θεσμού. Επιπρόσθετα διακρίνονται σε περιόδους και οι αλλαγές που συνοδεύουν το κάθε διάστημα. (Γκαζή, 2003)

Η εκπαίδευση στο πλαίσιο των μουσείων θα πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι δεν χαρακτηρίζεται από οργάνωση και δεν συγκεντρώνει τα αναμενόμενα ιστορικά στοιχεία. Το στοιχείο αυτό είναι πιο έντονο τον 19^ο αιώνα ενώ στα πλαίσια του 20^{ου} η έννοια της εκπαίδευσης παρουσιάζει άμεση συσχέτιση με εκείνη του μουσείου. Το μουσείο αρχίζει να διαδίδεται και να αποκτά ιδιαίτερη αξία τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη. Θα πρέπει βέβαια να ληφθεί υπ' όψιν το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαιδευτική αξία του μουσείου γεγονός που δεν άλλαξε στην πορεία των ετών. (Καλούρη-Αντωνοπούλου, Κασσάρης, 1988)

Τα μουσεία είναι συνυφασμένα λοιπόν με το στοιχείο της φύλαξης παλαιότερων αντικειμένων και έχουν διαχρονικό χαρακτήρα. Στην πραγματικότητα, με τη σημερινή μορφή τους, τα μουσεία εκφράζουν την ταυτότητα ενός τόπου ενώ θέτουν τις βάσεις για το μέλλον.

Τα μουσεία στις αρχές του 21ου αιώνα επικρατεί η αντίληψη ότι προέρχονται από το Μουσείο της Αλεξάνδρειας που ιδρύθηκε τον 3ο αιώνα π.Χ., αλλά αυτό το στοιχείο είναι εν μέρει βάσιμο. Πρόκειται για μία προσπάθεια να επικεντρωθεί η διασφάλιση της γνώσης σε ένα μέρος. Η βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας ήταν διάσημη και περιελάμβανε ένα σύνολο αντικειμένων. Περιγράφεται λοιπόν με γνώμονα τις σύγχρονες μελέτες ένα τεράστιο συγκρότημα κτιρίων, συμπεριλαμβανομένων αιθουσών σεμιναρίων και δεξιώσεων. Ήταν περισσότερο σαν ένα πρωτότυπο πανεπιστήμιο παρά ένα μουσείο.

Το Βρετανικό Μουσείο, ουσιαστικά αποτέλεσε το έναυσμα για την διαμόρφωση όλων των σύγχρονων μουσείων, ενώ ιδρύθηκε το 1753. Πρόκειται για μια μορφή εξομοίωσης με το μουσείο στην Αλεξάνδρεια, αλλά αυτή τη φορά ως δημόσια υπηρεσία και όχι ως εκπαιδευτικό ίδρυμα ανοικτό μόνο για τους μελετητές. Φιλοδοξία λοιπόν ήταν να συγκεντρωθεί όλη η ανθρώπινη γνώση σε ένα μέρος. Η βιβλιοθήκη ήταν και πάλι το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό. Η ιδέα ότι τα έργα τέχνης θα μπορούσαν να διαχωριστούν από τα βιβλία στη διαδικασία μάθησης δεν επικράτησε σε μεγάλο βαθμό τουλάχιστο για έναν αιώνα. Μόλις το 1998 η Βρετανική Βιβλιοθήκη διαχωρίστηκε φυσικά από το Βρετανικό Μουσείο, το οποίο στις αρχές της δεκαετίας του 2000 είναι ένα εντελώς διαφορετικό ίδρυμα από αυτό που άνοιξε τις πόρτες του πριν από 250 χρόνια. Με αυτόν τον τρόπο λοιπόν τα μουσεία διαμορφώνουν μύθους για την διαχρονικότητα τους και αποκτούν φήμη, αν και ο ρόλος τους έχει πράγματι αλλάξει στην πορεία των ετών. (Οικονόμου 2003)

Σύμφωνα με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και τη μυθολογία, η οποία βασιζόταν στην πίστη στους υπάρχοντες θεούς, η λέξη «Μούσα» αναφέρεται στον «Θεό της έμπνευσης» ή «Ο προστάτης των τεχνών» και η λέξη «Μουσειον» αναφέρεται στην έδρα της μούσας. Κατά τη ρωμαϊκή εποχή, η λέξη Muse αναφερόταν στους «τόπους διαλογισμού και τις φιλοσοφικές συζητήσεις». Η λέξη Μουσείο χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στις 15^ο αιώνα στην Ευρώπη για την περιγραφή των έργων του Lorenzo de 'Medici στη Φλωρεντία. Μέχρι τον 17^ο αιώνα, χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει τους Ευρωπαίους καλλιτέχνες όπως ο Ole Worm. Στην Αγγλία ο κατάλογος συλλογής έργων τέχνης του John Tradescant στη Lambeth ονομάστηκε Musaeum Tradescantianum και δημοσιεύθηκε το 1656. Η συλλογή ακινήτων Tradescant μεταφέρθηκε στον Elias Ashmole και στη συνέχεια μεταβιβάστηκε σε ένα νέο κτίριο στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, το οποίο χτίστηκε ειδικά για να φιλοξενήσει αυτή τη συλλογή. Μετά από αυτό, το μουσείο ανοίχθηκε στο κοινό το 1683 και κατά συνέπεια, το μουσείο Ashmolean θεωρήθηκε το πρώτο παλιό μουσείο που χτίστηκε, καθώς και το πρώτο πανεπιστημιακό μουσείο. Το μουσείο μεταφέρθηκε σε άλλο κτίριο του πανεπιστημίου και το παλιό κτίριο έγινε μουσείο

επιστήμης. Στη συνέχεια, στην έννοια του μουσείου έγινε μια μεταβολή του παραδείγματος κατά τη διάρκεια των 19 και 20th αιώνων λόγω των επαναστάσεων πραγματοποιήθηκε σε όλο τον κόσμο, εκτός από τους παγκόσμιους πολέμους.

Μία νέα γενιά μουσείων προέκυψε στην συνέχεια από τους αρχιτέκτονες πρωτοπόρους. Κατά συνέπεια, ο σχεδιασμός ενός μουσείου αποτελούσε πρόκληση για κάθε αρχιτέκτονα, ο οποίος εξέφραζε την ιδεολογία της εποχής αυτής. Αυτή τη στιγμή, τα μουσεία είναι οι χώροι για τη διατήρηση της ιστορίας, την εκτίμηση των καλλιτεχνικών εικόνων και την καταγραφή των ανθρώπινων επιστημών. Οι επισκέπτες των μουσείων είναι εφικτό πλέον να προέρχονται από ποικίλους τόπους, διαφορετικούς πολιτισμούς, διαφορετικές ηλικίες και έρχονται για διαφορετικούς σκοπούς. Σύμφωνα με το ICOM, το μουσείο είναι ένα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, μόνιμο ίδρυμα στην υπηρεσία της κοινωνίας και είναι ανοικτό στο κοινό, που αποκτά, συντηρεί, ερευνά, επικοινωνεί και εκθέτει την απτή και άυλη κληρονομιά της ανθρωπότητας και του περιβάλλοντος της για σκοπούς εκπαίδευσης, μελέτης και απόλαυσης. Η εξέλιξη της ιδέας του μουσείου από τους αρχαίους χρόνους μέχρι και τον 21^ο αιώνα είναι σπουδαία. Μέσω αυτής της μελέτης θα τονιστούν οι κύριες ιδεολογίες για τα μουσεία σε κάθε εποχή, που προκύπτουν στο πλαίσιο παρακολούθησης της αρχιτεκτονικής του μουσείου και οι αλλαγές που έγιναν λόγω των αλλαγών του παγκόσμιου πολιτισμού αλλά και της διάδοσης των επιτευγμάτων της τεχνολογίας. Το μουσείο ήταν ένα σημαντικό χαρακτηριστικό στα αρχαία σχολεία και τις βιβλιοθήκες. Κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης του Φαραώ Αχεντάν (1335-1353 π.Χ.) χτίστηκε μια μεγάλη βιβλιοθήκη κατόπιν αιτήματός του στην περιοχή Tal El Amarna, που ήταν γεμάτη αντίκες και πολύτιμες συλλογές. Κάποια κλωνοποιημένα κομμάτια παλιών πολύτιμων τεμαχίων με τα ίδια υλικά βρέθηκαν στη Λάρσα της Μεσοποταμίας (Ιράκ τώρα), πίσω στη δεύτερη χιλιετία π.Χ., αυτά τα κομμάτια έχουν χρησιμοποιηθεί για εκπαιδευτικούς σκοπούς, ενώ άλλα μέρη της Βαβυλωνίας είχαν ανακαλυφθεί από τον Sir Leonard Woolley. Αυτά τα τμήματα δείχνουν πώς οι βασιλιάδες Ναβουχοδονόσορ και Ναβονίδης δούλευαν για τις συλλογές ενώ κυβερνούσαν την Βαβυλωνία. Ο Sir Leonard Woolley εντόπισε επίσης μια συλλογή από παλιά κομμάτια τον 21^ο αιώνα π.Χ. σε ένα δωμάτιο που βρέθηκε σε ένα παλιό σχολείο κοντά στην περιοχή των ανακαλύψεων του, ενώ υπήρχαν στοιχεία αναφορικά με τη ζωή κατά την διάρκεια του 21ου τον αιώνα π.Χ., καθώς και μια ιστορία για την Eppigaldi-Nanna, την κόρη του Nabonidus και μια ιέρεια που εκμεταλλεύτηκε αυτό το σχολείο, στο οποίο διατηρήθηκαν μερικά αντικείμενα στο πλαίσιο ενός μικρού εκπαιδευτικού μουσείου. (Γκαζή, 2003)

Στην Ασία, ιδιαίτερα στην Κίνα, ο αυτοκράτορας Shang Dynasty, ο οποίος κυβέρνησε την περιοχή της κοιλάδας του ποταμού (παλιά Κίνα) κατά τη διάρκεια του 3^{ου} αιώνα ενδιαφέρθηκε να κάνει συλλογές. Επίσης, οι αυτοκράτορες Shih Huang-Ti και Near Sian φρόντισαν για τη συλλογή πολύτιμων και σπάνιων τεμαχίων, τα οποία φυλάσσονταν από μια ομάδα πολεμιστών και αλόγων από τερακότα ενώ στην συνέχεια παρουσιάζονταν στα στοιχεία του Μουσείου Ch'in. Η τέχνη στην Κίνα δεν ήταν μόνο γλυπτά ή πίνακες, αλλά συμπεριλάμβανε επίσης γυαλί, μεταλλικά έργα και ποίηση. Μια ακαδημία χειρογράφου και σχεδίασης χτίστηκε αυτή τη στιγμή από έναν από τους αυτοκράτορες Χουάν Wu-Ti (87-140 π.Χ.) και τον τελευταίο αυτοκράτορα Χασιάν Τζι.

Η εξάπλωση του χριστιανισμού κατά τη διάρκεια των μεσαιωνικών χρόνων στην Ευρώπη υπογράμμισε νέες αλλαγές στη θρησκευτική ιδεολογία και τον πολιτισμό αυτής της εποχής, η οποία έδωσε μεγάλη σημασία στην εκκλησία στους πρίγκιπες και στους διπλωμάτες. Οι συλλογές τέχνης διατηρήθηκαν κυρίως στα παλάτια των πριγκιπιστών ή στα χρηματοκιβώτια της εκκλησίας. Οι συλλογές είχαν μεγάλη σημασία για οικονομικούς σκοπούς, καθώς είχαν χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση όπλων κατά τη διάρκεια του πολέμου. Επίσης, τα κλωνοποιημένα κομμάτια αυτών των συλλογών έχουν χρησιμοποιηθεί για εμπορία, η οποία περιελάμβανε κάποιους θησαυρούς του αυτοκράτορα Καρλομάγνου, ο οποίος

κυβέρνησε τη ρουμανική αυτοκρατορία (800-814), και ο βασιλιάς των Φράγκων (768-800), ο οποίος είχε έναν αριθμό των παλατιών στο Nijmegen και στο Anglheim, τα οποία περιείχαν πολλούς θησαυρούς, κολώνες, χρυσά και ασημένια φώτα και χάλκινες πόρτες. Λόγω των πλωτών οδών που συνδέουν την Ευρώπη με τις άλλες χώρες και τα λιμάνια όπως η Λομβαρδία και η Τοσκάνη στη Μεσόγειο Θάλασσα, μια συνεχής επικοινωνία μεταξύ αυτών των χωρών και της εκκλησίας στη Ρώμη, και επιπλέον, η εμπορική κίνηση σε όλο τον κόσμο εξαρτάται από τη συλλογή των πωλήσεων. Οι συλλογές μετακινούνταν μεταξύ ιδιοκτητών από διαφορετικές χώρες. Οι περισσότεροι αγοραστές ήταν επίσκοποι όπως ο Henry of Blois, ο οποίος αγόρασε μερικά αρχαία αγάλματα κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του στη Ρώμη το 1151 και τα παρέδωσε στην Αγγλία. Η μεταφορά αντικειμένων ήταν κοινή στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η οποία κατέστη προφανής μετά τη μεταφορά των διάσημων χάλκινων αλόγων από την Κωνσταντινούπολη στη Βασιλική του Αγίου Μάρκου στη Βενετία κατά τη διάρκεια των σταυροφοριών τον 13^ο αιώνα. Στο τέλος των 17 αιώνα, το βασιλικό και ευγενές πάθος της συλλογής έχει αυξηθεί. Μετά από αυτό, όλα αυτά τα παλάτια είχαν μετατραπεί σε μουσεία, καθώς περιελάμβαναν πολύτιμες αντίκες και θησαυρούς. Το μουσείο Λούβρο ήταν ένα από αυτά τα παλάτια, που χτίστηκε τον 12^ο αιώνα κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης του Φιλίππου Β και το 1682 είχε γυρίσει ονομάστηκε μουσείο του Λουδοβίκου XIV για να παρουσιαστεί η βασιλική συλλογή. Οι περισσότερες από τις συλλογές της Φλωρεντίας, της Βιέννης και του Βατικανού έχουν μεταφερθεί σε άλλα μουσεία, γνωστά σήμερα ως τα σημαντικότερα μουσεία σε όλο τον κόσμο. Αυτές οι συλλογές παρουσιάστηκαν μόνο στην καλλιεργούμενη τάξη, ως μέρος της πολυτέλειας, για την προώθηση των πνευμάτων, για την αίσθηση της ομορφιάς, για την εκτίμηση της καλλιτεχνικής αξίας και για την απελευθέρωση των σκέψεων από την εκκλησιαστική κυριαρχία. (Γκαζή, 2003)

Τον 18ο αιώνα θεωρείται ότι πραγματοποιείται η έναρξη των δημόσιων μουσείων στην Ευρώπη. Η δύναμη της υψηλής τάξης είχε μειωθεί και η κυριαρχία της εκκλησίας, το δημόσιο συμφέρον της τέχνης και του πολιτισμού έγιναν υψηλότερες, ιδιαίτερα μετά τη Βιομηχανική επανάσταση αυτού του αιώνα, εκτός από τις νέες εξελίξεις στην επιστήμη, την τεχνολογία και τις τέχνες. Τα μουσεία ήταν ακόμα μόνο για αριστοκρατική τάξη, αλλά άνοιξαν λίγες μέρες για να τα επισκεφτεί το κοινό. Τα νέα μουσεία εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου στην Ευρώπη, η συλλογή του Βατικανού παρουσιάστηκε για το κοινό σε μουσεία όπως το Μουσείο Capitolin το 1734, όπως και στο Μουσείο Pio-Clementino το 1772, τα παλαιά έργα της εποχής της Αναγέννησης

Μετά την ανακάλυψη της Αμερικής, την αναβίωση της εμπορικής κυκλοφορίας στη βορειοδυτική Ευρώπη και την βιομηχανική πρόοδο, κατασκευάστηκαν νέα μουσεία στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένου του Βρετανικού Μουσείου στο Λονδίνο 1759, και του Μουσείου του Λούβρου στο Παρίσι το 1793. Η συλλογή που παρουσιάστηκε στο βρετανικό μουσείο συλλέχθηκε από τον Sir Hans Sloane - έναν Ιρλανδό γιατρό και συλλέκτη. Η συλλογή του περιελάμβανε δείγματα, κομμάτια φυσικής ιστορίας από την Τζαμάικα, εθνογραφικά, νομισματικά και καλλιτεχνικά υλικά. Η συλλογή του Sloane ήταν περίπου 100.000 τεμάχια, γεγονός που το κατέστησε τον πυρήνα του μουσείου. Άλλες συλλογές είχαν προστεθεί στο βρετανικό μουσείο από τους Sir Robert Cotton και Robert Harley. Στην Ισπανία, η ιδέα των δημόσιων μουσείων έχει εξελιχθεί κατά τη διάρκεια των βασιλιάδων Charles και τη γαλλική κατοχή του αδελφού του Joseph Bonaparte - του Ναπολέοντα Βοναπάρτη - που συγκέντρωνε αντίκες και έργα τέχνης από παλάτια και μουσεία για να τα βάλει στο μουσείο Prado στη Μαδρίτη, αλλά το μουσείο άνοιξε τον 19^ο αιώνα, κατά τη διάρκεια του βασιλιά Φερδινάνδου. Μετά την ανακάλυψη της Αμερικής και τη μετατροπή της στις αγγλικές αποικίες, οι Αμερικανοί άρχισαν να μιμούνται την ευρωπαϊκή ζωή και το ενδιαφέρον τους για την τέχνη, ενώ έτσι έχτισαν το μουσείο του Τσάρλεστον το 1773 στη Νότια Καρολίνα, το οποίο είναι γνωστό ως το παλαιότερο αμερικανικό μουσείο. Το μουσείο

παρουσίαζε τη φυσική ιστορία αυτή τη στιγμή, ενώ τώρα παρουσιάζει την πλήρη ιστορία για τον εμφύλιο πόλεμο, τον αρχαίο κόσμο και την ιστορία του Low country.

Κατά τη διάρκεια του αμερικανικού εμφυλίου πολέμου, όλα τα πολεμικά επεισόδια είχαν ενσωματωθεί με πορτρέτα που ζωγράφισε ο καλλιτέχνης Charles Wilson Bill, ενώ είχαν σπουδαία θέση στο αμερικανικό μουσείο, μεταφέροντας μέρος του σπιτιού σε ένα μικρό μουσείο το 1787, έργα τέχνης, μερικά κομμάτια φυσικής ιστορίας και κάποιες συλλογές του. Όταν το μουσείο γέμισε, διαμορφώθηκε και μεταφέρθηκε στην αίθουσα φιλοσοφίας. Το 1827 έπαψε το μουσείο να λειτουργεί για οικονομικούς λόγους. Το 1814, ένα νέο μουσείο κατασκευάστηκε στη Βαλτιμόρη από τον Rembrandt Bill - τον γιο του Charles Wilson Bill - το οποίο ήταν το πρώτο μουσείο που σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε για εκθέματα αντικειμένων μετά το Μουσείο Ashmolean. Στην Ινδία, η έναρξη του Μουσείου της Καλκούτα παρουσιάζει κοινά στοιχεία με το Κεντρικό Μουσείο Ινδονησιακού Πολιτισμού. Η συλλογή του Μουσείου Καλκούτα το 1784 προέρχεται κυρίως από τη συλλογή της Ασιατικής Εταιρείας της Βεγγάλης. Το αρχιτεκτονικό στυλ των μουσείων εκείνη την εποχή έμοιαζε με τα παλάτια και τα δημόσια κτίρια του προηγούμενου ευγενή, ως αποτέλεσμα της μετατροπής των περισσότερων από αυτά τα παλάτια σε μουσεία και την κυριαρχία του νεοκλασικού αρχιτεκτονικού στυλ στην Ευρώπη για μισό αιώνα, επιπλέον στην κυριαρχία του στυλ εποχής Αναγέννησης. (Γκαζή, 2003)

Τον 18^ο αιώνα η αρχιτεκτονική του κτιρίου των μουσείων ήταν η εξής: Το μουσείο είχε σχήμα σταυρού, με τρούλο στο κέντρο ενώ περιλαμβάνει αίθουσες εκθέσεων που καλύπτονται από θόλους. Χρησιμοποιήθηκε συμπαγής ανύψωση σε περίπτωση χρήσης κορυφαίου φωτισμού. Το κύριο υψόμετρο ήταν γεμάτο στήλες, με μεγάλη είσοδο. Τα εκθέματα προέρχονταν κυρίως από φυσικά κομμάτια ιστορίας, βιβλία, αντίκες, μνημεία και χειρόγραφα. Μετά τη γαλλική επανάσταση του 1789, η ιδεολογία της κοινωνίας έχει αλλάξει και παρείχε στους πολίτες περισσότερα κοινωνικά δικαιώματα, τα οποία επηρέασαν τις κυβερνητικές ιδεολογίες και όλη την κοινωνική ζωή στην Ευρώπη. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, ανοίχτηκαν πολλά μουσεία, όπως το αμερικανικό μουσείο φυσικής ιστορίας, το μητροπολιτικό μουσείο στη Φιλαδέλφεια, το κεντρικό μουσείο στο Σικάγο και το μουσείο φυσικής ιστορίας στο Newberg της Φιλαδέλφειας. για το κοινό το 1850 και έγινε η βάση του George Washington κατά τη διάρκεια της αμερικανικής επανάστασης το 1782 και 1783.

Στη Νότια Αμερική χτίστηκαν νέα εθνικά μουσεία όπως το μουσείο φυσικής επιστήμης της Αργεντινής στο Μπουένος Άιρες το 1812, το εθνικό μουσείο της Βραζιλίας στο Ρίο Ντε Τζανέιρο το οποίο είχε ανοίξει στο κοινό το 1818 και το εθνικό μουσείο φυσικής ιστορίας στο Σαντιάγο της Χιλής το 1830. Στη Νότιο Αφρική, η ζωολογική συλλογή του Sir Smith Andrew, που βρέθηκε στο Κέιπ Τάουν το 1825, ήταν η κύρια συλλογή στο Ζωολογικό Μουσείο. Στην Αυστραλία, ένα νέο μουσείο είχε ανοίξει στο Σίδνεϊ, το οποίο είχε ιδρυθεί το 1827. Στην Αίγυπτο, το Αιγυπτιακό Μουσείο στο Κάιρο ή το Μουσείο Αιγυπτιακών Αντίχων. Τα μουσεία είχαν ιδρυθεί το 1835, ενώ το κτίριο ήταν γεμάτο αντίκες και δεν υπήρχε χώρος για νέα κομμάτια. Η νέα θέση του κτιρίου του μουσείου ήταν δίπλα στην όχθη του ποταμού Νείλου, αλλά οι αντίκες είχαν μετακινηθεί και πάλι σε μουσείο στη Γκίζα μετά την καταστροφή λόγω της πλημμύρας του ποταμού Νείλου. Οι αντίκες μεταφέρθηκαν για τελευταία φορά το 1902 στο μουσείο που βρίσκεται στην πλατεία Tahrrir.

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, πολλά ερείπια προέκυψαν από τον πόλεμο, ειδικά στην Ευρώπη. Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες χρησιμοποίησαν τα ερείπια κατά την ανακατασκευή τους και σχετικά στοιχεία τοποθετήθηκαν στα μουσεία που διατηρούνται μετά τον πόλεμο. Τα μουσεία πριν από αυτή την περίοδο υπέφεραν από την κυριαρχία των πολιτικών και κυβερνητικών ανδρών, όπως τα κινεζικά μουσεία και αυτά που βρίσκονται στην Ανατολική Ευρώπη. Μετά τον πόλεμο όλα είχαν αλλάξει, η δημοκρατία είχε επεκταθεί σε όλο τον κόσμο και κατά συνέπεια τα μουσεία έγιναν ανεξάρτητη κοινωνία.

Οι διαφορές μεταξύ των επισκεπτών των μουσείων και των κινήτρων τους ήταν σπουδαίες ενώ οι νέοι λειτουργικοί χώροι , αποτελούσαν μία σπουδαία αλλαγή.

Προέκυψαν λοιπόν χώροι συντήρησης και αποκατάστασης: εργαστήρια και εργαστήρια αλλά και εκπαιδευτικοί και πολιτιστικοί χώροι: βιβλιοθήκη, αίθουσες διδασκαλίας, εκθεσιακούς χώρους και αίθουσα συνεδρίων. Επιπλέον αξιοσημείωτοι είναι και οι χώροι ψυχαγωγίας: όπως εστιατόρια, καφετέριες και καταστήματα για δώρα και αναμνηστικά. Σύμφωνα με τις αλλαγές που έγιναν στην κοινωνία κατά τη διάρκεια του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα με το ρωσικό κρατικό μουσείο εμφανίστηκε ένα οικονομικό πρόβλημα, μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης. Τα μουσεία είχαν δικό τους προϋπολογισμό, όμως νωρίτερα έγινε πολύ δύσκολο για την κυβέρνηση να εξοικονομήσει χρήματα για την ανάπτυξη μουσείων. Ως αποτέλεσμα, αυτοί οι νέοι χώροι, όπως εστιατόρια, καταστήματα και καφετέριες, αποτέλεσαν σπουδαία πηγή χρηματοδότησης για μουσεία όχι μόνο για ψυχαγωγικούς επισκέπτες ενώ τα έσοδα από τέτοιες δραστηριότητες χρησιμοποιούνται για τη διεύρυνση των συλλογών μουσείων αγοράζοντας νέα αντικείμενα, ή για την κατασκευή νέων μουσείων.

Κατά τη διάρκεια του 21^{ου} αιώνα, πολλά μουσεία προέκυψαν σε όλο τον κόσμο. λόγω αναβάθμισης στην τεχνολογία ψηφιακού σχεδιασμού, που είναι συνέπεια συσχέτισης ποικίλων κλάδων της επιστήμης, ενώ αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η ιδεολογία σχεδιασμού για την αρχιτεκτονική του μουσείου αναπτύχθηκε ταχέως. Αυτή η μετατόπιση προσέφερε στους αρχιτέκτονες νέες λύσεις για τα προβλήματά σχεδίασης μιας φανταστικής μορφής και των λειτουργικών αναγκών του κτιρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Η βασική παράμετρος που σχετίζεται με την έννοια της μουσειακής εκπαίδευσης είναι το γεγονός ότι επιδιώκεται να μην δίνεται έμφαση μόνο στην ψυχαγωγία. Στόχος είναι να αναδειχθεί ο παιδευτικός χαρακτήρας του μουσείου. Πιο συγκεκριμένα είναι πολύ σπουδαίο στοιχείο το μουσείο να προσεγγίζεται με κίνητρα ψυχαγωγίας αλλά και εξασφάλισης γνώσεων ταυτόχρονα. Ακόμα ο επισκέπτης ενός μουσείου επιτυγχάνει τον συγκεκριμένο στόχο εφόσον διαθέτει το κατάλληλο υπόβαθρο γνώσεων.

Η επίσκεψη σε ένα μουσείο παρέχει την δυνατότητα διασφάλισης της γνώσης με την ανάπτυξη διαλόγων, την επίλυση των όποιων ερωτημάτων και την διέγερση της φαντασίας και ταυτόχρονα της περιέργειας. Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα στον επισκέπτη να προβεί σε αναζήτηση πληροφοριών στην πορεία, σε σχέση με θέματα που θα του προξενήσουν το ενδιαφέρον. Οι γνώσεις που έχει κανείς την δυνατότητα να λάβει στα πλαίσια της επίσκεψης ενός μουσείου σαφώς θα αποβούν χρήσιμες και μελλοντικά. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι επισκέπτες κάθε ηλικίας αναφορικά με την διαδικασία μελέτης και προσέγγισης ιστορικών δεδομένων από τους αρμόδιους ιστορικούς. (Καλούρη-Αντωνοπούλου , Κασσάρης ,1988)

Πολλοί είναι εκείνη που όταν βρίσκονται σε ένα μουσείο κρατούν σημειώσεις ή αποτυπώνουν τα όσα εκτίθενται σε φωτογραφίες εφόσον βέβαια αυτό είναι εφικτό. Μπορούν με αυτό τον τρόπο να αναζητήσουν την απαιτούμενη γνώση όποια στιγμή χρειαστεί αφομοιώνοντας καλύτερα τις σχετικές πληροφορίες στις οποίες μπορούν να ανατρέξουν ανά πάσα στιγμή. Σε ορισμένες περιπτώσεις ο επισκέπτης ενός

μουσείου μπορεί να προβεί στην διατύπωση μη ορθών θέσεων και στην εξαγωγή λανθασμένων συμπερασμάτων. Σημαντικό όμως κρίνεται το γεγονός ότι έχει τουλάχιστο προβεί στην επεξεργασία των πληροφοριών που έχει συλλέξει. (Καλούρη-Αντωνοπούλου, Κασσάρης, 1988)

Το μουσείο στην σημερινή εποχή δεδομένου του εκπαιδευτικού του ρόλου συντελεί στην διαμόρφωση κριτικής σκέψης καλλιεργώντας στο κοινό ιστορική συνείδηση. Επιπρόσθετα αποτελεί έναν τρόπο έκφρασης των διαφορετικών πολιτισμικών στοιχείων, με συνέπεια να είναι άμεσα συνυφασμένο σε ορισμένες περιπτώσεις με την διαπολιτισμική εκπαίδευση και τα χαρακτηριστικά της.

Θα πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι στην σύγχρονη εποχή παρατηρείται μία τάση απομάκρυνσης της διδασκαλίας και της εκπαίδευσης από τις παραδοσιακές μεθόδους. Πλέον υιοθετούνται πιο σύγχρονοι τρόποι με στόχο την επέλευση πιο άμεσων αποτελεσμάτων. Αρχικά λοιπόν η μέθοδος της διερεύνησης είναι δυνατόν να καταστεί χρήσιμη, στο πλαίσιο των προσπαθειών διοχέτευσης των ιστορικών γνώσεων. Βάσει της μεθόδου αυτής οι εκάστοτε επισκέπτες του μουσείου επιχειρούν να δώσουν απαντήσεις σε ερωτήματα και απορίες γενικά που από κοινού έχουν θέσει. Έτσι είναι εφικτή η καλλιέργεια της δυνατότητας δημιουργίας επιχειρημάτων, έκφρασης απόψεων και εξαγωγής συμπερασμάτων. Επίσης είναι αναγκαίο γίνει αντιληπτό αναφορικά με τον εκπαιδευτικό χαρακτήρα του μουσείου ευρέως ότι η ιστορική σκέψη είναι ανάλογη με τον παράγοντα της ηλικίας και με βάση το στοιχείο αυτό να αναπτύσσονται οι σχετικές δραστηριότητες. (Νάκου 2000)

Μέσω της μεθόδου αυτής αξιοποιείται η γνώση που λαμβάνεται στο πλαίσιο επίσκεψης σε ένα μουσείο ενώ τίθενται στοιχεία διαπολιτισμικού χαρακτήρα. Το κοινό έτσι ενθαρρύνεται ως προς την αποδοχή του διαφορετικού στοιχείου, αποκτά ενδιαφέροντα σε σχέση με άλλες αντιλήψεις που διαφέρουν από τις δικές του, ενώ ταυτόχρονα ξεφεύγει και αποστασιοποιείται από την αυτοματοποιημένη και έτοιμη γνώση. Το μουσείο έτσι δίνει κίνητρα ώστε οι επισκέπτες να αναλογιστούν, να μελετήσουν και να ανακαλύψουν, μέσω της καλλιέργειας διαλόγου με διαπολιτισμικά στοιχεία.

Μία άλλη μέθοδος που αποβαίνει χρήσιμη αναφορικά με την ανάδειξη του εκπαιδευτικού χαρακτήρα των μουσείων είναι η μελέτη πηγών. Μάλιστα η μελέτη ιστορικών πηγών συνδυαστικά με την διερευνητική μέθοδο προωθεί το στοιχείο των αμοιβαίων επιδράσεων μεταξύ του κοινού με συνέπεια να προκύπτουν συμπεράσματα σχετικά με την ιστορία και να καλλιεργείται η κριτική σκέψη.

Σημαντικός ως προς την μελέτη των πηγών είναι και ο ρόλος του υπευθύνου ή του ξεναγού σε ένα μουσείο που θα πρέπει να κατευθύνει τους επισκέπτες ως προς την μελέτη και την διάθεση για διεύρυνση των πληροφοριών που λαμβάνουν. Η καλλιέργεια της δυνατότητας διαμόρφωσης κρίσης και απόκτησης ιστορικής γνώσης μέσω της ορθής μελέτης των πηγών συντελεί στην ανάπτυξη υπευθυνότητας και είναι χρήσιμο στοιχείο για την μελλοντική πορεία των επισκεπτών ενός μουσείου.

Τέλος ένας σπουδαίος τρόπος να αναδειχθεί ο εκπαιδευτικός ρόλος των μουσείων είναι η αξιοποίηση των εικόνων. Ειδικότερα μέσω των εικόνων μεταδίδονται ευκολότερα πληροφορίες και είναι ευκολότερο να αφομοιωθεί η γνώση με τον συγκεκριμένο τρόπο απ' ότι μέσω του γραπτού ή προφορικού λόγου. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι εικόνες των όσων λέγονται σε μία ξενάγηση αποτελούν ένα σπουδαίο μέσο σε σχέση με την τεκμηρίωση και την ολοκληρωμένη προσέγγιση. Συχνά οι εικόνες αυτές λαμβάνουν ρόλο επικουρικό στην εκπαιδευτική διαδικασία. Είναι λοιπόν σπουδαίο είναι οι επισκέπτες να βοηθηθούν ώστε να ερμηνεύσουν το περιεχόμενο των εικόνων και να το αντιληφθούν. Στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μία εικόνα μπορεί να δώσει το έναυσμα προκειμένου να πραγματοποιηθεί ανταλλαγή απόψεων. Σημαντικό είναι να καλλιεργηθεί έτσι με αυτόν τον τρόπο ο σεβασμός στο διαφορετικό. (Σκούρτου, 2000)

Η υιοθέτηση και η εφαρμογή των τεχνολογιών αποτελεί σπουδαία παράμετρο προκειμένου να καταστεί εφικτή η επίτευξη των στόχων της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στην περίπτωση που οι τεχνολογίες λοιπόν χρησιμοποιηθούν σωστά καθίσταται εφικτή η καλλιέργεια ιστορικού τρόπου σκέψης. Αξιοσημείωτη είναι η χρησιμότητα του διαδικτύου αφού πλήθος πληροφοριών μπορούν να αποβούν εποικοδομητικές και αναζητηθούν. Πολύ σημαντική είναι και η μελέτη σελίδων στο διαδίκτυο που παραπέμπουν στην αναζήτηση και μελέτη περαιτέρω ιστορικών πηγών. (Σκούρτου, 2000)

Με την χρήση και αξιοποίηση του διαδικτύου στα πλαίσια ξενάγησης σε ένα μουσείο οι αρμόδιοι επιδιώκουν να αποκτήσουν οι μαθητές κρίση, ώστε να έχουν την δυνατότητα να αναζητούν οι ίδιοι τις πληροφορίες που χρειάζονται. Οι μαθητές έτσι αποκτούν εξοικείωση με το διαδίκτυο και την περιήγηση σε αυτό και οι εκπαιδευτικοί τους ενθαρρύνουν και τους βοηθούν να εντοπίσουν το απαιτούμενο υλικό για την κατανόηση των όσων εκτίθενται στο μουσείο. Ενδιαφέρουσα επίσης δραστηριότητα στο πλαίσιο ξενάγησης σε ένα μουσείο είναι το ότι οι μαθητές αναλαμβάνουν να αναζητήσουν και να αναλύσουν πληροφορίες και στοιχεία με διαπολιτισμικό περιεχόμενο. (Βακαλούδη, 2001)

Η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών λοιπόν ενισχύει την παράμετρο της επικοινωνίας και γεφυρώνει τα στοιχεία διαφορετικότητας που μπορεί να εμφανίζονται σε μία σχολική τάξη. Ταυτόχρονα η συνεχής προσπάθεια καλλιέργειας κριτικής σκέψης, η προσέγγιση των ιστορικών στοιχείων από ποικίλες οπτικές και η ανάπτυξη διαλόγων κατά την διδασκαλία ενισχύουν τις πολλαπλές διαστάσεις του μαθήματος και συντελούν στην διεύρυνση του τρόπου σκέψης των μαθητών και μελλοντικών πολιτών. (Σκούρτου, 2000)

Στο πλαίσιο της ξενάγησης σε ένα μουσείο και της καλλιέργειας του διαπολιτισμικού στοιχείου, η προσομοίωση αποτελεί μία εποικοδομητική μέθοδο αναφορικά με την ανάδειξη του πολυπολιτισμικού χαρακτήρα της σύγχρονης εκπαίδευσης. Μέσω της διαδικασίας αυτής έτσι οι επισκέπτες λαμβάνουν μέρος σε μία δραστηριότητα αναπαράστασης ενός γεγονότος. *Με τον τρόπο αυτό επιχειρείται να βιώσουν τα γεγονότα και να προσπαθήσουν να τα βιώσουν ώστε να αντιληφθούν καλύτερα την ιστορική πραγματικότητα.* (Λεοντσίνης, 1999)

Για να υλοποιηθεί η προσομοίωση οι επισκέπτες θα πρέπει να αποκτήσουν όλες τις απαιτούμενες γνώσεις και έπειτα να δραστηριοποιηθούν με βάση τους κανόνες που θέτει η υιοθέτηση του εποικοδομητικού διαλόγου. Η προσομοίωση έχει σημαντικά πλεονεκτήματα, αφού οι μαθητές ενισχύουν την δυνατότητα να αναπτύσσουν διάλογο και να επιχειρηματολογούν. Ακόμα μέσω αυτής της μεθόδου μπορούν να σκεφτούν το συναίσθημα και τις φράσεις που συνδέονται με την εκάστοτε κατάσταση με συνέπεια να ενισχύεται και η φαντασία τους. Οι επισκέπτες επίσης είναι εφικτό να οργανωθούν σε ομάδες πολυπολιτισμικού χαρακτήρα, καθεμιά εκ των οποίων θα πρέπει να δραστηριοποιηθεί και να οργανωθεί όπως εκείνη κρίνει όπως ακριβώς συμβαίνει με τα ιστορικά πρόσωπα στο πλαίσιο συγκεκριμένων γεγονότων και καταστάσεων. (Λεοντσίνης, 1999)

Με γνώμονα το γεγονός ότι οι σημερινές κοινωνίες περιλαμβάνουν ποικίλα πολιτισμικά στοιχεία και συνδυάζουν διαφορετικές κουλτούρες, η Ιστορία παρουσιάζει διαφοροποιήσεις στην πορεία των ετών. Το μουσείο επομένως που διδασκόταν με βάσει πρότυπα και στοιχεία εθνοκεντρικά θα πρέπει να διευρυνθεί συμβάλλοντας στην διαμόρφωση ανοιχτόμυαλων και καλλιεργημένων μελλοντικών πολιτών. Σημαντική παράμετρο στα πλαίσια στο πλαίσιο επίτευξης του στόχου των μουσείων αποτελεί η ανάπτυξη κριτικού πνεύματος.

Επιπλέον σε σχέση με την εποικοδομητική επίσκεψη σε ένα μουσείο σημαντική κρίνεται η συμβολή των αρμοδίων που πραγματοποιούν την ξενάγηση. Είναι λοιπόν πολύ σημαντικό ο εκάστοτε αρμόδιος να μπορεί να αξιοποιεί τις σχετικές ιστορικές πηγές και να συμβάλει στην οργάνωση δραστηριοτήτων

προκειμένου να επέλθουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα και να διατηρούνται ισορροπίες αναφορικά με τον ρόλο του μουσείου, τα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης και την συσχέτιση των συγκεκριμένων εννοιών. Είναι σπουδαία παράμετρος η πραγμάτωση των προσπαθειών αυτών με τρόπο εντατικό. Σημαντικό είναι και το στοιχείο της προσοχής και της επιμέλειας ως προς την παράθεση εκπαιδευτικού υλικού.

Το μουσείο αποτελεί έναν πολυδιάστατο και σπουδαίο όρο που σχετίζεται με την εκπαίδευση και αυτό γιατί είναι συνυφασμένη με έννοιες που έχουν διπλή σημασία και επιφέρουν ποικίλες αντιδράσεις λόγω των νοημάτων τους. Στην διδακτική προσέγγιση που πραγματοποιείται λοιπόν παρατηρείται το γεγονός ότι το τυχόν κενό επιστημονικής και διδακτικής φύσης που προκύπτει, καλύπτεται μέσω της χρήσης των εννοιών με τρόπο διπτό. Μεγάλη σπουδαιότητα παρουσιάζει το στοιχείο της σχετικής παιδείας αλλά και η δυνατότητα να μπορεί κανείς να αντιλαμβάνεται τα όσα παρατηρεί σε ένα μουσείο. Επιπρόσθετα γίνεται λόγος για υιοθέτηση ποικίλων εκπαιδευτικής φύσεως πρακτικών και μεθόδων που επιδιώκουν την απόκτηση δυνατοτήτων διεύρυνσης της σκέψης. (Μιχόπουλος, 1998)

Το μουσείο λοιπόν με γνώμονα τις εκπαιδευτικές διαστάσεις που λαμβάνει σχετίζεται με την απόκτηση δυνατοτήτων και την ενίσχυση της δημιουργικότητας, ενώ επιδίωξη αποτελεί η διοχέτευση γνώσης χρησιμοποιώντας ελκυστικούς τρόπους. Η συσχέτιση του μουσείου με την δημιουργικότητα είναι στενή. Η δημιουργικότητα αποτελεί πρωταρχική επιδίωξη ενώ επιφέρει την προσπάθεια καθιέρωσης συγκεκριμένων στρατηγικών. Στο πλαίσιο μιας ξενάγησης σε ένα μουσείο είναι σημαντικό κανείς να ξεπερνά τα καθιερωμένα και να μπορεί να διαχειρίζεται καταστάσεις, ενώ υποβάλλονται ερωτήσεις που δεν επιλύονται εύκολα και επέρχεται η παραγωγή καινοτόμων αλλά χρήσιμων και απαραίτητων δράσεων.

Οι ποικίλες τεχνικές στις οποίες καλούνται να δραστηριοποιηθούν οι επισκέπτες ενός μουσείου συντελούν στην επίτευξη του εκπαιδευτικού σκοπού του. Η πολυδιάστατη σημασία των πηγών, οι εικόνες που προσφέρουν, η παράθεση ανθρώπινων καταστάσεων και συναισθημάτων, από διάφορες πλευρές ποικίλων χαρακτήρων με πλοκή και γλωσσικό ύφος υψηλών προδιαγραφών και αισθητικής, διαμορφώνουν, σταδιακά λάτρεις των μουσείων και πολίτες που αξιοποιούν την κρίση και τη σκέψη τους. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι τα γνωρίσματα της καλλιέργειας δημιουργικότητας στο κοινό πρέπει να συνυφαίνονται με παιγνιώδη διάθεση, και να απομακρύνεται ο ρόλος του μουσείου από την αποστήθιση, τη στείρα γνώση αλλά και τη ρουτίνα της καθημερινότητας. (Μιχόπουλος, 1998)

Οι περισσότεροι ταυτίζουν το μουσείο με την έννοια της συλλογής. Υπάρχουν μορφές ιδρυμάτων τέχνης στην Ευρώπη και την Αμερική που λειτουργούν ως μουσεία τέχνης.

Η κύρια ευθύνη του μουσείου απέναντι στην κοινωνία είναι η συλλογή αντικειμένων, η διατήρηση, η διεξαγωγή έρευνας και η παροχή εκπαίδευσης για τις ανθρωπιστικές επιστήμες. Στη σύγχρονη ζωή μας, αυτή η ευθύνη πρέπει να στοχεύει σε μια ευρύτερη συνολική προσέγγιση, με γνώμονα τον παγκόσμιο κόσμο και αντιμετωπίζοντας διαφορετικά ζητήματα όπως η πολιτική, η θρησκεία και οι κοινωνικοοικονομικές διαφορές. Η παραδοσιακή ταυτότητα του μουσείου ως εθνικιστικού ινστιτούτου, που θα διδάξει, σχεδόν σαν να κηρύττει, για την τέχνη στο κοινό έχει μετατραπεί σε φόρουμ που επικοινωνεί με τον επισκέπτη, με στόχο να καλλιεργείται η αυτοκριτική. (Jarvis Peter, 2003)

Στόχος του μουσείου είναι να εμπνεύσει και να προσελκύσει τους επισκέπτες ώστε να κατανοήσουν πώς λειτουργεί ο κόσμος. Ο εκπαιδευτικός στόχος είναι ένα από τα δομικά στοιχεία των μουσείων, ενώ αυτά σχετίζονται με την διατήρηση της πολιτισμικής ταυτότητας. Η βελτίωση της εκπαίδευσης και γενικότερα η διαμόρφωση της στα πλαίσια σύγχρονων προτύπων αποτελούν σαφώς θέματα κυρίαρχα για την

κάθε χώρα. Στην εποχή μας λοιπόν έχει προκύψει η ανάγκη για ποιότητα στην εκπαίδευση, ενώ συχνά διενεργείται και έλεγχος των εκπαιδευτικών οργανισμών. Το γεγονός αυτό είναι συνέπεια των νέων δεδομένων που προκύπτουν στην παιδαγωγική επιστήμη, της ενίσχυσης των οικονομικών πόρων που υπάρχουν για την εκπαίδευση όλων των σχετικών παραμέτρων. Αρχικά σπουδαίο στοιχείο αποτελεί η αντιμετώπιση του ανθρώπινου δυναμικού ώστε να είναι καθοριστικός ο ρόλος του αναφορικά με την ενίσχυση του εκπαιδευτικού κλάδου. Επιπλέον μία άλλη παράμετρος καθίσταται η απόπειρα έξαψης της φαντασίας και η αναγνώριση της παραγωγικής σκέψης, όταν μετέπειτα προκύπτει ένα αποτέλεσμα που μπορεί να υπολογισθεί. Με τον συγκεκριμένο τρόπο διαμορφώνονται ικανά στελέχη. (Μιχόπουλος, 1998)

Δεδομένης λοιπόν της αντίληψης ότι η έννοια της ποιότητας είναι συνυφασμένη με την ικανότητα του εκπαιδευτικού να συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης, είναι αναγκαία και η ποιότητα στη διοίκηση. Η ποιότητα στη διοίκηση εκφράζεται συνήθως με τις έννοιες της καθοδήγησης, της αξιοποίησης, της επιμόρφωσης με γενικότερη συνέπεια η εκπαίδευση να εξελίσσεται και να δημιουργείται απαίτηση για αποδοτικό και ποιοτικό τρόπο οργάνωσης και καθοδήγησης. (Μιχόπουλος, 1998)

Η Παιδαγωγική αποτελεί ανθρωπολογική, πνευματική και εφαρμοσμένη κοινωνική Επιστήμη που είναι συνυφασμένη με τη φιλοσοφία και έχει σαν στόχο την διερεύνηση όλων των ζητημάτων που είναι συνυφασμένα με την αγωγή του παιδιού. Η επιστήμη ερευνά την συνολική εξέλιξη του παιδιού από άποψη σωματική, διανοητική και ηθική, καθώς και την καλλιέργειά του. (Αναστασιάδης, 2006) Η Παιδαγωγική καθίσταται θεωρητικής και πρακτικής μορφής επιστήμη. Στη σημερινή εποχή, η έννοια παιδαγωγική είναι ανεπαρκής για να καλύψει το ευρύ φάσμα των παραμέτρων της αγωγής. Η άποψη για το χρονικό διάστημα της αγωγής που περιλαμβάνεται στην έννοια παιδαγωγική (αγωγή του παιδιού) παρουσιάζει σπουδαία διαφοροποίηση, εφόσον καθίσταται σαφές το γεγονός ότι ο άνθρωπος λαμβάνει στοιχεία αγωγής σε όλη τη ζωή του. (Jarvis Peter, 2003)

Οι Θεωρίες Οικοδόμησης της Γνώσης είναι στηριγμένες σε ένα συνδυασμό ενός υποσυνόλου της έρευνας μέσα από τη γνωστική ψυχολογία και ενός υποσυνόλου της έρευνας μέσα από την κοινωνική ψυχολογία. Υποστηρίζεται από τους ερευνητές του χώρου ότι η κατανόηση του κόσμου που ζούμε αντανάκλαται από την εμπειρία μας και μέσω αυτής ο καθένας μας δημιουργεί τους δικούς του κανόνες και τα δικά του διανοητικά πρότυπα. Το ανθρώπινο μυαλό «φιλτράρει» τα ερεθίσματα που δέχεται από τον εξωτερικό κόσμο και κατασκευάζει τη δική του μοναδική πραγματικότητα. Η μάθηση, επομένως, είναι η διαδικασία της ρύθμισης των υπάρχοντων διανοητικών προτύπων για να προσαρμοστεί η νέα εμπειρία. (Γρόλλιος, 2011)

Καθίσταται απαραίτητο η αγορά εργασίας να ξεπερνά τις προκαταλήψεις να εξελίσσεται, να προχωρά, να ερευνά και να δραστηριοποιείται προκειμένου να επέλθουν τα απαραίτητα αποτελέσματα και να επιτευχθεί αρμονία, ισορροπία, εξέλιξη, συνοχή, αλλά και εναρμόνιση των λειτουργιών ώστε να διοχετεύεται με το σωστό τρόπο η γνώση και να επέρχονται θετικές συνέπειες και ενισχυτικές εφαρμογές και δομές. Η γνώση συναρμολογείται, χρησιμοποιείται και διανέμεται με συγκεκριμένες διαδικασίες γνωστικής εργασίας, όπως έρευνα αγοράς, σχεδιασμό και ανάπτυξη προϊόντων, διαδικασίες συναλλαγών. (Δεληγιάννης, 2006) Παρόλο που η πρόσβαση στη γνώση και η κατανόηση της αρνητικής επίδρασης των στερεοτύπων είναι σημαντική, η επιτυχής έρευνα απαιτεί επίσης προσήλωση και προσοχή. Η προσοχή που δίδεται στη γνώση και η ενεργή συμμετοχή σ' αυτήν, μπορούν να επιτευχθούν με τη μετάδοσή της σε άλλους για δημιουργία νέας γνώσης. (Goehlich, 2003)

Οι αλλαγές και οι ανακατατάξεις που χαρακτηρίζουν τη σημερινή κοινωνία δε θα μπορούσαν να αφήσουν ανεπηρέαστη την εκπαιδευτική διαδικασία. Ο

εκπαιδευτικός χώρος και σχολική τάξη ως μικρογραφία της ευρύτερης κοινωνίας επηρεάζεται από τις εξελίξεις που συμβαίνουν με αποτέλεσμα και αυτός να προσαρμόζεται και να συμβαδίζει με τις επιταγές της κοινωνίας. Είναι αναμφισβήτητο βέβαια ότι κατά τον ίδιο τρόπο επηρεάζεται και το εκπαιδευτικό σύστημα. Όπως έχει γίνει γνωστό από πολλούς ερευνητές, η κατάκτηση της γνώσης είναι μια σπουδαία διαδικασία κατά την οποία τα παιδιά οικοδομούν τη γνώση όταν εμπλέκονται ενεργά, μέσα δηλαδή από τη δική τους δραστηριότητα. Παράλληλα όμως πρόκειται και για μια συμμετοχική διαδικασία, όπου τα παιδιά διδάσκονται μέσα από την αλληλεπίδραση τόσο με τον ίδιο τον παιδαγωγό . Κατά συνέπεια ενισχύεται και ενθαρρύνεται η ανάπτυξη συσχέτισης των παιδιών μεταξύ τους, με τους ενήλικες, με το χώρο και με τα υλικά. Καινοτόμες παιδαγωγικές και διδακτικές προσεγγίσεις που εφαρμόστηκαν , καθίστανται υπέρ της συγκρότησης ενός αναπτυξιακού-μαθησιακού περιβάλλοντος το οποίο εστιάζει το ενδιαφέρον του στη συνολική ανάπτυξη του παιδιού, δίνοντας έμφαση περισσότερο στην προσπάθεια κατάκτησης της γνώσης και στην προώθηση θετικών στάσεων και λιγότερο στις ακαδημαϊκές γνώσεις, το περιεχόμενο δηλαδή των προγραμμάτων. (Δεληγιάννης, 2006) Ο τρόπος διδακτικής προσέγγισης αναπτύσσει κοινωνικογνωστικές στάσεις και δεξιότητες που απαιτεί η σημερινή κοινωνία της γνώσης και της πληροφόρησης και καλλιεργεί τη χρήση πρακτικών όπως ομαδικό πνεύμα εργασίας, διατύπωση και διερεύνηση ερωτημάτων, άντληση πληροφοριών, ενισχύοντας την έννοια της αλληλεπίδρασης.

Στη θεματική προσέγγιση συνιστάται ο εκπαιδευτικός να ακούει με προσοχή τις ιδέες και προτάσεις των παιδιών και να υιοθετεί επεκτάσεις που προκύπτουν από τα ίδια τα παιδιά για την ανάπτυξη περισσότερων δραστηριοτήτων από αυτές που είχαν αρχικά προβλεφθεί ή αντίθετα να αναπροσαρμόζει το περιεχόμενο ή τη χρονική διάρκεια των δραστηριοτήτων όταν ατονεί το ενδιαφέρον των παιδιών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί όταν η εκπαιδευτικός παρατηρεί, ακούει και καταγράφει αυτά που απασχολούν και λένε καθημερινά τα παιδιά στις μεταξύ τους συνομιλίες. Ο εκπαιδευτικός επίσης μπορεί να κατευθύνει διακριτικά την επιλογή ενός θέματος έτσι ώστε να φαίνεται ως επιλογή των παιδιών κι όχι δική της, όταν διαμορφώνει το περιβάλλον και δημιουργεί κατάλληλα ερεθίσματα τα οποία προκαλούν το ενδιαφέρον των παιδιών. (Γρόλλιος,, 2011)

Η παιδαγωγική στην σημερινή εποχή δεν έχει καθολικό χαρακτήρα σύμφωνα με τον Gaston Mialaret . Η συγκεκριμένη έκδοση αποτελεί μία "ανθολογία" κειμένων, μελετών, ομιλιών, διαλέξεων και σκέψεων του. Πρόκειται για μία απόπειρα να δοθεί έμφαση ουσιαστικά στον οικουμενικό χαρακτήρα της Παιδαγωγικής και στο χρόνο και στο χώρο. Τα κείμενα που συμπεριλαμβάνονται στην έκδοση αυτή, είναι έρευνες και μελέτες τόσο που έχουν δημοσιευτεί όσο και που δεν έχουν, ενώ προσεγγίζεται η παιδαγωγική σκέψη με έναν τρόπο αμερόληπτο και επίκαιρο που αποτελεί ένα εγχειρίδιο για τους παιδαγωγούς και την παιδαγωγική επιστήμη.

Η σύγχρονη εκπαίδευση προϋποθέτει την παράλληλη συμμετοχή όλων των εκπαιδευτών και των εκπαιδευόμενων. Η επίδραση ανάμεσα στον εκπαιδευτή και τον εκπαιδευόμενο πραγματοποιείται σε πραγματικό χρόνο και σχετίζεται τόσο με την ανταλλαγή γνώμης και άποψης όσο και υλικού που σχετίζεται με τη διαδικασία της εκπαίδευσης. Η διαδικασία των αλληλεπιδράσεων είναι δυνατόν να επιτευχθεί είτε στον ίδιο χώρο είτε με τη διασύνδεση μέσω δικτύου που καθιστά εφικτή την ανταλλαγή ήχου ή και εικόνας ή επιπλέον παρατηρείται η ανταλλαγή αρχείων και ηλεκτρονικού μαυροπίνακα, με αποτέλεσμα να πραγματώνεται η σύγχρονη τηλεεκπαίδευση.(Δεληγιάννης, 2006)

Η χρήση της τεχνολογίας πραγματώθηκε με την ανακάλυψη εκτυπωμένων εντύπων με τη συνδρομή του Γουτεμβέργου το 1436 την περίοδο που τα βιβλία αντιμετωπίζονταν ως κατόρθωμα της νέας τεχνολογίας. Η εκπαιδευτική προσέγγιση με τρόπο συμβατικό παρουσιάζει ορισμένα χαρακτηριστικά που πηγάζουν από τη φύση της και από τη γενικότερη οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Αρχικά

χαρακτηρίζεται σύγχρονη με την έννοια του χρονικού διαστήματος που πραγματώνεται. Σημαντικό κριτήριο καθίστανται ο εκπαιδευτικός καθώς και οι εκπαιδευόμενοι να υλοποιούν ταυτόχρονη συνάντηση αναφορικά με την διεξαγωγή του μαθήματος. (Jarvis Peter, 2003).

Η λειτουργία όλων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο δημόσιων χώρων που είναι διαμορφωμένοι με τρόπο συγκεκριμένο ώστε να υπάρχει η δυνατότητα συγκέντρωσης πολλών μαθητευόμενων δεν είναι συνυφασμένη με διδασκαλία αυτοδικαίως. Στα πλαίσια του σύγχρονου εκπαιδευτικού προτύπου παροχής εκπαίδευσης επανέρχεται το παλαιότερο πρότυπο της διδασκαλίας σε φροντιστήριο. Η μάθηση επέρχεται ξεπερνώντας το κώλυμα της παρουσίας των εκπαιδευομένων σε κάποιο χώρο ιδιαίτερο στις αίθουσες των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Με βάση τα νέα δεδομένα ειδικοί εκπαιδευτικοί καθίστανται ειδήμονες στην διαμόρφωση του περιβάλλοντος μάθησης. Η εφαρμογή του διαδικτύου αλλά και των υπηρεσιών που καθιστά πιο εύκολη την διανομή του εκπαιδευτικής φύσεως υλικού αλλά και την επικοινωνία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευόμενους. (Αναστασιάδης, 2006)

Οι εφαρμογές της πληροφορικής στην διαδικασία της εκπαίδευσης έχουν σαν συνέπεια την καλλιέργεια καινοτόμων παραμέτρων εκπαίδευσης που δημιουργούν πολλές αλλαγές στην μέθοδο εκπαίδευσης αλλά και τη διδακτική διαδικασία. Με τη σύγχρονη εκπαίδευση λοιπόν και την υιοθέτηση σε μεγάλο βαθμό της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης παύουν να ισχύουν περιορισμοί που ίσχυαν μέχρι τώρα. (Αναστασιάδης, 2006)

Στα πλαίσια της σύγχρονης επικοινωνίας το ίδιο ακριβώς χρονικό διάστημα το σύνολο των εκπαιδευομένων μαζί με τον υπεύθυνο των μουσείων πρέπει να έχουν συνδεθεί στο δίκτυο και η επικοινωνία υλοποιείται σε πραγματικό χρόνο κι εικονικό τόπο. Ο συγκεκριμένος τρόπος επικοινωνίας είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί είτε με τηλεδιάσκεψη μέσω του δικτύου υπολογιστών, είτε με την χρησιμοποίηση αμφίδρομης τηλεόρασης ή με video-διάσκεψη μέσω του Internet" (Jarvis Peter, 2003).

Η σύγχρονη εκπαίδευση υλοποιείται στο πλαίσιο της εικονικής τάξης και με τη συνδρομή κατάλληλου λογισμικού. Όλες οι εφαρμογές πληροφορικής αλλά και του διαδικτύου στον τομέα της εκπαίδευσης έχουν τη δυνατότητα να υλοποιούνται στην εικονική τάξη. Η εικονική τάξη καθιστά ένα εκπαιδευτικού χαρακτήρα περιβάλλον που συνδέει τους εκπαιδευτικούς με τους εκπαιδευόμενους καθώς και με τις πηγές εκπαιδευτικής μορφής υλικού. Η ικανότητα σύγχρονου τύπου επικοινωνίας που παρέχει το διαδίκτυο μέσω υπηρεσιών όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, η γραπτή συνομιλία κ.α. ενδυναμώνει την συνεργασία και την ανθρώπινη επικοινωνία εντός της εικονικής τάξης. Οι εκπαιδευόμενοι μιας εικονικής τάξης έχουν τη δυνατότητα να μοιραστούν σκέψεις, ερωτήσεις, απορίες με τον εκπαιδευτή και τους συναδέλφους, με τη συνδρομή ενός δικτύου υπολογιστών που προσφέρει ένα ορθά διαμορφωμένο λογισμικό. (Δεληγιάννης, 2006)

Το Μουσείο Μπενάκη οργανώνει εκπαιδευτικά προγράμματα που επικεντρώνεται στα παιδιά. Με την χρήση οπτικοακουστικών μέσων δίνεται στα παιδιά η δυνατότητα να λάβουν γνώση αναφορικά με στοιχεία πολιτισμικού χαρακτήρα και να επικεντρωθούν στην τέχνη και τις παραμέτρους της. Επίσης δίνεται την δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς αξιοποιώντας το διαθέσιμο υλικό να μπορέσουν να διδάξουν στα παιδιά και να τους παρουσιάσουν τα εκθέματα. Τα παιδιά μέσω της μουσικής δραστηριοποιούνται και αυτενεργούν ενώ αναπτύσσονται και συνεργασίες με άλλα μουσεία και φορείς.

Η αυτορρύθμιση καθιστά μία σύνθετη έννοια που συντελεί στην κινητοποίηση του ατόμου να δραστηριοποιείται. Ακόμα η έννοια αυτή και οι σχετικές παράμετροι συμβαδίζουν με τις απαιτήσεις που τίθενται με βάση τους στόχους, το περιβάλλον και τις υφιστάμενες προσδοκίες. Η αυτορρύθμιση λοιπόν είναι

συνυφασμένη με γνωστικές, συμπεριφορικές και συναισθηματικές θεωρίες και εκφράζει την ικανότητα του ανθρώπου να ελέγχει τη συμπεριφορά, την γνώση και το θυμικό του με βάση την προσπάθεια επίτευξης στόχων. (Κωσταρίδου - Ευκλείδη, 2008)

Ο αυτοέλεγχος εκφράζει την ικανότητα να δραστηριοποιείται κανείς με βάση τις προσδοκίες των προσώπων εξουσίας ακόμα και αν δεν υφίσταται παρακολούθηση. Ο αυτοέλεγχος σχετίζεται με την αντίληψη της συμπεριφοράς και τον έλεγχο του εαυτού ώστε να υλοποιούνται ή όχι συγκεκριμένες συμπεριφορές. Η αυτορρύθμιση έχει σχέση με την έννοια της αυτοπαράτηρησης και την γνώση συγκεκριμένων καταστάσεων. Αξιοσημείωτες είναι η θεωρία ηθικής ανάπτυξης του Piaget, αλλά και η θεωρία για την ηθική ανάπτυξη κατά τον Kohlberg

Οι γονείς καθιστούν μία παράμετρο κοινωνικοποίησης πρωτογενούς χαρακτήρα για τα παιδιά, επηρεάζοντας την συμπεριφορά τους και συμβάλλοντας καθοριστικά στην διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους. Μάλιστα σε μεγάλο βαθμό οι γονείς αποτελούν πρότυπα συμπεριφοράς για τα παιδιά τους. Η εκδήλωση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας, αλλά και γενικότερα η έκφραση αρνητικών προτύπων από τους γονείς μπορεί να ασκήσουν έντονες επιρροές στην αυτορρύθμιση των παιδιών αλλά και στον τρόπο συμπεριφοράς τους τόσο στο πλαίσιο της παιδικής ηλικίας όσο και μελλοντικά στην ενήλικη ζωή. (Eysenck, 2013)

Οι γονείς επίσης επηρεάζουν τα παιδιά και την καλλιέργεια των δεξιοτήτων αυτορρύθμισης με ποικίλους τρόπους. Σημαντικό ρόλο λοιπόν διαδραματίζει το επάγγελμα των γονέων, η κοινωνική τους θέση αλλά και τα όσα εκείνοι επιδιώκουν και προσδοκούν για το μέλλον. Βασικοί παράγοντες ακόμα είναι οι σχέσεις των γονέων μεταξύ τους και το αν έχουν σωστή επικοινωνία, καθώς και η ύπαρξη ή μη αδελφών για το παιδί. Αναμφισβήτητα τον ρόλο των γονέων στην διαμόρφωση δεξιοτήτων αυτορρύθμισης επηρεάζει και η υφιστάμενη οικονομική κρίση, αφού οι καταστάσεις της φτώχειας, της ανέχειας και της ανεργίας ασκούν επιρροές στην ψυχολογία ολόκληρης της οικογένειας. Η συμμετοχή των γονέων στην προσπάθεια ανάπτυξης της αυτορρύθμισης σε μικρά παιδιά σαφώς διευκολύνει και ενισχύει το έργο των εκπαιδευτικών ενώ σημαντική είναι και η συμβολή τους στην διαχείριση εκδηλώσεων επιθετικότητας και ανάρμοστων εκδηλώσεων συμπεριφοράς από τα παιδιά. (Νόβα-Καλτσούνη, 1995)

Σύμφωνα με την θεωρία της κοινωνικής μάθησης (Bandura), οι άνθρωποι μιμούνται πρότυπα άλλων καταστάσεων και έτσι μαθαίνουν. Η θεωρία της προσκόλλησης περιλαμβάνει τον συναισθηματικό δεσμό του βρέφους και του ατόμου που το φροντίζει. Η σχέση αυτή λοιπόν καθιστά πρότυπο για τις μετέπειτα σχέσεις, διαμορφώνοντας προσδοκίες για το βαθμό στον οποίο το άτομο στηρίζεται στους άλλους. Η έννοια της διαμόρφωσης της ανθρώπινης προσωπικότητας στηρίζεται στην βρεφική ηλικία ενώ η μητέρα διαδραματίζει βασικό ρόλο μέσω του δεσμού που θα καλλιεργήσει με το βρέφος. (Miller, 2011)

Ο Bowlby έθεσε την έννοια του ενεργού μοντέλου, αναπτύσσοντας σχετική θεωρία, προσπαθώντας να ερμηνεύσει τον τρόπο συμπεριφοράς των βρεφών και της απόστασης που υπάρχει ανάμεσα στο βρέφος και τον γονέα. Ακόμα με γνώμονα μοντέλα ή πρότυπα επιχείρησε να ερμηνεύσει τον τρόπο που οι εμπειρίες που αποκομίζει κανείς από τον γονέα επιδρούν στην συμπεριφορά που εκδηλώνει στην πορεία και στο πώς χειρίζεται τις συναναστροφές του. Με βάση την συγκεκριμένη θεωρία του Bowlby επομένως τα ενεργά μοντέλα δεσμού αποτελούν απόδειξη της σχέσης του ατόμου με τον γονέα, ενώ αποτελούν στοιχεία σταθερού χαρακτήρα που ασκούν επιρροές όχι μόνο στην βρεφική ηλικία αλλά σε όλη την ζωή του ατόμου. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι τα ενεργά

μοντέλα δεν παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις στα στάδια της εφηβείας και της ενηλικίωσης. (West & Sheldon-Keller, 1994)

Σε γενικές γραμμές υφίστανται συγκεκριμένες αρμοδιότητες και προσδιορίζονται οι σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα σε όσους εμπλέκονται στην διαδικασία της μάθησης. Ακόμα στο σχολικό περιβάλλον εφαρμόζονται συγκεκριμένοι κανόνες. Στην περίπτωση που εφαρμόζονται λοιπόν πειθαρχικά μέτρα και οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν τους μαθητές με αυστηρότητα είναι δυνατόν να επιδράσουν αρνητικά στην διάπλαση της προσωπικότητάς τους και στον τρόπο συμπεριφοράς τους. Χωρίς αμφιβολία οι σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς αλλά και οι συναναστροφές με συνομηλικούς προσδιορίζουν την δραστηριοποίηση των παιδιών και την καλλιέργεια στοιχείων της συμπεριφοράς τους. (Μπίκα, 2011)

Εφόσον λοιπόν τα παιδιά δεν έχουν αναπτύξει στοιχεία της αυτορρύθμισης, παρουσιάζουν δυσκολίες προκειμένου να αφομοιωθούν στην σχολική κοινότητα και δυσχέρειες προσαρμογής στις απαιτήσεις που υπάρχουν. Εκδηλώσεις συμπεριφοράς λοιπόν τέτοιου τύπου από παιδιά με μειωμένες δεξιότητες αυτορρύθμισης είναι δυνατόν να επιφέρουν αρνητικά συναισθήματα τόσο στους εκπαιδευτικούς όσο και στους συνομηλικούς. Δυσάρεστα αποτελέσματα επέρχονται στην περίπτωση που οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν με αρνητισμό τέτοιες συμπεριφοράς επιδεικνύοντας εχθρικές διαθέσεις. (Μπίκα, 2011)

Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αντιμετωπίσουν ποικίλες συμπεριφορές, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις παρατηρείται το γεγονός της ελλιπούς ενημέρωσής τους. Με γνώμονα τις θεωρίες που αφορούν την αυτορρυθμιζόμενη μάθηση εξάγονται συμπεράσματα σε σχέση με το κατά πόσο οι μαθητές δραστηριοποιούνται και παρουσιάζουν ενεργό συμμετοχή σε ό, τι αφορά τις διαδικασίες μάθησης και διδασκαλίας. Πραγματοποιούνται επομένως προσπάθειες ερμηνείας των εφαρμοζόμενων μεθόδων που θα συνδράμουν στην ενίσχυση της απόδοσής τους. Για την ανάπτυξη αυτορρύθμισης λοιπόν είναι εποικοδομητικό να τεθούν στόχοι και να υπάρξει σε μεγάλο βαθμό αξιολόγηση της πορείας υλοποίησής τους. (Μπίκα, 2011)

Με βάση θεωρίες κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα οι επιδράσεις μεταξύ μαθητών αλλά και εκπαιδευτικών είναι σε μεγάλο βαθμό συνυφασμένες και με το γενικότερο κλίμα που επικρατεί στο σχολικό περιβάλλον επιδρώντας και στην διαμόρφωση στάσης των συνομηλικών των παιδιών. Οι συνομηλικοί έτσι ασκούν καθοριστικές επιδράσεις την ένταξη των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον αλλά και στην προσαρμογή τους και την εκδήλωση κοινωνικής συμπεριφοράς. Σύμφωνα με την θεωρία του Piaget πριν τις αρχές της νηπιακής ηλικίας, σημαντικό ρόλο λαμβάνει το συμβολικό αναπαραστατικό παιχνίδι, που εξελίσσει την σκέψη του παιδιού. Στο στάδιο αυτό λαμβάνει χώρα μια σπουδαία διαδικασία στην σκέψη του παιδιού μέσω του παιχνιδιού. Κατά τον Winnicott το παιχνίδι καθιστά ένα μέσο παρατήρησης, προωθώντας την επικοινωνία μεταξύ των παιδιών και έχοντας συναισθηματική και υποκειμενική σημασία. (Keil, 2014)

Σημαντικός και εποικοδομητικός τρόπος για την προσχολική και νηπιακή ηλικία, αναφορικά με την ανάπτυξη αυτορρύθμισης είναι η συμμετοχή του παιδιού στο παιχνίδι ρόλων.

Οι σχέσεις επομένως των εκπαιδευτικών και των μαθητών καθώς και ανάμεσα στους μαθητές που είναι συνομηλικοί, επηρεάζουν την ψυχοκοινωνική κατάσταση που επικρατεί στο πλαίσιο της σχολικής τάξης. Θετικές λοιπόν είναι οι επιπτώσεις των ισορροπημένων σχέσεων τόσο για την διάπλαση της

προσωπικότητας των μαθητών όσο και για την προώθηση εφαρμογής των κανόνων στον χώρο του σχολείου και την επικράτηση πειθαρχίας. (Lambert & McCombs, 1998)

Με βάση την θεωρία του Zimmerman, η ανάπτυξη της αυτορρύθμισης εστιάζεται στον τρόπο που οι μαθητές δραστηριοποιούνται προσωπικά και μεταβάλλουν τις πρακτικές τους σε συγκεκριμένα πλαίσια. Ο Zimmerman, προβαίνει στην διαπίστωση πως η αυτορρύθμιση διακρίνεται από το πλεονέκτημα της μελέτης όχι μόνο των επιδόσεων των μαθητών αλλά και των κινήτρων για γνώση. Παραθέτει λοιπόν τους μαθητές ως αυτοπαρακινούμενους, συμπεριφορικά ενεργούς που λαμβάνουν συμμετοχή στη διαδικασία της μάθησης. (Κουγιουμτζάκης, 1995)

Σπουδαία κρίνεται και η θεωρία του Vygotsky, η θεωρία της ζώνης επικείμενης ανάπτυξης. Διαφορές παρουσιάζονται έτσι μεταξύ των ατόμων και σε σχέση με το επίπεδο των γνώσεων τους και τον ρυθμό με τον οποίο αυτά αναπτύσσονται. Ο Vygotsky πιστεύει ότι οι γνωστικές και μαθησιακές ικανότητες κάθε ατόμου είναι εφικτό να εμπλουτιστούν με βάσει επιδράσεις που δέχονται από το περιβάλλον τους. Το κάθε παιδί λοιπόν έχει συγκεκριμένο επίπεδο γνώσεων. Μέσω των επιρροών που δέχεται από τους γονείς του αλλά και τους εκπαιδευτικούς και τους συνομηλίκους του το παιδί είναι εφικτό να αποκτήσει περισσότερες γνώσεις και να αναβαθμίσει τις μαθησιακές του δυνατότητες. Τα διαφορετικά στοιχεία που προκύπτουν σε σχέση με τις υπάρχουσες γνώσεις και εκείνες που αποκτώνται με την συνδρομή εξωτερικών παραγόντων διαμορφώνουν την Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης. (Keil, 2014)

Τα προβλήματα που παρουσιάζονται στο πλαίσιο οργάνωσης μίας σχολικής τάξης αναφορικά με την συμπεριφορά των παιδιών είναι συνυφασμένα με συγκεκριμένες παραμέτρους. Αρχικά σπουδαία κρίνεται η συμβολή των γονέων, ενώ βασικές παράμετροι καθίστανται ο τρόπος διαμόρφωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και κατ' επέκταση οι μέθοδοι που υιοθετούνται, οι επιρροές που ασκούνται μεταξύ των συνομηλίκων και η σχέση που καλλιεργείται ανάμεσα στο παιδί και τον εκπαιδευτικό. (Bulotsky-Shearer, Fantuzzo, & McDermott, 2008)

Είναι λοιπόν σημαντικό το στοιχείο της διαμόρφωσης παρεμβάσεων και της υιοθέτησης συγκεκριμένων μεθόδων και τεχνικών ώστε τα παιδιά να μπορέσουν από νωρίς να αναπτύξουν δραστηριότητες αυτορρύθμισης. Έτσι θα μπορέσουν να λειτουργήσουν αυτόνομα, ενώ τόσο στο πλαίσιο της εκπαίδευσης όσο και σε κοινωνικό επίπεδο θα έχουν την δυνατότητα να προβάλλουν σωστά τα προτερήματα τους χωρίς να υποβαθμίζονται οι πτυχές της προσωπικότητας τους. Θα πρέπει αναμφισβήτητα να λαμβάνεται υπ' όψιν ότι όλοι οι μαθητές δεν βιώνουν τις ίδιες συνθήκες ενώ διαφοροποιήσεις παρουσιάζονται στο μορφωτικό τους επίπεδο, στις γνώσεις τους αλλά και στα χαρακτηριστικά των οικογενειών τους. Στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων του ο εκπαιδευτικός πρέπει να θέτει την διαχείριση συναισθημάτων φόβου και άγχους των παιδιών. Ακόμα είναι σημαντική η κινητοποίηση σε σχέση με τα παιδιά των δεξιοτήτων που θα βελτιώσουν τις επιδόσεις και παράλληλα θα συντελέσουν στην ομαλή ένταξη των παιδιών στο περιβάλλον του σχολείου και στην κοινωνία. (Κουρκούτας, 2007)

Σε γενικές γραμμές λοιπόν η εικόνα που διαμορφώνει το παιδί σε σχέση με τον εαυτό του και η έννοια της αυτορρύθμισης σχετίζονται κατά κύριο λόγο με τις εμπειρίες του. Οι εμπειρίες αυτές αποκτώνται τόσο στο πλαίσιο επιβολής προτύπων από τους γονείς όσο και με βάση την επίδραση των εκπαιδευτικών και των συμμαθητών. Οι αρνητικές εμπειρίες λοιπόν συχνά οδηγούν τα παιδιά σε εκδήλωση μη θεμιτών τρόπων συμπεριφοράς καθώς και σε προβλήματα κοινωνικοποίησης. (Ματσαγγούρας, 2006)

Και βέβαια αναφορικά με την καλλιέργεια της αυτορρύθμισης είναι σπουδαία η καλλιέργεια ισορροπημένων σχέσεων αλληλοβοήθειας ανάμεσα στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς προκειμένου να επέλθουν θετικά αποτελέσματα για τα παιδιά και θέτοντας την διαμόρφωση της προσωπικότητας τους στο επίκεντρο. Σημαντικά και καθοριστικά κριτήρια καθίστανται η κατανόηση της έννοιας της αυτοαποτελεσματικότητας που αφορά τον μαθητή, οι στόχοι και οι προσπάθειες που θα διενεργηθούν για την υλοποίηση τους πρωτίστως από τον μαθητή καθώς και η έννοια της αναδιάρθρωσης των στόχων που τίθενται αρχικά. Και βέβαια είναι πολύ σπουδαία να καλλιεργηθεί από μικρή ηλικία στο παιδί η ικανότητα να μπορεί να αξιολογηθεί αυτοπροσώπως τις προσπάθειες του και να διατυπώνει κρίσεις σε σχέση με αυτές. Ακόμα η διαμόρφωση στρατηγικών γνωστικού χαρακτήρα αλλά και ο καθορισμός κινήτρων είναι απαραίτητα στοιχεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σπουδαία είναι η συμβολή των προγραμμάτων που διαμορφώνονται στα μουσεία σε σχέση με την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων και την αιτιολογία του εκπαιδευτικού ρόλου που τα μουσεία έχουν. Συχνά είναι χαρακτηριστικό λοιπόν ότι η ξενάγηση σε κάποιο μουσείο περιλαμβάνει την υλοποίηση κάποιας δραστηριότητας η οποία έχει συγκεκριμένη θεματική, πραγματοποιείται με τρόπο που έχει καθοριστεί εκ των προτέρων ενώ συνήθως τα προγράμματα και οι δραστηριότητες προσαρμόζονται στις ανάγκες του κοινού(6ο Περιφερειακό Σεμινάριο Καβάλας, 2002, σελ. 23). Τα εκπαιδευτικά προγράμματα επιδιώκουν να συμβάλουν στην απόκτηση της γνώσης. Αξιοσημείωτο καθίσταται σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων το ότι βασικό κίνητρο της υλοποίησης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι η επίτευξη του συνδυασμού απόκτησης γνώσης και ψυχαγωγίας, η δημιουργία κινήτρων και η προσέλκυση του ενδιαφέροντος του κοινού και τέλος η διαμόρφωση ικανοτήτων παρατήρησης και η ανάπτυξη ενδιαφέροντος αναφορικά με τα ιστορικά γεγονότα, με γνώμονα την διαμόρφωση της πολιτισμικής συνείδησης. (Ζαφειράκου, 2000).

Στόχος λοιπόν των προγραμμάτων είναι η επίσκεψη στο μουσείο να αποτελέσει βίωμα και το κοινό να μπορέσει να αποκτήσει ένα σύνολο εμπειριών που θα οδηγήσουν αναμφισβήτητα στην επάνοδο του σε ανάλογους χώρους (Ελληνικό Παιδικό Μουσείο, 2011). Η υλοποίηση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος είναι συνυφασμένη με τα στοιχεία που αφορούν την αντίληψη και την δυνατότητα κατανόησης εννοιών. Σπουδαία παράμετρο καθιστά και ο τρόπος προσέγγισης του θέματος που εξετάζεται. Επιπλέον, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στον τύπο των ερωτήσεων που ενδεχομένως θα τεθούν στο κοινό αλλά και στον τρόπο που θα διαμορφωθεί ο εκάστοτε διάλογος που προφανώς θα αναπτυχθεί. Επιπρόσθετα πολύ σημαντικό είναι να ληφθεί υπ' όψιν η ηλικία του κοινού και τα γενικότερα χαρακτηριστικά του ατόμου που αποτελεί τον αποδέκτη των προγραμμάτων. (6ο Περιφερειακό Σεμινάριο Καβάλας, 2002).

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα περιλαμβάνουν συνήθως τρία στάδια ενώ μέσω αυτών αναπτύσσεται ένα είδος σχέσης ανάμεσα στον υπεύθυνο του μουσείου και το κοινό. Στην πρώτη φάση ο υπεύθυνος είναι αναγκαίο να λαμβάνει υπόψη του το γνωστικό επίπεδο του κοινού και να στοχεύει στην δημιουργία κινήτρων και στην επίτευξη έκφρασης προσωπικής άποψης. Σημαντική παράμετρο καθιστά και ο σχετικός έλεγχος ενώ έμφαση δίνεται και στην δυνατότητα απόκτησης νέων γνώσεων.(Εκπαιδευτικό Συμπόσιο, 2004). Σε σχέση με την πραγμάτωση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος, είναι σημαντικό να γίνει προσεγμένη προετοιμασία και προετοιμασία. Η επιλογή των κατάλληλων θεματικών αλλά και ο προσδιορισμός των επιδιώξεων είναι σημαντικά στοιχεία ενώ αναγκαία είναι και η λήψη όλων των απαραίτητων πληροφοριών. Με γνώμονα τα σχετικά στοιχεία και τις πηγές ο υπεύθυνος στη συνέχεια επιλέγει τα στοιχεία που θα αξιοποιήσει και τις μεθόδους που θα εφαρμόσει ενώ ταυτόχρονα διαμορφώνει σε γενικές γραμμές την πορεία των δραστηριοτήτων που θα αναπτύξει. Και βέβαια εποικοδομητική κρίνεται και η δυνατότητα αξιολόγησης των παραμέτρων που είναι δυνατόν να οδηγήσουν στην μη επίτευξη των στόχων(Εκπαιδευτικό Συμπόσιο, 2004).

Η εφαρμογή προγραμμάτων είναι δυνατόν να επιφέρει την αναβάθμιση των όσων προβάλλει και εξασφαλίζει το μουσείο, ενώ σε προτεραιότητα τίθεται η εφαρμογή σύγχρονων και εποικοδομητικών δράσεων αναφορικά με την εκπαίδευση και την εκτίμηση των αποτελεσμάτων, την αναδιάρθρωση σε σχέση με τις ενέργειες που αφορούν την οργάνωση, και, τέλος την ενίσχυση της γνώσης και της

εκπαιδευτικής διαδικασίας σε γενικές γραμμές. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί και στον προσδιορισμό των αναμενόμενων αποτελεσμάτων. Βασική επιδίωξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των μουσείων καθίσταται η απόκτηση γνώσης αναφορικά με τα όσα εκτίθενται εκεί. Η μετάδοση των στοιχείων και των σχετικών πληροφοριών επιδιώκει όχι μόνο την διασφάλιση των απαιτούμενων γνώσεων, αλλά και την διαμόρφωση απόψεων και αξιών, καθώς και την καλλιέργεια ικανοτήτων που έχουν σχέση με την κριτική και την αξιοποίηση των σχετικών στοιχείων. (Ζαφειράκου, 2000)

Στο πλαίσιο αυτό μέσω της αξιοποίησης των δυνατοτήτων που παρέχουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα δίνεται μεγάλη προσοχή στην αναβάθμιση του μουσείου με στόχο την ενίσχυση της αξίας του μουσειακού θεσμού. Το μουσείο αναμφίβολα θα δώσει κίνητρα προκειμένου να συμμετάσχουν ενεργά και να ασχοληθούν με το συγκεκριμένο μάθημα. Έτσι θα μπορέσουν αναμφισβήτητα να απομνημονεύσουν αλλά και να κατανοήσουν την γνώση με σωστό τρόπο χωρίς να προσπαθούν να αποφύγουν το συγκεκριμένο μάθημα.

Η αύξηση του ενδιαφέροντος και κατ' επέκταση η μεγαλύτερη προσήλωση θα έχει ως αποτέλεσμα και την αύξηση των πιθανοτήτων επίτευξης των στόχων. Μέσω της επίσκεψης σε κάποιο μουσείο και της συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα θα γίνει σαφώς ευκολότερη η αντίληψη συγκεκριμένων εννοιών.

Η βιωματική προσέγγιση της επίσκεψης σε ένα μουσείο σαφώς θα επιφέρει την δυνατότητα καλύτερης αντίληψης της γνώσης. Με τον τρόπο αυτό οι επισκέπτες θα μπορέσουν να συγκρατήσουν περισσότερες πληροφορίες που θα μείνουν στο μυαλό τους λόγω της ανάμνησης της επίσκεψης σε έναν μουσειακό χώρο. Το μουσείο αναντίρρητα αποτελεί και μία μορφή ψυχαγωγίας. Επομένως είναι εφικτή η υλοποίηση των διδακτικών στόχων με ευχάριστο τρόπο και δίνεται η δυνατότητα λήψης γνώσης παράλληλα με την επίτευξη δραστηριοποίησης σε παραμέτρους ψυχαγωγικού χαρακτήρα.

Σε γενικές γραμμές και μέσω εφαρμογής της συγκεκριμένης καινοτομίας είναι σημαντικό να επιτευχθούν οι βασικοί στόχοι της επίσκεψης σε ένα μουσείο. Αρχικά λοιπόν να προκύψει η υιοθέτηση ενός πλαισίου που θα δώσει την ευκαιρία στους μαθητές να αντιληφθούν τα βασικά χαρακτηριστικά του μουσείου. Επιπλέον σημαντική επιδίωξη είναι και η καλλιέργεια της κρίσης των μαθητών, προκειμένου να μπορέσουν να καταλάβουν διάφορες πτυχές της κοινωνίας. Βασικό στόχο καθιστά ακόμα η δραστηριοποίηση των ειδικών στο πλαίσιο αναβάθμισης της σύγχρονης κοινωνίας. Επίσης η ενδυνάμωση της εθνικής ταυτότητας και η καλλιέργεια αισθήματος ευθύνης σε σχέση με τις αξίες που χαρακτηρίζουν την κοινωνία .

Προκειμένου να κριθεί εφικτή η επιτυχία ή όχι της εκάστοτε δραστηριότητας είναι αναγκαίος ο προσδιορισμός ορισμένων κριτηρίων επιτυχίας. Έτσι λοιπόν εφόσον αυτή εφαρμοστεί πειραματικά στην αρχή σε μία μερίδα επισκεπτών είναι απαραίτητη η παρατήρηση των αποτελεσμάτων και η μέτρηση στην περίπτωση που υπάρχει τέτοια δυνατότητα των ποσοστών επιτυχίας.

Δείκτες μέτρησης αναφορικά με την επιτυχή εξέλιξη καθίστανται οι εντυπώσεις που έχουν σχηματίσει οι επισκέπτες.

Σπουδαίο ρόλο διαδραματίζουν οι ειδικοί. Ο τρόπος άσκησης της ξενάγησης τα προβαλλόμενα πρότυπα και οι μέθοδοι που υιοθετούνται είναι στοιχεία που είναι συνυφασμένα με τον ρόλο τους. Οι ειδικοί έτσι θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδεχτούν πάσης φύσεως καινοτομία παιδαγωγικού χαρακτήρα ενώ κρίνεται σκόπιμη και η ευελιξία και η καλλιέργεια από μέρους τους της δυνατότητας προσαρμογής σε διαφορετικές καταστάσεις και διαχείρισης αυτών. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό είναι εποικοδομητική η ενδυνάμωση του στοιχείου της επίγνωσης του εαυτού αφού έχοντας αναπτύξει το στοιχείο της αυτοκριτικής ένας εκπαιδευτικός μπορεί ευκολότερα να υποστηρίξει κάθε αλλαγή που προκύπτει.

Ο ειδικός θα πρέπει επιπρόσθετα να αλλάξει γενικότερα τρόπο σκέψης και στάσης απέναντι στο ζήτημα της ένταξης καινοτόμων ιδεών στην εκπαίδευση. Είναι εποικοδομητική λοιπόν η προσπάθεια διεύρυνσης του περιβάλλοντος εκπαίδευσης και η διενέργεια όλων των απαιτούμενων δράσεων ώστε να καλλιεργείται μέσα από το μουσείο η πρόθεση για αποδοχή καινοτόμων δράσεων, αλλά και νέων δεδομένων. Το μουσείο θα ήταν χρήσιμο να αποτελέσει για το κοινό ένα χώρο αποκόμισης εμπειριών και βιωμάτων. Παράλληλα οι συγκεκριμένες προσπάθειες θα πρέπει να γίνουν βάσει της αντίληψης ότι το μουσείο είναι ένα είδος σχολείου και παραπέμπει σε σμίκρυνση της κοινωνίας, η οποία χαρακτηρίζεται ως πολύπλευρη ενώ ενσωματώνει και ποικίλα στοιχεία και διάφορους τρόπους χειρισμού των καταστάσεων.

Κρίνεται απαραίτητο ο ξεναγός να προσεγγίσει με το ίδιο ενδιαφέρον της δυσκολίες του κοινού και να επιδιώκει την υιοθέτηση μεθόδων σχετικά με την διαχείρισή τους. Έτσι θα αποτελέσει πρότυπο και για το σύνολο και θα μπορέσει να τους καλλιεργήσει το αίσθημα του σεβασμού, της κατανόησης, της αποδοχής, της ανοχής και της αλληλεγγύης. Η υιοθέτηση καινοτόμων προτύπων διδασκαλίας λοιπόν αλλά και η καλλιέργεια ομαδικού πνεύματος και κλίματος συνεργασίας θα συμβάλει στην ομαλότερη ένταξη των προγραμμάτων στα μουσεία

Σημαντική κρίνεται και η συσχέτιση των προγραμμάτων με το μάθημα της ιστορίας. Το φαινόμενο της πολυπολιτισμικότητας έχει διαχρονικό χαρακτήρα. Τα τελευταία χρόνια και λόγω των δημογραφικών αλλαγών που πραγματοποιούνται στην κοινωνία πραγματοποιούνται αλλαγές και στο σύνολο των μαθητών και η εκπαίδευση αρχίζει να αποκτά πολυπολιτισμικά χαρακτηριστικά. (Δαμανάκης, 2005)

Το μάθημα της ιστορίας είναι ένα μέσο εφαρμογής των αξιών και αξιοποίησης των παραμέτρων της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Μέσω αυτού είναι εφικτό να διευρυνθεί ο τρόπος σκέψης των παιδιών και να υπάρξει απομάκρυνση από σκέψεις και ενέργειες εθνοκεντρικού χαρακτήρα. (Κεσιδου, 2008)

Παράμετροι όπως η αποδοχή της διαφορετικότητας, αλλά και το φαινόμενο του ρατσισμού ενισχύθηκαν με την οικονομική κρίση. Τα στοιχεία αυτά παραπέμπουν στην περίοδο του μεσοπολέμου ενώ έντονος προβληματισμός παρατηρείται σχετικά με το αν τέτοιου τύπου εκδηλώσεις συμπεριφοράς είναι δυνατόν να επαναληφθούν στο μέλλον. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση έτσι μπορεί να ασκήσει επιρροές στην διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών και στην καλλιέργεια αισθημάτων σεβασμού απέναντι στο διαφορετικό. (Γκόβαρης 2000)

Απώτερος σκοπός είναι μέσω του μαθήματος της Ιστορίας να καλλιεργηθεί ένα σύστημα εκπαίδευσης που θα απομακρύνεται από στερεοτυπικές αντιλήψεις. Το συγκεκριμένο μάθημα επιδιώκει την αντίληψη του παρελθόντος και την κατανόηση των γεγονότων που το συνθέτουν. Καθίσταται σαφές το γεγονός ότι η διαφορετικότητα μεταξύ των μαθητών είναι δυνατόν να αποβεί χρήσιμη στο πλαίσιο του μαθήματος της Ιστορίας και να ωφελήσει την διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους και τις αντιλήψεις τους. Σπουδαίος είναι βέβαια και ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο θέμα αυτό, ο οποίος σχετίζεται με την αντίληψη του σεβασμού απέναντι στην διαφορετικότητα και της δυνατότητας παροχής ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις. (Δαμανάκης, 2005)

Το μάθημα της ιστορίας είναι λοιπόν συνδεδεμένο με την διαμόρφωση ιδεολογιών ενώ απώτερος σκοπός είναι να καλλιεργηθεί εθνική συνείδηση στους μαθητές και παράλληλα κρίνοντας τις πληροφορίες και τις γνώσεις που λαμβάνουν να μπορέσουν να αποκτήσουν άποψη και ιδεολογική κατεύθυνση. Στην σύγχρονη εποχή το στοιχείο της αναγκαιότητας συμπίεσης των κρατών διαμόρφωσε νέα χαρακτηριστικά σε σχέση με το συγκεκριμένο μάθημα και την διδασκαλία του. Παρατηρείται πλέον έτσι η τάση απαλλαγής από την προκατάληψη που ενδεχομένως επικρατούσε παλαιότερα ενώ πλέον υπάρχει και απομάκρυνση από στερεοτυπικές κρίσεις ακόμα και σε σχέση με το περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων. Σημαντική

είναι και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών αναφορικά με το συγκεκριμένο θέμα προκειμένου να προωθηθεί η διαπολιτισμική εκπαίδευση. (Λεοντσίνης, 2006)

Αναντίρρητα η σύνδεση του μαθήματος της ιστορίας με την διαπολιτισμική εκπαίδευση και τις αρχές που πρεσβεύει είναι ένα γεγονός που σχετίζεται με την ανάγκη δεσμεύων και διενέργειας προσπαθειών από όλους όσους εμπλέκονται.

Κύριος στόχος είναι ο σεβασμός στο κοινό και στις ανάγκες του, αλλά και η εξασφάλιση σε όλους ανεξαιρέτως ευκαιριών βελτίωσης των ικανοτήτων τους. Βασικές παράμετροι είναι η ποιοτική διδασκαλία αλλά και η καλλιέργεια ευνοϊκού κλίματος συνεργασίας. Κατ' επέκταση, ο γενικός στόχος είναι η βελτίωση των ικανοτήτων των μαθητών στον γραπτό λόγο. Ειδικότεροι στόχοι είναι η αναδιάρθρωση μέσω συγκεκριμένης μεθοδολογίας της δυνατότητας παραγωγής λόγου, η βελτίωση, η κατάρτιση, η διαμόρφωση κινήτρων, η διαχείριση εμποδίων και αντιδράσεων των εκπαιδευτικών, μαθητών και γονιών ως προς την υλοποίηση καινοτομιών. Τέλος θα πρέπει να αναπτυχθεί συγκεκριμένη στρατηγική προκειμένου να υπάρχει ενιαία κατεύθυνση χειρισμού ζητημάτων που σχετίζονται με την αξιοποίηση των πληροφοριών που λαμβάνονται και τις σχετικές παραμέτρους.

Ο τρόπος διδασκαλίας και η επιδίωξη της δια βίου εκπαίδευσής του εξαρτάται από την προσωπική και επαγγελματική του ταυτότητα. Οι ανάγκες των εκπαιδευτικών για δια βίου εκπαίδευση καθορίζονται από ποικίλους παράγοντες, όπως τις σπουδές τους, τη σχολική κουλτούρα, τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες, τη διδακτική εμπειρία, την προσωπική και οικογενειακή ζωή, την ηλικία, τη φάση σταδιοδρομίας, τη γεωγραφική περιοχή. (Dax, 2003).

Η συνεχώς μεταβαλλόμενη φύση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, επιβάλλει και την διαρκή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ώστε να ανταποκριθούν στον απαιτητικό ρόλο τους (Βιτσιλάκη – Σορωνιάτη, 2002, Λιγνός, 2006, Χατζηπαναγιώτου, 2001). Επομένως η επιμόρφωση επηρεάζει τις προοπτικές σταδιοδρομίας και επαγγελματικής ανάπτυξης. Όμως στα επιμορφωτικά προγράμματα εκπαιδευτικών στη χώρα μας δεν λαμβάνονται συνήθως υπόψη οι αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων, η αναγνώριση των αναγκών των εκπαιδευτικών και η ενεργός συμμετοχή τους (Βαρσαμίδου και Ρεσ, 2006).

Παρά το γεγονός ότι έχουν διατεθεί κονδύλια από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς για την οργάνωση της διαρκούς επιμόρφωσης. (Βруниώτη και Κελπανίδης, 2004). Εντούτοις η δια βίου εκπαίδευση των εκπαιδευτικών θα αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα όχι μόνο για την προσωπική τους εξέλιξη αλλά και την πρόοδο της κοινωνίας (Χατζηπαναγιώτου, 2001). Έχουν υποχρέωση οι εκπαιδευτικοί να εισάγουν τις νέες τεχνολογίες στο σχολείο, να κατέχουν τις νέες γνώσεις, να συνεργάζονται με γονείς και με την τοπική κοινωνία (Γκρίτζιος, 2006, Φλουρής, 1997).

Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται βασίζονται στην βελτίωση των ικανοτήτων του κοινού. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί λοιπόν η διαδοχή σταδίων, η ύπαρξη προσχεδίου λοιπόν, του πρώτου κειμένου, η αξιολόγηση, η διάρθρωση, αλλά και η παραγωγή και η γνωστοποίηση των σχετικών δραστηριοτήτων.

Μέσω της δραστηριότητας που διαμορφώνεται σε ένα μουσείο πραγματώνεται μία καινοτόμος προσπάθεια σε σχέση με την απόδοση γραπτού λόγου, ενώ σπουδαία θεωρείται και η εστίαση του ενδιαφέροντος στο ζήτημα της κοινωνικής παραμέτρου της γλώσσας. (Ματσαγγούρας, 2007).

Η διαδικασία διαμόρφωσης και εισαγωγής της δραστηριότητας βασίζεται σε παιδαγωγικές μεθόδους που εστιάζουν στο κοινό και επικεντρώνονται στην κριτική σκέψη, ενώ σημαντική προτεραιότητα αποτελεί και η καλλιέργεια επικοινωνιακής προσέγγισης σε σχέση με τις διαρκείς και ραγδαίες μεταβολές. Πρόκειται για μία καινοτομία μικρής κλίμακας, που σχετίζεται με εκπαιδευτικούς σκοπούς, ένα γνωστικό πλαίσιο, ενώ πρόκειται και ένα είδος κλιμακούμενης αλλαγής με διαρκή ροή. Ακόμα παρατηρούνται αλλαγές και καινοτομίες, νέα δεδομένα στην διαδικασία

της διδασκαλίας και της μετάδοσης μηνυμάτων και ασκούνται επιρροές στους ανθρώπους, στις γνώσεις τους, τις δεξιότητες τους αλλά και τις αντιλήψεις τους, γεγονός που πραγματώνεται τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Όλα αυτά διενεργούνται και με γνώμονα τα όσα διαδραματίζονται στο περιβάλλον. (Burker, 2002)

Κύριο στοιχείο διαμόρφωσης των δραστηριοτήτων εκπαιδευτικού χαρακτήρα είναι το γεγονός ότι υπάρχει αναγκαιότητα μετάδοσης των απαραίτητων γνώσεων. Αυτό στηρίζεται στην διαπίστωση αδυναμιών των μαθητών σε σχέση με τον γραπτό λόγο και των ελαττωμάτων των κλασικών αντιλήψεων να συσχετισθούν με τις απαιτούμενες συνθήκες και τις ανάγκες που δημιουργεί το φαινόμενο του αναλφαβητισμού. (Επιτροπή Αναλυτικών Προγραμμάτων, 2009) Σημαντική παράμετρο καθιστά και η αναγκαιότητα επέλευσης αλλαγών σε σχέση με το εξωτερικό περιβάλλον της κοινωνίας της γνώσης (Επιτροπή Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης, 2004). Αποτελεί σπουδαίο στοιχείο μία δραστηριότητα να εφαρμοστεί λαμβάνοντας υπ' όψιν τις ανάγκες του κοινού. Προκειμένου να διευκολυνθεί και να προωθηθεί η εκάστοτε δραστηριότητα είναι εποικοδομητικό να οργανωθούν σχετικά σεμινάρια και προγράμματα.

Ορισμένοι επιστήμονες και μελετητές θεμάτων που σχετίζονται με τις καινοτομίες στην εκπαίδευση, όπως οι Fullan και Stiegelbauer (1991), Miles και Show (1984) και Huberman (1995), ενίσχυσαν τις θεωρίες αναφορικά με την επέλευση αλλαγών με συνέπεια την μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. (Κονιδάρη, 2006),

Το μουσείο που υφίσταται αλλαγές αποτελεί λοιπόν ένα είδος ανοικτού κοινωνικού συστήματος, ενώ με γνώμονα την ορθή λειτουργία και την απόδοση διαμορφώνονται κατάλληλα και οι απαραίτητες ενέργειες ώστε να επέλθει διαφοροποίηση και βελτίωση με επίκεντρο τις κατάλληλες προσεγγίσεις αλλά και τις αλληλεπιδράσεις που επικρατούν στο κοινωνικό σύνολο. Συνεπώς, μία δραστηριότητα είναι δυνατόν να υλοποιηθεί μέσα από γενικότερη αξιολόγηση, αλλά και με κάποιες αποφάσεις. Έτσι η προσοχή επικεντρώνεται στον εκπαιδευτικό ρόλο. (Senge, P.M., 2000)

Ακόμα, μία δραστηριότητα θα πρέπει να αποβλέπει σε μεταβολές και αλλαγές τόσο παροντικά όσο και μελλοντικά. (Στυλιανίδης, 2008). Είναι σημαντικό να έχει υλοποιηθεί ο κατάλληλος σχεδιασμός, με ιδιαίτερη έμφαση στην επικράτηση ευνοϊκού κλίματος, συλλογική δράση, στη διαρκή βελτίωση και εξέλιξη, στην καλλιέργεια της δυνατότητας για αλλαγή, στην εξασφάλιση ευελιξίας και την διασφάλιση των αναγκών μέσω. Βασικά δεδομένα είναι να δοθούν και τα ανάλογα κίνητρα, να διερευνηθούν τα ζητήματα που προκύπτουν, καθώς και να αναπτυχθεί το ενδιαφέρον του κοινού, η ορθή χρήση των εφοδίων που δίνονται και ο διάλογος, αλλά και ορισμένες θέσεις που θα διευρύνουν το πλαίσιο δραστηριοποίησης και θα ευνοήσουν την επέλευση αλλαγών.

Η διαμόρφωση δραστηριοτήτων αποτελεί έναν πολυδιάστατο και σπουδαίο όρο που σχετίζεται με την εκπαίδευση και αυτό γιατί είναι συνυφασμένη με έννοιες που έχουν διπλή σημασία και επιφέρουν ποικίλες αντιδράσεις λόγω των νοημάτων τους. (Κωτόπουλος 2012).

Στην διδακτική προσέγγιση που πραγματοποιείται λοιπόν παρατηρείται το γεγονός ότι το τυχόν κενό επιστημονικής και διδακτικής φύσης που προκύπτει, καλύπτεται μέσω της χρήσης των εννοιών με τρόπο διπλό. Μεγάλη σπουδαιότητα εμφανίζει η ικανότητα που έχει κανείς τη σκέψη και τις δημιουργικές ιδέες να τις αξιοποιεί. Επιπρόσθετα γίνεται λόγος για υιοθέτηση ποικίλων εκπαιδευτικής φύσεως πρακτικών και μεθόδων που επιδιώκουν την απόκτηση δυνατοτήτων συγγραφής. Στο μουσείο και βάσει των δραστηριοτήτων μέσω της συγκεκριμένης διαδικασίας, επιτυγχάνεται η απόκτηση δυνατοτήτων και η ενίσχυση της δημιουργικότητας, ενώ αναπτύσσεται και η παραγωγή λόγου χρησιμοποιώντας ελκυστικούς τρόπους όπως

το παιχνίδι. Επομένως η ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, αποτελεί ένα αποτελεσματικό και εποικοδομητικό εκπαιδευτικό αντικείμενο.

Η συσχέτιση της διαμόρφωσης δραστηριοτήτων με την δημιουργικότητα είναι στενή. Η δημιουργικότητα λοιπόν αποτελεί πρωταρχική επιδίωξη ενώ επιφέρει την προσπάθεια καθιέρωσης συγκεκριμένων στρατηγικών (Καλογεροπούλου 2006: 71). Η δημιουργία δραστηριοτήτων ξεπερνά τα καθιερωμένα και συντελεί στο να χειρίζεται το άτομο από την παιδική του ηλικία καταστάσεις και αντικείμενα (Rodari 2003: 204), ενώ υποβάλλονται ερωτήσεις που δεν επιλύονται εύκολα και επέρχεται η παραγωγή καινοτόμων αλλά χρήσιμων και απαραίτητων για την ένταξη του παιδιού στο κοινωνικό σύνολο έργων.

Η ενασχόληση του ατόμου με το μουσείο και η δραστηριοποίηση του εκεί λοιπόν ως πρωτογενή μορφή λόγου που εξυπηρετεί μια διαφορετική μέθοδο απόκτησης γνώσης προϋποθέτει μια συγκεκριμένη παιδαγωγική. Η μέθοδος που ακολουθεί η διαμόρφωση δραστηριοτήτων στα μουσεία και η παιδαγωγική της, αποτελεί πεδίο, που έχει σαν αποτέλεσμα την διεύρυνση των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων δημιουργίας αλλά και την επέλευση επιρροών από τη διαδικασία που ακολουθείται για την επίτευξη των εκπαιδευτικών σκοπών.

Η δραστηριότητα που διαμορφώνεται έτσι δεν εστιάζει στην προσπάθεια ανεύρεσης γνωρισμάτων και χαρακτηριστικών, αλλά προσεγγίζει τις συγκεκριμένες συνθήκες και καταστάσεις, υπό τις οποίες διαμορφώνεται και αναπτύσσεται η δημιουργικότητα. Το άτομο εφαρμόζει μια κριτική άποψη, προκειμένου να μπορέσει να επιτύχει την παραγωγή λόγου, να εξετάσει, να αναθεωρήσει απόψεις και σκέψεις, αφού επιτυγχάνεται μέσω της δημιουργικής δραστηριοποίησης διπλό αποτέλεσμα: αφενός η ανάπτυξη της δημιουργικότητας και αφετέρου η πράξη της κριτικής σκέψης. Η μέθοδος αυτή αποτελεί μια βιωματική προσέγγιση για το λόγο και τις δυνατότητες του και βασίζεται στην ανάπτυξη του, με στόχο την δημιουργία και την υλοποίηση νέων ιδεών.

Η ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων αποτελεί έναν σπουδαίο τρόπο προκειμένου να αντιληφθεί και να κατανοήσει κανείς την μουσειακή αξία. Αξιοποιώντας το αντικείμενο που προβάλλουν τα μουσεία επιπρόσθετα τα άτομα έχουν την δυνατότητα πειραματισμού και αξιοποίησης των δραστηριοτήτων τους ενώ παράλληλα δίνεται ιδιαίτερα σημασία στην παραγωγική δραστηριότητα, στην αποκάλυψη του εαυτού και των στοιχείων του και στην αποδοτική αξιοποίηση εμπειριών (Protherough 1983: 56).

Στα πλαίσια ανάπτυξης εκπαιδευτικών προγραμμάτων ο ειδικός που είναι υπεύθυνος θα προσπαθήσει να εξάγει συμπεράσματα αναφορικά με δεξιότητες νοητικής, συναισθηματικής και γνωστικής φύσεως και θα πρέπει να λάβει υπ' όψη τα πλεονεκτήματα. Ταυτόχρονα στο πλαίσιο της προσπάθειας διαμόρφωσης καινοτομιών αναφορικά με τις δραστηριότητες απαραίτητη κρίνεται η προσπάθεια ανεύρεσης των κατάλληλων ερεθισμάτων που θα συντελέσουν στην παραγωγή και συστηματοποίηση των ιδεών, την υιοθέτηση της σωστής δομής του κειμένου, τον έλεγχο και την διαμόρφωση του. Με τον συγκεκριμένο τρόπο το εκπαιδευτικό σύστημα λοιπόν απομακρύνεται από την εμμονή στους ορθογραφικούς, γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες και την προσπάθεια ερμηνείας της λογοτεχνικής παραγωγής μονόπλευρα.

Οι διδακτικές φύσεως τεχνικές στις οποίες καλούνται να δραστηριοποιηθούν οι επισκέπτες των μουσείων, αλλά και τα ερεθίσματα που λαμβάνουν, τους εντάσσουν στην επίτευξη σύνταξης κειμένου και νοήματος, αλλά και στην

προσπάθεια ερμηνείας των νοημάτων των εκθεμάτων. Η πολυδιάστατη σημασία των όσων εκτίθενται, οι εικόνες που προσφέρουν, η παράθεση ανθρωπίνων καταστάσεων και συναισθημάτων, από διάφορες πλευρές ποικίλων χαρακτήρων με πλοκή και γλωσσικό ύφος υψηλών προδιαγραφών και αισθητικής, διαμορφώνουν, σταδιακά πολίτες που αξιοποιούν την κρίση και τη σκέψη τους. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι τα γνωρίσματα της καλλιέργειας δημιουργικότητας πρέπει να συνυφαίνονται με παιγνιώδη διάθεση, και να απομακρύνονται από την αποστήθιση, τη στείρα γνώση αλλά και τη ρουτίνα της καθημερινότητας (Schiller 1990: 122).

Στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διάστασης που λαμβάνει ένα μουσείο επιτυγχάνεται πνευματική και ψυχική αναβάθμιση, καθώς και υπάρχει στόχος αποτύπωσης βιωμάτων και εμπειριών με στόχο την αισθητική καλλιέργεια. Μέσω της ανάπτυξης της εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων καθίσταται εφικτός ο εμπλουτισμός της δράσης κάθε εκπαιδευτικού θεσμού. Επιπρόσθετα πραγματοποιείται η ανάλυση, η κατανόηση και η εξήγηση των πτυχών που συνθέτουν την τέχνη. Η νέα εκπαιδευτική διαδικασία στοχεύει: Στη δημιουργία επιστημονικών αρχών για άσκηση γόνιμης και εποικοδομητικής κριτικής, προς όφελος της κοινωνίας και ιδιαίτερα των παιδιών. Στην ερμηνεία και δημιουργική αξιοποίηση των πολιτισμικών στοιχείων, με σκοπό την κοινωνικοποίηση, τη πνευματική, σωματική, διανοητική και ψυχική καλλιέργεια. Στην απλούστευση της μαθησιακής διαδικασίας μέσω κατάλληλων εκπαιδευτικών μεθόδων, ώστε να προάγουν την ελευθερία έκφρασης σκέψεων και αντιλήψεων τόσο των παιδιών όσο και των εκπαιδευτικών. Στην καλλιέργεια ευρύτερης και ολόπλευρης παιδείας και γνώσεων. Στην απόκτηση οικολογικής και περιβαλλοντικής συνείδησης που αποσκοπεί στην γενικότερη πολιτισμική ευαισθησία. Στην ουσιαστικότερη παρατήρηση και κατανόηση των πολιτισμικών στοιχείων. Στη παραχώρηση του απαιτούμενου χρόνου προς τα παιδιά, ώστε να είναι σε θέση να προσεγγίζουν, να επεξεργάζονται, να αντιλαμβάνονται και να ερμηνεύουν όσα παρατηρούν. Στη δημιουργία νέων αντιλήψεων καταδικάζοντας τις προκαταλήψεις προς την πραγματικότητα, προς τους ίδιους και το κοινωνικό τους περίγυρο.

Οι στόχοι των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι οι ακόλουθοι: η άμεση επαφή με την επιστήμη, η ανάπτυξη δημιουργικών δεξιοτήτων, η γόνιμη χρήση αισθήσεων, η ενεργή συμμετοχή στη πολιτιστική κληρονομιά, η ικανοποίηση της περιέργειας για το περιβάλλον, η ελευθερία έκφρασης, η καλλιέργεια παρατηρητικότητας, της μνήμης και της φαντασίας. Ακόμη υπάρχουν και γνωστικοί στόχοι : ο εμπλουτισμός λεξιλογίου, η γνωριμία αντικειμένων, χαρακτηριστικών και των ιδιοτήτων τους, η διαμόρφωση κριτικής σκέψης, η αναγνώριση σχημάτων και υλικών δομών αντικειμένων, η ανάπτυξη νοητικών δεξιοτήτων.

Ακόμα η διαμόρφωση των δραστηριοτήτων γίνεται με βάση συγκεκριμένα στοιχεία: Επιδιώκεται λοιπόν η επίσκεψη σε μουσείο να μην είναι μία βαρετή διαδικασία, ενώ σπουδαίος σκοπός είναι να προβληθεί και να παρατεθεί η κοινωνική διάσταση των εκπαιδευτικών επιτευγμάτων.

Στον κλάδο της εκπαίδευσης η επίσκεψη σε μουσεία και η σχετική δραστηριοποίηση αποτελεί μέσω έκφρασης συναισθημάτων, απόψεων, ιδεών και αποτύπωσης αντιλήψεων αναφορικά με την κοινωνία. Η ενίσχυση του δημιουργικού πνεύματος και η καλλιέργεια της θετικής άποψης για τη λογοτεχνία στο χώρο του σχολείου αποτελούν κύρια επιδίωξη κατά την δραστηριοποίηση ενώ σε αυτό συμβάλλει η ενασχόληση με βιωματικές ασκήσεις. Συγκεκριμένα, η δραστηριοποίηση μέσω προγραμμάτων σε μουσεία συνιστά μια εποικοδομητική μέθοδο, ώστε να μπορεί η λογοτεχνία να διδαχθεί μέσα από σύγχρονες βιωματικές τεχνικές. (Καρακίσιος, 2011: 27)

Στο πλαίσιο της διδακτικής πρακτικής η διαδικασία για την εξασφάλιση δεξιοτήτων και γνώσεων για τη γλώσσα είναι σπουδαία. Η υιοθέτηση των καινοτόμων μεθόδων και δραστηριοτήτων εκπαίδευσης, η αποδοτική χρήση της γλώσσας και η ανάπτυξη σχετικών δράσεων υιοθετεί τις δεξιότητες οι οποίες καλλιεργούνται στη διδασκαλία των όσων στοιχείων σχετίζονται με τα εκθέματα και τις ικανότητες που επέρχονται όπως η δυνατότητα αυτοαξιολόγησης. Τα παραπάνω αποτελούν μεθόδους και τρόπους επίτευξης του στόχου, αλλά δεν είναι αρκετά, ακόμα κι όταν η παραγωγή του κειμένου υλοποιείται με την χρήση των προτύπων της εποικοδομητικής χρήσης της γλώσσας. Δεν επιφέρουν πάντα την έκφραση της δημιουργικότητας, αφού η επεξεργασία των κειμένων είναι μια διαδικασία απόκτησης γνώσης που εστιάζει στο αποτέλεσμα. (Καρακίσιος, 2011)

Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων αποδίδει, ενισχύοντας την ικανότητα αντίληψης και δημιουργικής έκφρασης και ταυτόχρονα ενθαρρύνεται η δεξιότητα της κατανόησης, καθώς οι μαθητές λειτουργούν συλλογικά επηρεάζοντας ο ένας τον άλλο να επιδιώξουν να λάβουν περισσότερες πληροφορίες (Morley, 2007). Η εκπαιδευτική διαδικασία απαρτίζεται από τρία στάδια: (Brophy, 2008). Αρχικά ο υπεύθυνος εφευρίσκει, λαμβάνει και παράγει γνώσεις και μεθόδους κρίνοντας και σχολιάζοντας λογοτεχνικά ή μη λογοτεχνικά κείμενα ή συζητώντας και ανταλλάσσοντας απόψεις με τους δημιουργούς.

Στη συνέχεια σπουδαίο είναι να υπάρχει ένα γεγονός ή μια κατάσταση που αποτελεί το έναυσμα και να προκαλεί το ενδιαφέρον, κάτι που τίθεται από τον υπεύθυνο του μουσείου. Το κοινό με την επιρροή του συγκεκριμένου γεγονότος και με βάση τα βιώματα του, εξωτερικεύει την γνώση που υιοθέτησε, μετατρέποντας την σε νέα γνώση.

Η διαδικασία της ανατροφοδότησης είναι πιθανό να είναι αποδοτικότερη όταν επιτυγχάνεται σε όλες τις φάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η συμμετοχή του κοινού στις δραστηριότητες είναι μεγάλη, η συζήτηση αφορά συγκεκριμένα θέματα και επικρατεί ο ενθουσιασμός και οι αυθόρμητες αντιδράσεις στις συζητήσεις, ώστε οι λύσεις που επέρχονται να παρατίθενται ως είδη προκλήσεων στη δημιουργικότητα. Οι διαδικασίες μπορεί να πραγματοποιούνται με τη μορφή διαλόγου ή παρουσίασης ιδεών, ανάλυσης σε μικρές ομάδες, δημόσιας γνωστοποίησης του κειμένου σε συγκεκριμένο κοινό, συμμετοχή σε διαδικτυακές πλατφόρμες. (Morley, 2007)

Η υιοθέτηση δραστηριοτήτων επιφέρει το θετικό κλίμα στο μουσείο και βελτιώνει την ψυχική κατάσταση του κοινού. Το θετικό κλίμα αποτελεί βασικό στοιχείο για να καλλιεργηθεί η επικοινωνία κατά την επίσκεψη στο μουσείο. Τα προγράμματα καθιστούν περίπλοκη διαδικασία κι άλλο τόσο αποδεκτή από το κοινό. Επιταγή της παιδαγωγικής διαδικασίας λοιπόν αποτελεί η εξασφάλιση κλίματος οικειότητας και η ενίσχυση της δημιουργικότητας, στα οποία το άτομο μπορεί να δοκιμαστεί και να νιώσει ασφάλεια, ενώ αποκτά ελευθερία να εξωτερικεύσει τα αισθήματα του που σχετίζονται με τα εξωτερικής φύσεως ερεθίσματα. (Κωτόπουλος 2012)

Οι εποικοδομητικές διαδικασίες, στο μουσείο, είναι συνυφασμένες σε με την ομαδική συνεργασία και την επικράτηση δημοκρατικών διαδικασιών κατά την πραγμάτωση τους. Η προσωπικότητα του εκπαιδευτικού η οποία προκύπτει μέσα σ' αυτές τις παιδαγωγικές μεθόδους οι οποίες παρατίθενται κατά την υιοθέτηση των δράσεων και είναι αναγκαίες για την ανάδειξη της δημιουργικότητας των παιδιών. Ο υπεύθυνος στην εφαρμογή των δραστηριοτήτων έτσι έχει ενθαρρυντικό ρόλο. Αυτό σημαίνει ότι κατέχει ή καλλιεργεί ο ίδιος ιδιότητες ερμηνείας και κρίσης των στοιχείων και των γνώσεων για να μπορεί να διαμορφώνει τις σωστές εκπαιδευτικές κινήσεις, και ταυτόχρονα, ως τμήμα της κοινωνίας των αναγνωστών των λογοτεχνικών βιβλίων

και ως μέλος των ομάδων, εξοικειώνεται με την παρατήρηση, τον εντοπισμό και τον σεβασμό των ιδιαιτεροτήτων του κοινού. (Γρόσδος, 2014).

Τα άτομα έχουν τη δυνατότητα και κάνουν συνδυασμό των σκέψεων, των λέξεων και των εικόνων πολύ πριν αποκτήσουν την ικανότητα της γραφής. Μέσω της επίσκεψης στο μουσείο συνδέονται με την Τέχνη, την αναλύουν και την διανθίζουν με το προσωπικό τους στοιχείο για να φτιάξουν νέες ιστορίες. Αυτή η διαδικασία, της παρατήρησης, της ερμηνείας και της δημιουργίας, επιφέρει ιδέες, συντελεί στην οργάνωση της σκέψης και διευκολύνει την επικοινωνία.

Διδάσκονται τα στοιχεία και τις γνώσεις των στοιχείων που προκύπτουν από τα μουσεία, σε **κατάλληλα διαμορφωμένες συνθήκες** και αυτό που διαπλάθει η φαντασία τους, το κατασκευάζουν σαν τρισδιάστατες εικόνες και κατασκευές και έπειτα μετατρέπεται σε λέξεις. Καλλιεργούν έτσι ικανότητες αλλά και δεξιότητες. Προσεγγίζουν έτσι τη λογοτεχνία και το βιβλίο αποκτώντας ένα ενδιαφέρον που θα έχουν σε όλη τους τη ζωή. Η απασχόληση με τις κατασκευές τους κάνει να εμπεδώσουν τη σκέψη τους, να την βάλουν σε σειρά και να είναι έτσι ευκολότερο να την εξωτερικεύσουν με λέξεις.

Το κοινό έχει ακόμα την δυνατότητα να διαμορφώσει παραμύθια, χρησιμοποιώντας την φαντασία και τις δυνάμεις του, καλλιεργώντας έτσι τον εσωτερικό τους κόσμο και την επιθυμία τους να συναναστραφούν με τους ανθρώπους γύρω τους. Εξελίσσοντας τη φαντασία τους και αναβαθμίζοντας το λεξιλόγιό τους, ενθαρρύνονται σε μεγάλο βαθμό. (Γρόσδος, 2014)

Η εξέλιξη από την άλλη πλευρά και η διάπλαση μιας προσωπικότητας σχετικά με την αξιοποίηση της φαντασίας σχετίζεται με την παρουσίαση, την ανάλυση, τη δραστηριοποίηση, τον τρόπο σκέψης αλλά και τον τρόπο έκφρασης του ήρωα, με τον ίδιο τρόπο που εμφανίζεται η πραγματικότητα και η εμφάνιση ενός πραγματικού ανθρώπου. Αν και τα παραπάνω αναφερόμενα στοιχεία παρουσιάζουν πιθανές παραμέτρους εποικοδομητικής διαμόρφωσης ικανοτήτων, είναι αναγκαία για την δημιουργία δεξιοτήτων και την δραστηριοποίηση με βάση τη φαντασία εφόσον έχει γνωστοποιηθεί πως η διαμόρφωση έχει να κάνει με τα γεγονότα και τις καταστάσεις, σε αντίθεση με τη δομή που παρουσιάζει το πως διαφοροποιούνται οι κύριοι πρωταγωνιστές. Έτσι λοιπόν με την αντίθεση αντικειμενικών αλλά και υποκειμενικών στοιχείων, τα εκπαιδευτικά προγράμματα προσεγγίζονται μέσα από τη γνώση που αποκτάται και με γνώμονα τα στοιχεία που παρατίθενται. (Γρόσδος, 2014)

Ο σχεδιασμός και η διαμόρφωση της εν λόγω καινοτομίας θα πραγματωθεί σε κάποιες φάσεις. Η θεωρία του Fullan (1991) που περιλαμβάνει τρία στάδια, καθώς και οι Everard και Morris (1999) που εισάγουν έξι στάδια υλοποίησης μίας καινοτομίας, καθίστανται σε μεγάλο βαθμό εποικοδομητικές. Η προσέγγιση του Fullan βασίζεται στο γεγονός ότι, η καινοτομία λαμβάνεται υπ' όψιν ως ένα μέσο που συντελεί στην γενικότερη και συλλογική ανάπτυξη του σχολείου. Το σχολείο επικεντρώνεται συνεπώς στις ανάγκες του, επιδιώκοντας την διαρκή βελτίωση του προγράμματος του (Πασιαρδής, 2004). Παράλληλα, η συγκεκριμένη κίνηση, είναι συνυφασμένη με όλες τις παραμέτρους του οργανισμού, το ανθρώπινο δυναμικό, τις τεχνολογικές εφαρμογές, τον τρόπο διοίκησης και γενικότερα, πρόκειται για ένα είδος συλλογικής προσπάθειας. Ακόμα, σε σχέση με την οργάνωση και την διευθέτηση της καινοτομίας, όλες οι φάσεις του σχεδιασμού θα είναι συνυφασμένες με τις παραμέτρους τόσο της συμμετοχικής διοίκησης όσο και της κατανομημένης ηγεσίας. Σπουδαίο γεγονός είναι η διαμόρφωση ομάδων που να δίνουν έμφαση και στην ορθή αντιμετώπιση και διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού (Πασιαρδής, 2008β). Επιπρόσθετα, η εξέλιξη, η επιμόρφωση, η παροχή κινήτρων, η ενίσχυση των τρόπων επικοινωνίας και η διαμόρφωση των στάσεων και των αντιλήψεων εκπαιδευτικών, μαθητών και γονιών, καθώς και η συστηματοποίηση και ο προσδιορισμός κουλτούρας με γνώμονα την καινοτομία και ευνοϊκών συνθηκών θα αποτελέσουν προτεραιότητα (Hall, 1998). Πιο συγκεκριμένα, στην διαμόρφωση

αντιστάσεων και ανάλογων συμπεριφορών θα αποτελέσουν πρότυπο ανάλογα μοντέλα όπως το GBAM των Hall και Hord (2001).

Η αρχή εφαρμογής της καινοτομίας θα αρχίσει με την αξιολόγηση των δυνατοτήτων καθώς και την μελέτη σχετικά με την ετοιμότητα του σχολικού περιβάλλοντος να εφαρμόσει την συγκεκριμένη καινοτόμο δραστηριότητα (Everard & Morris, 1999). Από την συγκεκριμένη ανάλυση έτσι εξάγεται το συμπέρασμα ότι, η εφαρμογή της καινοτομίας καθιστά μια απαραίτητη δραστηριότητα που είναι συνυφασμένη κυρίως με τις χαμηλές επιδόσεις των μαθητών στην γραπτή απόδοση του λόγου. Συμπεράσματα αναφορικά με την απόδοση των μαθητών εξάγονται από στοιχεία των αρχικών, διαμορφωτικών, τελικών εκτιμήσεων, τις συζητήσεις σε σχετικά συνέδρια και σε συγκεντρώσεις γονέων καθώς και μέσω της επίβλεψης στην σχολική τάξη. Επίσης, πρόκειται για ένα είδος αναγκαιότητα προκειμένου να υπάρξει κάλυψη των πιέσεων εξωτερικού χαρακτήρα και να επέλθει βελτίωση του γλωσσικού αλφαριθμητισμού (Έκθεση ΟΥΝΕΣΚΟ 2004 Έπιτροπή Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης, 2004). Σημαντικοί ανασταλτικοί παράγοντες καθίστανται τόσο η μεγάλη προσκόλληση και η συνεχής επιλογή εφαρμογής κλασικών μεθόδων και το παραδοσιακό μοντέλο οργάνωσης του τρόπου διδασκαλίας και του εκπαιδευτικού συστήματος σε γενικότερο πλαίσιο. Από την αξιολόγηση σε σχέση με τα θέματα της ετοιμότητας και δυνατότητας αξιοποίησης συγκεκριμένων παραμέτρων συνάγεται το συμπέρασμα ότι, ο διευθυντής του σχολείου και γενικότερα κάποιοι εκπαιδευτικοί με κατάλληλο επίπεδο σπουδών και γνώσεις αναφορικά με την γλώσσα, παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο δυνατοτήτων αναφορικά με την υιοθέτηση και την εφαρμογή καινοτομιών. Αντίθετα οι μαθητές και οι γονείς δεν παρουσιάζουν τις ίδιες δυνατότητες και δεν μπορούν να αντιληφθούν σωστά τις παραμέτρους της προτεινόμενης καινοτομίας. Η τυπική διεύθυνση του σχολικού περιβάλλοντος, η διάρθρωση της καινοτομίας και η κουλτούρα που υιοθετείται είναι ορισμένα στοιχεία που σχετίζονται με το ζήτημα της υιοθέτησης και της εφαρμογής της εν λόγω καινοτομίας.

Η υλοποίηση του σχεδίου της καινοτομίας θα πραγματοποιηθεί με γνώμονα συγκεκριμένες ενέργειες, ενώ σημαντική κρίνεται η συμβολή των συντονιστών.(Πασιαρδής, 2008β)

Σπουδαία είναι η οργάνωση ορθής πολιτικής, κοινού στόχου, ενιαίων αντιλήψεων, ενεργειών, χρονικών πλαισίων, η εξασφάλιση πόρων και κεφαλαίων, το κίνητρο της επιτυχίας, αξιολόγηση των πληροφοριών (Fullan, 2001) και λήψη των κατάλληλων γνώσεων χειρισμού των καινοτομιών και των σχετικών παραμέτρων (Roettger, 2006), δηλαδή η επερχόμενη αλλαγή θα πρέπει να εξεταστεί και να αξιολογηθεί.

Ο καθορισμός του στόχου και της κοινής επιδίωξης, θα πραγματοποιηθεί παροδικά, μέσω ορθής κατάρτισης, συζήτησης και παράθεσης απόψεων μεταξύ των όσων εμπλέκονται. Αυτό θα επιτευχθεί με την εφαρμογή μεθόδων όπως της ανταλλαγής ιδεών και της μελέτης αντιλήψεων ιδανικών για το μέλλον. (Bryson & Alston, 2005). Στη συνέχεια θα ακολουθήσει διάδοση της ιδέας, γεγονός που θα γίνει με διάφορους τρόπους και ανάλογα με την περίπτωση. Η ενίσχυση των δεξιοτήτων αποτελεί ένα κοινό δικαίωμα. Η διαμόρφωση του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος με τέτοιο τρόπο που να καταργούνται οι ανισότητες και να ευνοείται η πρόοδος των παιδιών είναι προτεραιότητα. Ο προσδιορισμός του στόχου, αποδεικνύει και τις βασικές αξίες που χαρακτηρίζουν το σχολικό περιβάλλον, με εστίαση του ενδιαφέροντος στον ενιαίο στόχο. (Sergiovanni & Starratt, 2002)

Κύριος στόχος είναι ο σεβασμός στο κοινό και στις ανάγκες του, αλλά και η εξασφάλιση σε όλους ανεξαιρέτως ευκαιριών βελτίωσης των γλωσσικών τους ικανοτήτων. Βασικές παράμετροι είναι η ποιοτική διδασκαλία αλλά και η καλλιέργεια ευνοϊκού κλίματος συνεργασίας. Κατ' επέκταση, ο γενικός στόχος είναι η βελτίωση

των ικανοτήτων του κοινού. Ειδικότεροι στόχοι είναι η αναδιάρθρωση μέσω συγκεκριμένης μεθοδολογίας της δυνατότητας παραγωγής λόγου, η βελτίωση, η κατάρτιση, η διαμόρφωση κινήτρων, η διαχείριση εμποδίων και αντιδράσεων των εκπαιδευτικών, μαθητών και γονιών ως προς την υλοποίηση καινοτομιών. Τέλος θα πρέπει να αναπτυχθεί συγκεκριμένη στρατηγική προκειμένου να υπάρχει ενιαία κατεύθυνση χειρισμού ζητημάτων που σχετίζονται με την παραγωγή γραπτού λόγου και τις σχετικές παραμέτρους.

Στην φάση της μετάδοσης της ιδέας και της βελτίωσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών θα συντελέσουν, ειδικά σεμινάρια, επιμορφωτικές ομιλίες και συζητήσεις, αλλά και πειραματικές διδασκαλίες, και ανταλλαγές ιδεών στις τάξεις. (Roettger, 2006)

Και βέβαια χωρίς αμφιβολία μία παράμετρο της καινοτομίας αποτελεί και η αποτυχία αλλά και οι δυσκολίες στο πλαίσιο εφαρμογής της. (Roettger, 2006). Έτσι, θα καθιερωθεί ένα κλίμα καινοτομίας και αλλαγής, ως απαραίτητο στοιχείο της επίτευξης του εκπαιδευτικού σκοπού. (Lindahl, 2006)

Επιπρόσθετα, σπουδαία είναι η διαμόρφωση κινήτρων στους εκπαιδευτικούς, τόσο με την βελτίωση των αμοιβών τους, όσο με την παροχή περαιτέρω αρμοδιοτήτων και εξουσιών. Βασική είναι και η εξασφάλιση συνδρομής στις περιπτώσεις που χρειάζεται, η απαλλαγή από το φόρτο εργασίας, ο χρόνος για συνεδριάσεις, η φροντίδα για δαπάνες, προμήθειες και πόρους. (Πασιαρδής 2008α) Ειδικότερα, εποικοδομητικές είναι επιπλέον ώρες για οργάνωση και συντονισμό των ενεργειών ώστε να εξασφαλιστούν όλα τα αναγκαία μέσα. Θα προωθηθεί οργανωμένη παροχή κινήτρων για τον συντονισμό των προγραμμάτων εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ-ΔΡΑΣΕΙΣ.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα καθιστούν έναν διαφορετικό τρόπο προσέγγισης και παρατήρησης του μουσείου. Πρόκειται για μία διαδικασία εκπαίδευσης με ιδιαίτερη έμφαση στο παιδί και την διαμόρφωση ορθών σχέσεων με το μουσείο. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα αποτελούν έναν τρόπο μάθησης μέσω της συμμετοχής τους σε αυτά. (https://www.hcm.gr/educational_programs/)

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα διαμορφώνονται με βάση τις ανάγκες των ατόμων στα οποία απευθύνονται ενώ σημαντική παράμετρο καθιστούν και οι δυνατότητες που παρέχει ο χώρος όπου διεξάγονται. Μάλιστα πραγματοποιούνται και από ειδικούς εκπαιδευτικούς. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου είναι σχεδιασμένα ώστε να ενισχύουν την ανάπτυξη του παιδιού σε όλα τα επίπεδα ενώ ενισχύεται η δημιουργικότητα και η κριτική αντίληψη των παιδιών. Σημαντικοί σκοποί είναι η εξοικείωση και η μετατροπή της επίσκεψης στο μουσείο σε ευχάριστη εμπειρία. Ακόμα βασικός στόχος είναι και η απόκτηση ικανοτήτων αλλά και η εξασφάλιση ικανοτήτων μάθησης. Τα προγράμματα του Ελληνικού παιδικού μουσείου έχουν σχεδιαστεί από ειδικούς ερμηνευτές που είναι υπεύθυνοι και για την υλοποίηση τους. Ακόμα προσαρμόζονται στις ανάγκες του κοινού ενώ απευθύνονται σε μαθητές δημοτικού, σε ομάδες μαθητών σχολείου γενικότερα, αλλά και σε παιδιά με αναπηρία. Επιπλέον υπάρχουν προγράμματα και στην αγγλική γλώσσα. Πιο συγκεκριμένα τα παιδιά με αναπηρία μέσω των προγραμμάτων αυτών δραστηριοποιούνται και είναι εφικτή η διεύρυνση των δεξιοτήτων τους. Επιπρόσθετα υπάρχουν εκπαιδευτικά προγράμματα για πολύ μικρά παιδιά που συμμετέχουν μαζί με γονείς ενώ επιδιώκουν την προσέγγιση της έννοιας των αλληλεπιδράσεων μεταξύ παιδιών και ενηλίκων. (https://www.hcm.gr/educational_programs/)

Το Αρχαιολογικό Μουσείο των Δελφών καθιστά ένα σπουδαίο μουσείο. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι μέσω αυτού και με την συνδρομή του προσωπικού του παρέχονται εκπαιδευτικά προγράμματα δωρεάν που αφορούν σε μεγάλο βαθμό τους μαθητές ανεξαρτήτου ηλικίας. Επιπρόσθετα παρέχονται ποικίλα προγράμματα που αφορούν και τα Α.Μ.Ε.Α, δράσεις για ενήλικες καθώς επίσης και δραστηριότητες που σχετίζονται με ομιλίες και διαλέξεις επιστημονικού χαρακτήρα. Σπουδαία ενέργεια είναι και αυτή των ξεναγήσεων σε άτομα με θέματα όρασης αλλά και οι εικαστικές δράσεις. Σημαντικό είναι και το γεγονός ότι δίνεται δυνατότητα ψηφιακής πρόσβασης στα αρχεία του μουσείου.

(<https://greece.terrabook.com/el/phocis/page/archeologiko-mouseio-delfon/>)

Η εξέλιξη της τεχνολογίας συντέλεσε στο να επιτευχθεί πρόσβαση στα μουσεία σε παγκόσμιο επίπεδο. Επομένως, σύμμαχος στη λειτουργία των μουσείων υπήρξε η τεχνολογία και η απόδειξη της συνεργασίας αυτής είναι αληθινή.

Σπουδαία είναι και τα ποσοστά των ηλεκτρονικών επισκέψεων και αναζητήσεων. Διενεργούνται καθημερινά πολλές και συχνές ψηφιακές επισκέψεις στα μουσεία. Πραγματοποιείται γρήγορη, συναρπαστική και φθηνή επικοινωνία από όπου ο καθένας βρίσκεται. Πλέον είναι εφικτή η εξ αποστάσεως μουσειακή εμπειρία, άρρηκτα όμως συνδεδεμένη με το παραδοσιακό μουσείο. Είναι διαθέσιμη κι ευχερής η γρήγορη αναζήτηση, η 24ωρη ενημέρωση, η προετοιμασία για την επίσκεψη ή η παρότρυνση για κάποιον από άλλη χώρα. (<http://www.kathimerini.gr/>)

Αυτό σημαίνει ότι ο ψηφιακός επισκέπτης ενός μουσείου ενημερώνεται πιο συχνά και μπορεί να περιηγηθεί σε αυτό όσο θέλει, να λαμβάνει συγχρόνως πληροφορίες για τα εκθέματα και την ιστορική περίοδο που τον ενδιαφέρει. Καμιά άλλη μορφή τεχνολογίας δεν έχει καταφέρει κάτι τέτοιο ποτέ.

Τα οφέλη της χρήσης του Διαδικτύου είναι:

α) δυνατότητα παγκόσμιας δημοσιότητας, β) επικοινωνία του μουσείου με το κοινό και τους συνεργάτες του, γ) εικονικές εκθέσεις, δ) πρόσβαση στις συλλογές του φορέα, ε) δυνατότητα εξ αποστάσεως πρόσβασης των ερευνητών σε online βάσεις δεδομένων. Τα όσα αναφέρθηκαν αποτελούν όχι μόνο οφέλη αλλά και παράγοντες για τη δημιουργία ενός ιστοχώρου. Πρόγραμμα για ηλεκτρονική ξενάγηση στα ελληνικά μουσεία προωθεί το υπ. Πολιτισμού (<http://www.kathimerini.gr/>)

Το ψηφιακό μέλλον είναι πολύ σημαντικό και απαραίτητο για τα μουσεία και όλα τα μουσεία έχουν καταλάβει τη δυναμική αυτού του παράγοντα. Δεν είναι τυχαίο που τα μουσεία σε όλο τον κόσμο διαθέτουν τώρα πια τη δική τους ιστοσελίδα που περιγράφει το εσωτερικό τους. Μάλιστα σε κάποια μουσεία γίνεται περιήγηση μέσω υπολογιστή. Η ψηφιακή πρόσβαση στα μουσεία είναι τόσο παραστατική που δημιουργεί την αίσθηση ότι ο περιηγούμενος είναι παρών κι έχει τη δυνατότητα να δει και την παραμικρή λεπτομέρεια ενός εκθέματος για όση ώρα επιθυμεί.

Μέσω της ψηφιοποίησης των εκθεμάτων ενός μουσείου διατηρείται καλύτερα η πολιτιστική περιουσία. Επομένως, η ψηφιακή μουσειακή καταγραφή είναι απαραίτητη και παρέχει πολλά οφέλη. Ό, τι θα κινδύνευε να μην διασωθεί ή να διαβρωθεί τώρα υπάρχει ένας πάρα πάνω λόγος, μια παραπάνω ελπίδα να διατηρηθεί σε καλύτερο επίπεδο. Η ψηφιακή προσέγγιση προσδίδει ευελιξία στην απεικόνιση σε ό,τι αφορά στο εσωτερικό του μουσείου σε εκθέσεις μόνιμες ή όχι, σε πλήθος εκθεμάτων και δραστηριοτήτων και παρέχει άμεση κι έγκυρη ενημέρωση για τα εκπαιδευτικά προγράμματα που διενεργούνται. Υπόδειγμα τέτοιας προσέγγισης είναι η σελίδα του υπουργείου πολιτισμού που είναι πολύ γνωστή σε όλο τον κόσμο. (<https://www.culture.gr>)

Το μουσείο Μπενάκη διαθέτει μια πολύ αξιόλογη, ενημερωμένη κι ενδιαφέρουσα ιστοσελίδα, καθώς διαθέτει εικονική περιήγηση και πολλές πληροφορίες.

Οι δραστηριότητές του μουσείου περιλαμβάνουν:

- την ηλεκτρονική τεκμηρίωση και διαχείριση των συλλογών του Μουσείου με την ανάπτυξη και υποστήριξη πληροφοριακών συστημάτων
- την ανάδειξη των συλλογών του Μουσείου και του ελληνικού πολιτισμού γενικότερα, με την ανάπτυξη εφαρμογών πολυμέσων (CD-ROM, DVD-ROM, σταθμός πληροφόρησης επισκεπτών),
- τη διεύρυνση της επικοινωνίας του Μουσείου με το κοινό, με την ανάπτυξη και διαρκή ενημέρωση του δικτυακού τόπου του Μουσείου,
- την υποστήριξη των Τμημάτων του Μουσείου στη χρήση της πληροφορικής,
- την παραγωγή προτύπων ορολογίας για την τεκμηρίωση των πολιτισμικών πληροφοριών των αντικειμένων του Μουσείου,

την ψηφιοποίηση των συλλογών και αρχείων και τη διαχείριση των ψηφιακών τεκμηρίων με τη λειτουργία ειδικού εργαστηρίου ψηφιοποίησης. (<https://www.culture.gr>)

Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του, το Τμήμα Πληροφορικής έχει παρακολουθήσει από κοντά την εξέλιξη των επιστημών της πληροφορίας και της επικοινωνίας κι έχει συμμετάσχει ενεργά σε αρκετά ευρωπαϊκά προγράμματα στο πλαίσιο των οποίων δοκιμάστηκαν και εφαρμόστηκαν νέες και πρωτοποριακές για την εποχή τους τεχνολογίες των πληροφοριών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν τα κάτωθι:

- Συστήματα Τεκμηρίωσης και Διαχείρισης μουσειακών αντικειμένων
- Τεχνολογίες των Πολυμέσων και του Διαδικτύου
- Τεχνολογίες δικτύωσης με άλλα Μουσεία και πολιτιστικούς οργανισμούς.
- Το ενημερωτικό δελτίο Μίτος

(<https://www.benaki.gr/>)

Η άποψη κάποιων ανθρώπων που είναι πιο κοντά στα Μουσεία από άλλους, ίσως είναι διαφορετική ως προς το διαδίκτυο από όσους καθημερινά στην δουλειά τους ασχολούνται με υπολογιστές. Ίσως οι άνθρωποι αυτοί θα ήθελαν τις ελεύθερες ώρες τους να ξεφεύγουν από αυτό. Αλλά η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Όλα οδηγούν στο να υπάρχει καλύτερο μέλλον για τα μουσεία και το internet είναι μια από τις λύσεις. Τα μουσεία χάρη στο διαδίκτυο έχουν πετύχει πολλά περισσότερα από ό,τι με τις απλές επισκέψεις. Καθώς η τεχνολογία συνεχώς προχωράει, προσφέρεται η δυνατότητα περιήγησης σε διαδραστικά εκθέματα που θα συμμετέχει και ο επισκέπτης εντός μουσείου και παράλληλα δημιουργούνται καινούργιες ψηφιακές βάσεις δεδομένων. (<https://www.nytimes.com/>)

Μερικά από τα καλύτερα διαδραστικά εκθέματα είναι αυτά που εξατομικεύουν τις πληροφορίες. Και η εξατομικεύση των πληροφοριών είναι κάτι που κάνουν οι υπολογιστές καλά. Μια δημοφιλής επίδειξη για τη γενετική στο Exploratorium χρησιμοποιεί έναν υπολογιστή, για να διερευνήσει τους επισκέπτες σχετικά με ορισμένα φυσικά χαρακτηριστικά (εάν έχουν μια αιχμή, χαλίκια ή άλλα χαρακτηριστικά) και στη συνέχεια υπολογίζει τη γενετική μοναδικότητα.

(<https://www.nytimes.com/>)

Το Μουσείο Μπενάκη, αναπτύσσει συνεργασίες ενώ παράλληλα με τον Οργανισμό Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας διαμορφώνει εκπαιδευτικά προγράμματα στον Εθνικό Κήπο. Στο πλαίσιο αυτό τα παιδιά μπορούν να γνωρίσουν τον Κήπο αλλά και τα εκθέματα του Μουσείου και να συνδυάσουν την έννοια της τέχνης με το περιβάλλον. Το μουσείο ακόμα διενεργεί τα εκπαιδευτικά του προγράμματα συνεργαζόμενο με έμπειρο εκπαιδευτικό προσωπικό. Ενώ στο πλαίσιο ανάδειξης του πολιτισμού σπουδαία είναι και η συμβολή των αρμοδίων φορέων. (<https://www.benaki.gr/>)

Εκπαιδευτικά προγράμματα υλοποιούνται επίσης από το Μουσείο Μπενάκη για σχολικές τάξεις ενώ υπάρχει το όριο των 30 ατόμων. Προγραμματίζονται επισκέψεις για τα σχολεία ενώ υλικό τους αποστέλλεται προκειμένου να προετοιμαστούν. Σπουδαία είναι η συμβολή ειδικών παιδαγωγών στα μουσεία. Ακόμα τα προγράμματα μπορούν και εξυπηρετούν και άτομα με ειδικές ανάγκες. Τα σχολεία βέβαια πραγματοποιούν επισκέψεις και χωρίς να οργανωθούν σε προγράμματα. Εκπαιδευτικά προγράμματα πραγματοποιούνται και ενόψει εκθέσεων ενώ οι εκπαιδευτικοί μπορούν να παρακολουθούν σχετικά σεμινάρια προκειμένου να μπορέσουν να πραγματοποιήσουν και οι ίδιοι ενημέρωση και διδασκαλία στους μαθητές. Στο μουσείο Μπενάκη ένα σημαντικό πρόγραμμα είναι και το πρόγραμμα 'Μελίνα'. Στο πλαίσιο αυτό συνεργάζεται το Υπουργείο Πολιτισμού με το Υπουργείο Παιδείας και την Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης με απώτερη επιδίωξη την

συσχέτιση των παιδιών με τον παράγοντα τέχνη. Το Μουσείο λοιπόν ανέλαβε την παράμετρο του συντονισμού των παιδαγωγικών δραστηριοτήτων του μουσείου με θέμα πολιτιστικές παραμέτρους. Μάλιστα σε πολλές περιοχές της Ελλάδας είναι αξιοσημείωτο ότι διενεργήθηκαν προγράμματα που απευθύνονταν σε μικρά παιδιά. (<https://www.benaki.gr/>)

Αναφορικά με άλλα μουσεία είναι σημαντικό ως προς την διαμόρφωση δραστηριοτήτων και την προσέλευση επισκεπτών η ύπαρξη χώρου εστίασης στο εσωτερικό του μουσείου. Τα καφέ-εστιατόρια έκαναν την εμφάνισή τους στο εξωτερικό και πιο συγκεκριμένα στην Αγγλία. Το πρώτο μουσείο στην Ελλάδα που παρείχε αυτή τη δυνατότητα στους επισκέπτες του ήταν το μουσείο Μπενάκη το 1977. Το καφέ του είναι απλό, λιτό αφαιρετικό και με μεγάλη ανταπόκριση. Σχεδόν όλα τα μουσεία διαθέτουν πλέον καφέ-εστιατόρια. Η δημιουργία τους έχει σκοπό να δημιουργήσει ένα οικείο περιβάλλον με τους επισκέπτες του αλλά και να αυξήσει τα έσοδα του. Πολλές εταιρείες διαλέγουν να διαφημιστούν και να προβάλουν τα προϊόντα τους στους χώρους αυτούς. Αυτόματα το κύρος της κάθε εταιρείας μεγαλώνει ενώ τα μουσεία καλύπτουν ένα μεγάλο κομμάτι του οικονομικού προϋπολογισμού τους, αλλά και των λειτουργικών τους εξόδων. (<https://www.benaki.gr/>)

Το café – εστιατόριο του μουσείου της Ακρόπολης αποτελεί αριστούργημα, καθώς το γυάλινο δάπεδό του παρέχει θέαση στην αρχαιολογική ανασκαφή.

(<https://www.theacropolismuseum.gr/el/content/kafe-estiatorio>)

Το café του Νομισματικού Μουσείου είναι μια όαση 800 τ.μ στην Πανεπιστημίου 12 και συχνά με τα live του γίνεται ένας ξεχωριστός χώρος ψυχαγωγίας.

(<https://www.athinorama.gr/restaurants/place.aspx?id=5004317>)

Υπέροχος, αριστοκρατικός και ατμοσφαιρικός χώρος σε μια πολύ όμορφη γωνιά στην Αθήνα είναι το Museum Restaurant στο Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας στην Κηφισιά. (<https://www.gnhm.gr> > ΕΠΙΣΚΕΨΗ)

Ένα ακόμη σημείο μέσα στο μουσείο πολύ σημαντικό είναι το Πωλητήριο του που συντελεί στην οικονομική ενδυνάμωση του μουσείου. Τα πωλητήρια παρέχουν πολύ ενδιαφέρουσες προτάσεις δώρων με μεγάλη ποικιλία προϊόντων που συντελούν στην προώθηση της τέχνης και του πολιτισμού. Κάθε ένα απ' τα αντικείμενα αυτά είναι ένα μοναδικό χειροποίητο δημιούργημα άξιων τεχνιτών κι

αποτελεί για κάθε περίπτωση μια εξαιρετική επιλογή. (<https://www.gnhm.gr> > ΕΠΙΣΚΕΨΗ)

Προσφέρουν τη δυνατότητα προσφοράς ενός δώρου πρωτότυπου, χρηστικού, ευφάνταστου και συλλεκτικού.

Σε πολλά πωλητήρια (π.χ. μουσείο Ακρόπολης) διατίθενται τίτλοι ελληνικών και ξενόγλωσσων βιβλίων –αρχαιολογικοί οδηγοί, λευκώματα, βιβλία για την αρχαία ελληνική τέχνη, τη μυθολογία, την ιστορία, την φιλοσοφία– για μικρούς και μεγάλους.

«Το Πωλητήριο του Κεντρικού κτηρίου του Μουσείου Μπενάκη ξεκίνησε με την παραγωγή και πώληση αντιγράφων από τα εκθέματα του Μουσείου. Επιλεγμένα μέσα από τα αναρίθμητα μουσειακά εκθέματα, αντιπροσωπευτικά δείγματα με διαχρονική αξία έχουν αναπαραχθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να αντικατοπτρίζουν τον σεβασμό και την υπευθυνότητα που διακρίνει το μουσείο. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η «διάδοση» των μουσειακών αντικειμένων, μέσω της, ποιοτικά άριστης, αναπαραγωγής τους και της διάθεσης των αντιγράφων σε πληθώρα αποδεκτών. Τα ακριβή και σωστά αντίγραφα είναι πια εύκολο να αποκτηθούν από το ευρύτερο κοινό όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό. Ένας σημαντικός στόχος του Πωλητηρίου είναι η διατήρηση παραδοσιακών τεχνικών που τείνουν να χαθούν αλλά και η υποστήριξη των τεχνιτών που τις χρησιμοποιούν».

(<https://www.benaki.gr/>)
Σπουδαίο στοιχείο που αφορά την υλοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι οι μουσειοσκευές. Πρόκειται για ένα είδος εκπαιδευτικών εργαλείων. Είναι λοιπόν διαμορφωμένα με ειδικό τρόπο βαλιτσάκια τα οποία περιλαμβάνουν ειδικά εργαλεία χρήσιμα για την υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Ο μαθητής που λαμβάνει μέρος έχει την δυνατότητα να έρθει σε επαφή με τα κατάλληλα στοιχεία και αντικείμενα και να μπορέσει να εξοικειωθεί με αυτά. (Γκότσης,2002)

Ο σχεδιασμός των εκπαιδευτικών προγραμμάτων γίνεται με βάση συγκεκριμένες μεθόδους και τεχνικές. Ακόμα ένα πρόγραμμα έχει και κάποια στάδια που ακολουθούνται. Αυτά είναι αρχικά η προσέγγιση της έννοιας του μουσείου, με τις βάσει του που θα πραγματοποιηθεί η επίσκεψη, τι θα δουν οι μαθητές, γιατί γίνεται αυτό, επίσκεψη και δραστηριοποίηση. Η επίσκεψη στο μουσείο είναι δυνατόν να έχει τα εξής στάδια:

Αρχικά λοιπόν οι μαθητές προσεγγίζουν την εποχή που αναφέρεται το πρόγραμμα, ακολουθεί επεξεργασία αντικειμένων αλλά και πραγματοποίηση δραστηριοτήτων όπως το θεατρικό παιχνίδι. Έπειτα ορίζεται η ηλικία που αφορά το πρόγραμμα ενώ κρίνονται και τα χαρακτηριστικά της γνωρίσματα. Ακόμα σε περίπτωση που το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που διαμορφώνεται αφορά παιδιά με ειδικές ανάγκες δίνεται έμφαση στην υιοθέτηση των κατάλληλων τεχνικών ενώ προσεγγίζονται και οι ανάγκες τους. (Αυδή,2002)

Σημαντική κρίνεται και η κάρτα Εθνικού Μουσείου (Museumkaart) που παρέχει πρόσβαση δωρεάν σε όλα τα μουσεία και εφαρμόζεται στην Ολλανδία. Άλλα σημαντικά προγράμματα είναι αυτά που πραγματώνονται στο μουσείο συναισθημάτων, στο μουσείο κυκλαδίτικης τέχνης, τα εκπαιδευτικά προγράμματα της εφορείας αρχαιοτήτων Ηλιείας αλλά και του κρατικού μουσείου σύγχρονης τέχνης. Στο πλαίσιο αυτών πραγματοποιούνται διαδρομές, διαδραστικού χαρακτήρα ασχολίες και εφαρμογή του θεατρικού παιχνιδιού. Παράλληλα γίνονται ποικίλες δράσεις βιωματικού χαρακτήρα και ξεναγήσεις που ενισχύουν την συμμετοχή.

(www.namuseum.gr/visiting/index-gr.html)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΜΟΝΗ ΛΑΖΑΡΙΣΤΩΝ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΙΣ κ.κ. ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ –ΕΥΗ ΠΑΠΑΒΕΡΓΟΥ

1. Ποιος είναι ο στόχος ενός εκπαιδευτικού προγράμματος;

Η στοχοθεσία ποικίλλει για κάθε εκπαιδευτικό πρόγραμμα, μερικοί στόχοι που είναι κοινοί είναι οι εξής: εξοικείωση με το χώρο του μουσείου και τις συλλογές του και η βίωση μιας ευχάριστης εμπειρίας.

2. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα περιλαμβάνουν όλες τις ηλικίες μαζί, ξεχωριστά ή είναι δυνατόν κάποιες φορές να συνυπάρχουν;

Το κάθε πρόγραμμα αφορά σε συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες, για παράδειγμα ένα πρόγραμμα διαφοροποιείται, όταν αφορά σε μαθητές των πρώτων τάξεων του δημοτικού ή όταν αφορά μεγαλύτερες τάξεις ή μαθητές γυμνασίου-λυκείου. Κάποιες φορές οργανώνονται διαηλικιακά προγράμματα που εμπλέκουν παιδιά και ενήλικες.

3. Η εκπαίδευση των επισκεπτών θεωρείται ότι γίνεται εύκολα ή χρειάζεται ειδικό χειρισμό;

Απαιτείται ειδικός χειρισμός και σχεδιασμός του προγράμματος ή του σεμιναρίου, της ξενάγησης ή του εργαστηρίου αναλόγως προς την έκθεση και προς το κοινό στο οποίο απευθύνεται.

4 Το μουσείο είναι ένα δεύτερο σχολείο;

Σύμφωνα με τον ορισμό της ICOM, του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων, ένα μουσείο είναι: «Μόνιμο ίδρυμα στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοιχτό στο κοινό, που ερευνά τα υλικά αντικείμενα των ανθρώπων και του περιβάλλοντός τους, αποκτά αυτά τα αντικείμενα, τα διατηρεί, τα ερμηνεύει και πρωτίστως τα εκθέτει προς όφελος του κοινού, κυρίως μέσα από διαδικασίες μελέτης, εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας»

Το μουσείο και τα εκπαιδευτικά του προγράμματα μπορούν να παρέχουν τα εργαλεία στους εκπαιδευτικούς να διευρύνουν και να εμπλουτίσουν τη διδακτική τους διαδικασία.

5 Πόσοι άνθρωποι χρειάζονται συνήθως, για να εκπονηθεί ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα;

Εξαρτάται από το είδος του σχεδιαζόμενου προγράμματος και το μέγεθος του μουσείου. Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλαμβάνει το σχεδιασμό (ορισμός πορείας, επιλογή έργων, μελέτη, σχεδιασμός δραστηριοτήτων), την προετοιμασία (υλικά, προετοιμασία χώρου), την επικοινωνία με τα σχολεία (τηλεφωνική, μέσω e-mail, κλείσιμο ραντεβού), τη εφαρμογή και την αξιολόγηση.

6 Για να γίνουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα ακολουθείται κάποια παιδαγωγική μέθοδος ή οποιαδήποτε άλλη πρακτική;

Απαιτείται συνδυασμός παιδαγωγικών μεθόδων και προσεγγίσεων κι ανάλογα με τη στοχοθεσία γίνεται η επιλογή, όπως για παράδειγμα ερωταπαντήσεις ή θεατρικό παιχνίδι κ.α.

7 Η οικονομικοί πόροι είναι εύκολος η δύσκολος στόχος ;

Δύσκολος

8 Μπορούν τα μουσεία να λειτουργήσουν αυτόνομα , χωρίς άλλη βοήθεια; Κι αν ναι, με τι πόρους;

Μουσεία δημόσια ή ιδιωτικά σε όλο τον κόσμο προσβλέπουν σε χορηγίες, χρηματοδοτήσεις, δωρεές.

9 Πόσο εύκολο είναι ο επισκέπτης να δει ένα έκθεμα σε κάποιο μουσείο και να καταλάβει το βαθύτερο νόημά του;

Το μουσείο οφείλει να πλαισιώνει τα εκθέματα της κάθε έκθεσης με λεζάντες τοίχου, συμπληρωματικά επιμελητικά κείμενα που επεξηγούν το θεωρητικό σκεπτικό της κάθε έκθεσης, καταλόγους αλλά και εκπαιδευτικά προγράμματα και ξεναγήσεις που υλοποιούνται από το προσωπικό του μουσείου ή από εξωτερικούς συνεργάτες με εξειδίκευση στην ιστορία τέχνης, τη μουσειολογία, τη μουσειοπαιδαγωγική, την αρχαιολογία ή αναγνωρισμένους ξεναγούς. Όταν αυτά παρέχονται, το αν θα γίνει το έργο τέχνης αντιληπτό, αν θα εκτιμηθεί, αν θα αποκωδικοποιηθεί εξαρτάται από το κατά πόσο ο ίδιος ο καλλιτέχνης επιδιώκει να επικοινωνήσει με το κοινό και από το κατά πόσο το κοινό θα αφιερώσει χρόνο ή ακόμα και κατά πόσο θα θελήσει να καταλάβει το έργο.

10 Παράδοση και τεχνολογία. Πόσο εύκολη και αληθινή μπορεί να είναι και αυτή η συνεργασία;

Τα νέα μέσα και η τεχνολογία μπορούν να υποστηρίξουν την καλύτερη λειτουργία ενός μουσείου ή πολιτιστικού χώρου ανεξαρτήτως περιεχομένου (λαογραφικό, αρχαιολογικό ή μουσείο σύγχρονης τέχνης κτλ.), εάν οι εφαρμογές και το εποπτικό ή διαδραστικό υλικό είναι εύχρηστο και λειτουργικό και δεν προδίδει το περιεχόμενο των συλλογών.

11 Ποιες είναι οι προϋπόθεσες για ΑΜΕΑ και τι μέτρα έχουν ληφθεί ως τώρα;

Στο ΚΜΣΤ &ΚΣΤΘ υπάρχουν ασανσέρ, αναπηρικά καροτσάκια και σχεδιάζονται ειδικά προγράμματα για ομάδες ΑΜΕΑ, ειδικών σχολείων, για άτομα με προβλήματα όρασης.

12 Τι συμβαίνει μέσα σε ένα μουσείο;

Εκθέσεις, performances, εικαστικά δρώμενα, σεμινάρια, ξεναγήσεις, εργαστήρια, ομιλίες, συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, γιόγκα, μαθήματα μαγειρικής, sleepover, φεστιβάλ, bazaar βιβλίων κ.α.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΙΣ κ.κ. ΜΑΡΙΝΑ ΠΛΑΤΗ – ΕΛΕΝΗ ΜΑΡΚΟΥ

1 Ποιος είναι ο στόχος ενός εκπαιδευτικού προγράμματος;

Αν θέλουμε να ορίσουμε ένα γενικό στόχο, κατά τη γνώμη μου, αυτός είναι τα παιδιά να μάθουν να αγαπούν τα μουσεία, να περνάνε ευχάριστα μέσα σε αυτά, γνώση και ψυχαγωγία να γίνονται ένα. Από την άλλη, κάθε πρόγραμμα έχει τους δικούς του εκπαιδευτικούς στόχους που ορίζονται εκ νέου κάθε φορά.

13 Τα εκπαιδευτικά προγράμματα περιλαμβάνουν όλες τις ηλικίες μαζί, ξεχωριστά ή είναι δυνατόν κάποιες φορές να συνυπάρχουν;

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που απευθύνονται στα σχολεία σχεδιάζονται με γνώμονα την ηλικία και τη σχολική ύλη. Στα εργαστήρια του Σαββατοκύριακου, οι ηλικίες ανακατεύονται περισσότερο, σε ορισμένα παίρνει μέρος και η οικογένεια, σε άλλα μπορεί να πάρουν μέρος μικροί και μεγάλοι και να υπάρχει κάτι για όλους (μπορείτε να πάρετε πληροφορίες και από το site του μουσείου www.cycladic.gr)

14 Η εκπαίδευση των επισκεπτών θεωρείται ότι γίνεται εύκολα ή χρειάζεται ειδικό χειρισμό;

Αυτή η ερώτηση δεν είναι σαφής, παρακαλώ διευκρινίστε.

15 Το μουσείο είναι ένα δεύτερο σχολείο;

Άλλος είναι ο ρόλος του μουσείου, πρόκειται για έναν χώρο πολιτισμού που το στοίχημα που πρέπει να κερδηθεί είναι να ανοίξει σε όλες τις ομάδες κοινού.

16 Πόσοι άνθρωποι χρειάζονται συνήθως, για να εκπονηθεί ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα;

Για να σχεδιαστεί ένα πρόγραμμα χρειάζεται μια ομάδα ανθρώπων εξειδικευμένων. Για να πραγματοποιηθεί ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα χρειάζονται οπωσδήποτε δυο μουσειοπαιδαγωγοί και ο αριθμός αλλάζει ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών.

17 Για να γίνουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα ακολουθείται κάποια παιδαγωγική μέθοδος ή οποιαδήποτε άλλη πρακτική;

Για να γίνει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα ακολουθούνται διάφορες εκπαιδευτικοί μέθοδοι.

18 Η οικονομικοί πόροι είναι εύκολος η δύσκολος στόχος ;

Πολύ δύσκολος στόχος. Κατά τη γνώμη τα προγράμματα είναι θεμιτό να χρεώνονται με ένα μικρό ποσό, ώστε να είναι η σίγουρη η βιωσιμότητά τους. Αυτό φυσικά δεν ισχύει για τις ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, όπως άτομα με αναπηρίες, πρόσφυγες κλπ.

19 Πόσο εύκολο είναι ο επισκέπτης να δει ένα έκθεμα σε κάποιο μουσείο και να καταλάβει το βαθύτερο νόημά του;

Γι' αυτόν τον λόγο υπάρχουν οι μουσειολόγοι, ώστε η τέχνη να είναι αντιληπτή σε όλους.

20 Παράδοση και τεχνολογία. Πόσο εύκολη και αληθινή μπορεί να είναι και αυτή η συνεργασία;

Η μία πρέπει να συμπληρώνει την άλλη.

21 Ποιες είναι οι προϋπόθεσες για ΑμεΑ και τι μέτρα έχουν ληφθεί ως τώρα;

Το μουσείο έχει δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό για άτομα με διαφορετικές αναπηρίες και πραγματοποιούνται συχνά προγράμματα για τις συγκεκριμένες ομάδες.

22 Τι συμβαίνει μέσα σε ένα μουσείο;

Εκθέσεις, προγράμματα, διαλέξεις, μουσική, χορός, θεατρικές παραστάσεις, παραμύθια και πολλά άλλα.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΣΥΝ'ΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΗΝ Κ.ΖΑΜΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

1. Ποιος είναι ο στόχος ενός εκπαιδευτικού προγράμματος;

Επικοινωνία συλλογές μεσολάβηση για καλύτερη κατανόηση χαρά της χαρά της επικοινωνίας και της τέχνης.

1. , Τα εκπαιδευτικά προγράμματα περιλαμβάνουν όλες τις ηλικίες μαζί, ξεχωριστά ή είναι δυνατόν κάποιες φορές να συνυπάρχουν;

Ξεχωριστά. Διαφορετικά άτομα χρειάζεται ειδικός σχεδιασμός .

Για πολλά άτομα μαζί διαφορετικά είναι πολύ δύσκολο σε βάθος η συνεργασία .

2. Πόσοι άνθρωποι χρειάζονται συνήθως, για να εκπονηθεί ένα

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα;

20 παιδιά 1- 2 άτομα π.χ. πολλές ειδικότητες χορογράφοι, παιδαγωγοί, ζωγράφοι, ψυχολόγοι και άλλοι πολλοί..

4 Το μουσείο είναι ένα δεύτερο σχολείο;

Απολυτός. Διαφορετικό σχολείο

6. Η οικονομικοί πόροι είναι εύκολος η δύσκολος στόχος ;

Δύσκολος στόχος. Δύσκολα μη κρατικά μουσεια, ιδιωτικού δικαίου.Υπάρχουν. Χορηγοί ,μέλη, φίλοι και το πωλήτηριο του μουσείου.

7. Πόσο εύκολο είναι ο επισκέπτης να δει ένα έκθεμα σε κάποιο μουσείο

Και να καταλάβει το βαθύ νοημά του;

Προηγούμενη εμπειρία διευκολύνει την εκπαιδευτική δράση.

Απόλαυση, ευχαρίστηση.

9. Ποιες είναι οι προϋπόθεσες για ΑμεΑ και τι μέτρα έχουν ληφθεί ως τώρα;

Π.χ. βλέποντας με τις αισθήσεις

5 χρόνια ειδικά σχολεία προσιτότητα, προτεραιότητα . Πάρα πολλά προγράμματα

10. Τι συμβαίνει μέσα σε ένα μουσείο;

Επικοινωνία με όλους ,με τον εαυτό σου και με τα εκθέματα

11.Παράδοση και πληροφορική πόσο εύκολη και αληθινή μπορεί να είναι αυτή η συνεργασία;

Μέσο –στόχο να παροτρύνει να διευκολύνει.

Να μην δυσκολεύει το έργο του μουσείου.

Ηλεκτρονική σου δίνει κίνητρο να περιηγηθείς.

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ANDRE MALRAUX

«Ο André Malraux (1901-1976) ήταν Γάλλος ιστορικός τέχνης, φιλόσοφος και πολιτικός . Στο έργο του, ο Malraux περιγράφει πώς το μουσείο τέχνης - παρά την ύπαρξη σύγχρονης εφευρέσεως - έχει αποκτήσει την ιδιότητα να είναι το κατάλληλο σπίτι της τέχνης σήμερα. Μέσα στο μουσείο μπορούν να συγκριθούν έργα τέχνης διαφορετικών μορφών και μέσω αυτής της σύγκρισης παρουσιάζεται η φύση και η ποιότητα του μεμονωμένου έργου τέχνης.

Στον σύγχρονο κόσμο, η τέχνη προσεγγίζεται έτσι μέσω ενός διαλόγου μεταξύ έργων και στυλ που συγκεντρώνονται από όλη την ιστορία της τέχνης. Σύμφωνα με τον Malraux, η αντίληψη της τέχνης του 20ου αιώνα είναι πολύ πιο περιεκτική από ποτέ, πράγμα που σημαίνει ότι ο διάλογος έχει πολύ ευρύ πεδίο που μας επιτρέπει να συγκρίνουμε την αφρικανική τέχνη με τη γαλλική αναγεννησιακή ζωγραφική και τα κινέζικα αγγεία Ming.

Αυτή η εννοιολογική αντίληψη της τέχνης, ωστόσο, έρχεται και με τα πρακτικά της ζητήματα. Δεδομένου ότι ο κόσμος της τέχνης είναι πάντα τόσο ευρύς και αποτελείται από μια τεράστια ποικιλία μεμονωμένων έργων και στυλ, είναι πλέον αδύνατο να χωρέσει ακόμη και ένα κλάσμα των έργων τέχνης σε ένα ενιαίο μουσείο χώρο.

Επομένως, ο ιδανικός διάλογος της ιστορίας της τέχνης πρέπει να γίνει μέσα στο φανταστικό μυαλό - το «φανταστικό μουσείο» ή «το μουσείο χωρίς τοίχους» (όπως συχνά μεταφράζεται) - που είναι μια συλλογή όλων των μεγάλων έργων τέχνης που εκπροσωπούνται στη φαντασία μας (μια συλλογή που μπορεί να διαφέρει μεταξύ των ατόμων, αλλά παρόλα αυτά θα ξεπεράσει τις δυνατότητες οποιουδήποτε φυσικού μουσείου).

Αυτή η ιδανική συλλογή της φαντασίας μπορεί να υποστηριχθεί από (αλλά ποτέ δεν είναι ταυτόσημη) με φωτογραφικές αναπαραστάσεις έργων τέχνης. Η γεωγραφική διάσπαση των μεγάλων έργων τέχνης (σε μουσεία και γκαλερί σε όλο τον πλανήτη) παρουσιάζει το θέμα ενός ατόμου που προσεγγίζει όλα τα έργα - αλλά η φωτογραφία παρουσιάζει μια λύση σε αυτό, όπως η γεωγραφική εμβέλεια ενός ατόμου μέσω των βιβλίων (στην εποχή του Malraux) και τώρα και μέσω του Διαδικτύου έχει αυξηθεί σημαντικά.

Εν ολίγοις, η έννοια του φανταστικού της μουσικής βασίζεται σε μια φιλοσοφική άποψη της τέχνης και της ιστορίας της τέχνης, που απορρέουν ουσιαστικά από το διάλογο μεταξύ των έργων. Αυτός ο διάλογος είναι δυνατός μόνο αν μπορούν να συγκριθούν έργα τέχνης, είτε στο χώρο του μουσείου είτε στο μυαλό οποιουδήποτε ατόμου. Το φανταστικό μυαλό είναι η ιδανική συλλογή όλων των σημαντικών έργων, μιας συλλογής που είναι πρακτικά αδύνατη στον φυσικό κόσμο, αλλά με τη φωτογραφική αντιπροσώπηση έχει γίνει μια δυνατότητα του χρόνου μας. Η ευκαιρία για το μυαλό του φανταστικού - ένα «μουσείο χωρίς τοίχους» - κάνει το ψηφιακή εποχή σήμερα; Και πώς θα συμβεί αυτό να διαμορφώσουμε τη σύλληψή μας για την τέχνη και την πορεία της ιστορίας της τέχνης; Ο εικονικός κόσμος είναι ο ιδανικός χώρος για ένα έξω-πνευματικό μουσείο χωρίς τοίχους; Και τέλος - ποια είναι η σημασία των τειχών και ένας φυσικός χώρος για την κατανόηση της τέχνης; Είναι απερίοριστη η σύγκριση ίσως όχι ιδανική;» (Η βάση αυτής της περίληψης των σκέψεων του Malraux είναι κατά κύριο λόγο ένα σύντομο έγγραφο που παρουσιάστηκε από τον Derek Allan).
<http://home.netspeed.com.au/derek.Allan>

«Ο Malraux διαπίστωσε ότι οι ομοιότητες μεταξύ των θεμάτων, τα επίσημα στοιχεία και οι εκφραστικοί στόχοι στα έργα τέχνης είναι ατέρμονοι και δεν σχετίζονται με τη γεωγραφική θέση σε μια μεγάλη ποικιλία μέσων. Έκανε την περίπτωση του μέσω της φωτογραφίας, η οποία φυσικά επέτρεψε αυτό το είδος παγκόσμιας συγκρίσεως και αντιθέσεως και ταυτόχρονα εξάλειψε την ανάγκη για παραδοσιακά μουσεία όπου εκτέθηκαν πραγματικά έργα. πράγματι, ένα από τα κεφάλαια είχε τίτλο "Μουσείο χωρίς τοίχους»

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ-ΕΡΕΥΝΑ

Καταγραφή της έρευνας και των συμπερασμάτων της.

<https://docs.google.com/forms/d/1zgcMfspwGbM8JxyJ3g8vglMmsGyTPaKpd02WVvLyUiU/edit>

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε σε ηλεκτρονική μορφή με την βοήθεια της **Google form**.

Συντάχτηκε ένα ερωτηματολόγιο αποτελούμενο από **20 ερωτήσεις** κλειστού και ανοικτού τύπου.

Κατόπιν αναρτήθηκε στην σελίδα τα σχολής, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε μερικά email.

Το διάστημα που απαντήθηκε το ερωτηματολόγιο ήταν από 4/5/2018 έως 13/8/2018.

Οι απαντήσεις καταχωρηθήκαν αυτόματα. Είναι 106 Ανώνυμες για την διασφάλιση του απορρήτου.

Οι ερωτήσεις ήταν καθορισμένες τις οποίες οι ερωτώμενοι

έπρεπε να απαντήσουν .Οι ερωτήσεις ήταν υποχρεωτικές.
Οι απαντήσεις που συλλέχτηκαν ήταν 106.
Η επεξεργασία έγινε πάλι από την **Google** σε μορφή **excel**.
Για να προκύψουν τα αποτελέσματα από τις ερωτήσεις ώστε να έχουμε ένα τελικό συμπέρασμα.
Η έρευνα αναλύθηκε ποιοτικά και ποσοτικά .Το θέμα της έρευνας ήταν «**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΜΟΥΣΕΙΑ**»
Ο κάθε ερωτώμενος έπρεπε να απαντήσει στις ερωτήσεις .
Με αυτόν τον τρόπο το ερωτηματολόγιο θα καταγράψει και θα αξιολογήσει τα χαρακτηριστικά των ανθρώπων ,τις απόψεις τους για τα μουσεία, τα εκθέματα και τα εκπαιδευτικά προγράμματα.
Ήταν μια σφαιρική άποψη των ερωτηθέντων γύρω από τα μουσεία .
Η αναγκαιότητα και η σπουδαιότητα ήταν ένα σημαντικό κομμάτι για Την συγκεκριμένη πτυχιακή
Παρακάτω γίνεται η ανάλυση στο κάθε ερώτημα ξεχωριστά
Που προκύπτει από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων
Θα παρατεθούν γραφήματα στην κάθε ερώτηση ξεχωριστά έτσι ώστε το αποτέλεσμα να δίνει συγκεκριμένη ανάλυση.
Στο ερωτηματολόγιο έγινε μια δεύτερη ανάλυση με το πρόγραμμα SPSS

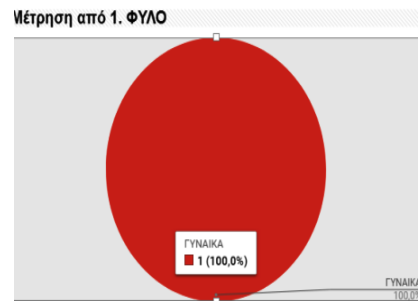
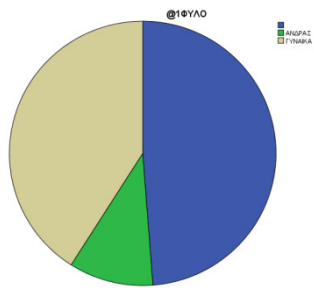
για να γίνουν συγκρίσεις αν προκύψουν διαφορές των δυο ερωτηματολογίων.

για περισσότερη ανάλυση αλλά και για μια δεύτερη άποψη.
Αποτελέσματα ερωτηματολογίου:

Ερώτηση 1 φύλο

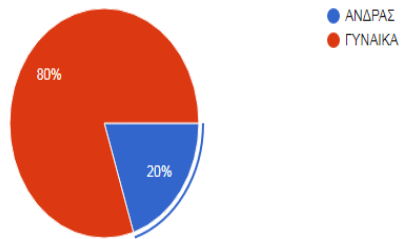
Από την ανάλυση της κατανομής του δείγματος κατά φύλλο διαπιστώθηκε, ότι οι γυναίκες είναι κατά πολύ περισσότερες από τους άνδρες .

Ότι οι άνδρες είναι το 20% και οι γυναίκες το 80% των ερωτηθέντων
Τα διαγράμματα το απεικονίζουν πεντακάθαρα.

1. ΦΥΛΟ

105 απαντήσεις

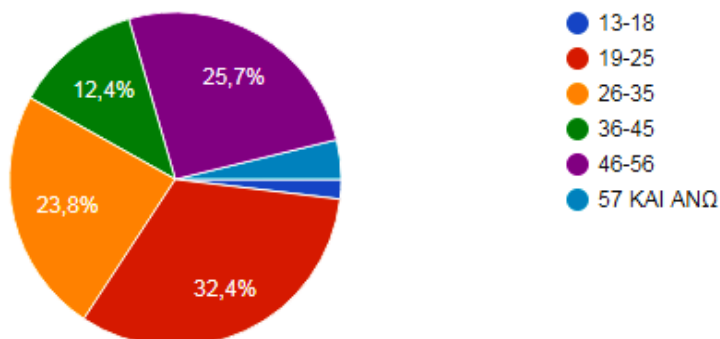

ΦΥΛΟ

		Fre qu ency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΝΔΡΑΣ	100	48,8	48,8	48,8
	ΓΥΝΑΙΚΑ	21	10,2	10,2	59,0
	Total	84	41,0	41,0	100,0
	Total	205	100,0	100,0	

2. ΗΛΙΚΙΑ

105 απαντήσεις

Ερώτηση 2 Το δείγμα σύμφωνα με τις ηλικίες όσων απάντησαν
. Οι ηλικίες στο ερωτηματολόγιο ήταν:

Από 19-25 απάντησαν 34 ερωτώμενοι το 32,4%

Από 26 έως 35 απάντησαν 25 ερωτώμενοι το 23,8%

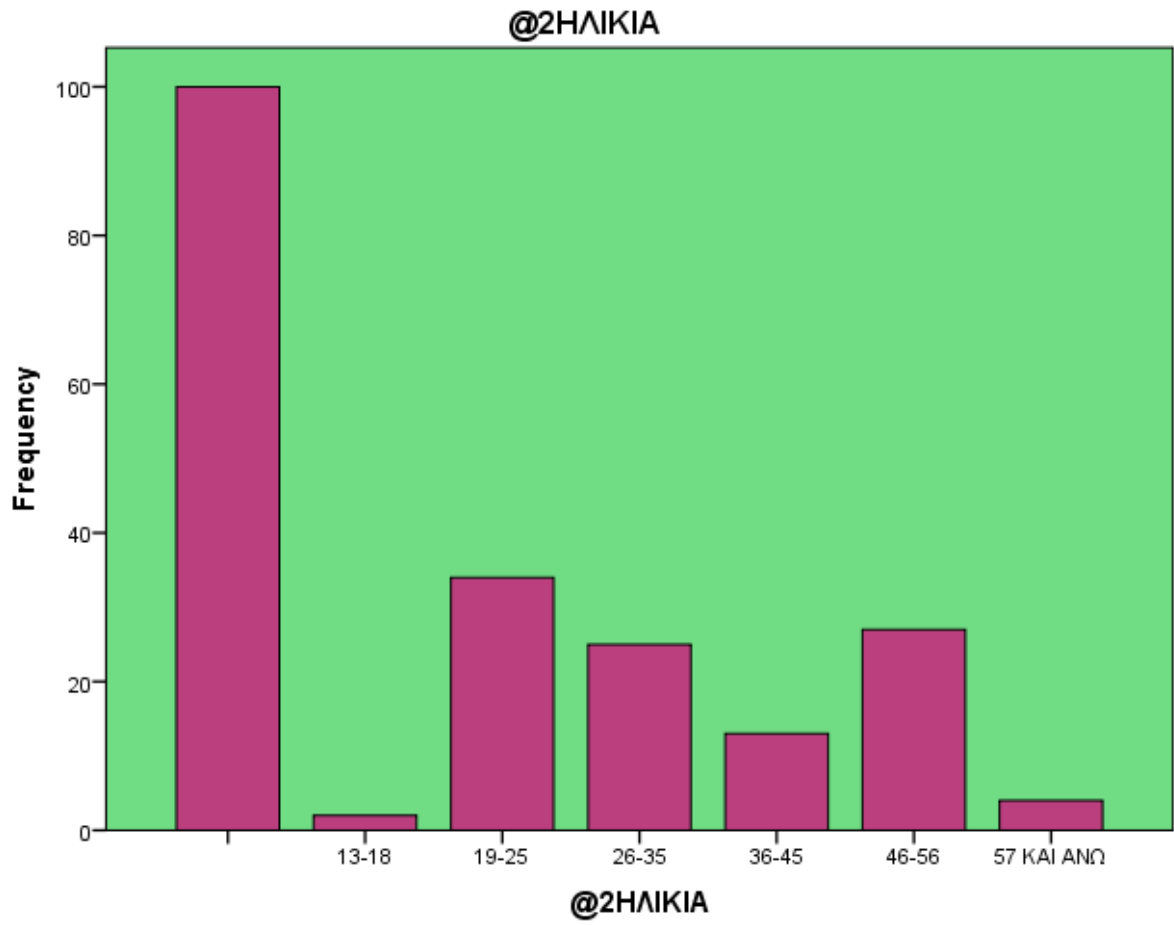
Από 36 έως 45 απάντησαν 13 ερωτώμενοι το 12,4%

Από 46 έως 56 απάντησαν 27 ερωτώμενοι το 25,7%

Από 57 και πάνω απάντησαν 4 ερωτώμενοι το 3,8%

@2ΗΛΙΚΙΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	100	48,8	48,8	48,8
13-18	2	1,0	1,0	49,8
19-25	34	16,6	16,6	66,3
26-35	25	12,2	12,2	78,5
36-45	13	6,3	6,3	84,9
46-56	27	13,2	13,2	98,0
57 ΚΑΙ ΑΝΩ	4	2,0	2,0	100,0
Total	205	100,0	100,0	

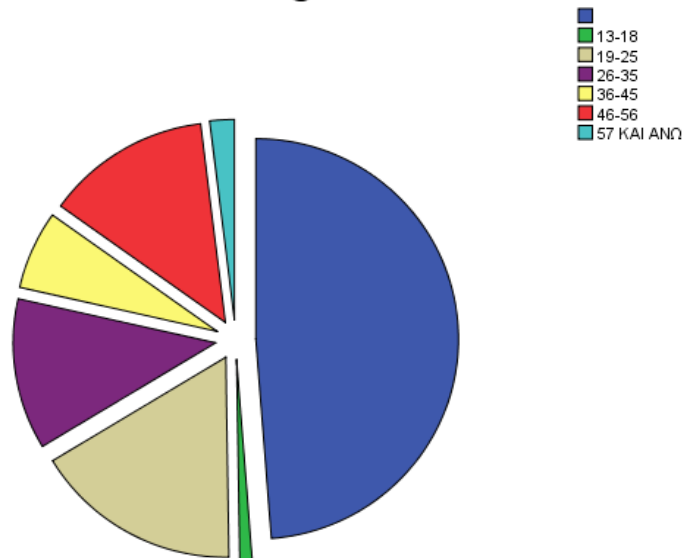


```

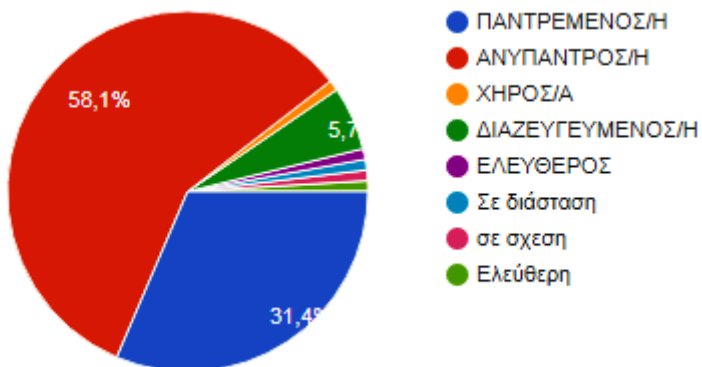
FREQUENCIES VARIABLES=@1ΦΥΛΟ @2ΗΛΙΚΙΑ @3ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
/STATISTICS=MEAN MEDIAN
/PIECHART FREQ
/ORDER=ANALYSIS.

```

@2ΗΛΙΚΙΑ

3 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Οι παντρεμένοι είναι το 31,4% απάντησαν 33 άνθρωποι

Οι ανύπαντροι είναι το 58,1% απάντησαν 61 άνθρωποι.

Οι διαζευγμένοι είναι το 5,7 απάντησαν 6 άνθρωποι .

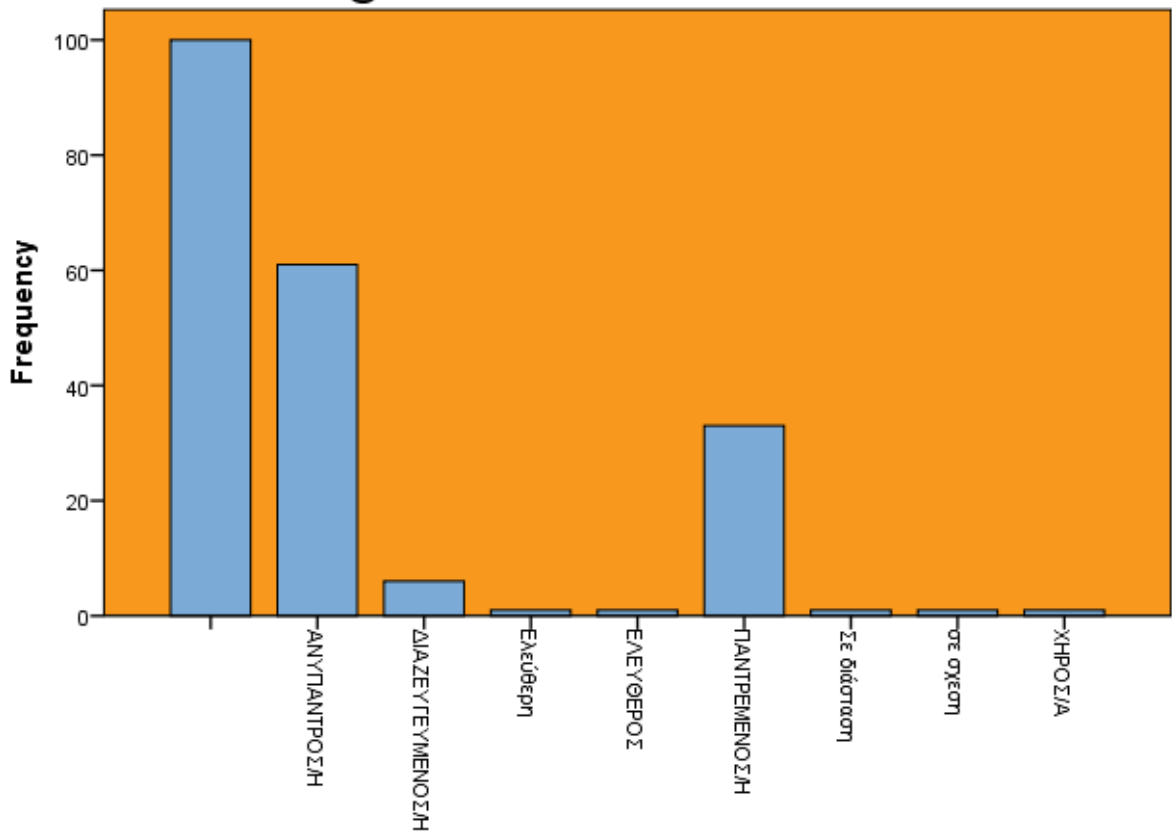
Οι χήρος/α είναι το 1 % απάντησε μόνο 1 άνθρωπος

Στην επιλογή άλλο απάντησε 1 άτομο σε σχέση και ακόμα.

1 άλλο σε διάσταση .

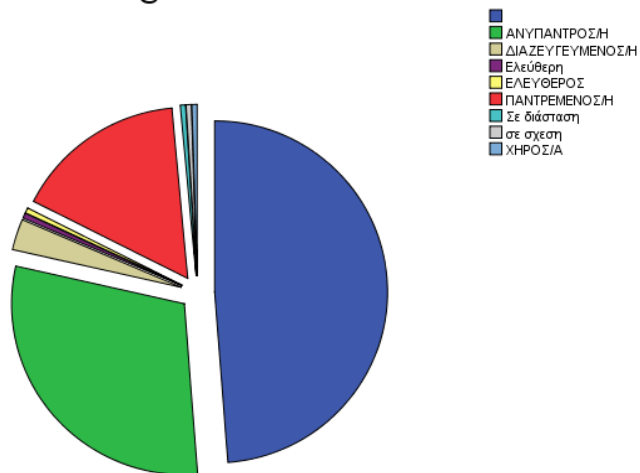
Εδώ υπερτερούν οι ανύπαντροι έναντι των υπολοίπων.

@3ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

@3ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

@3ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

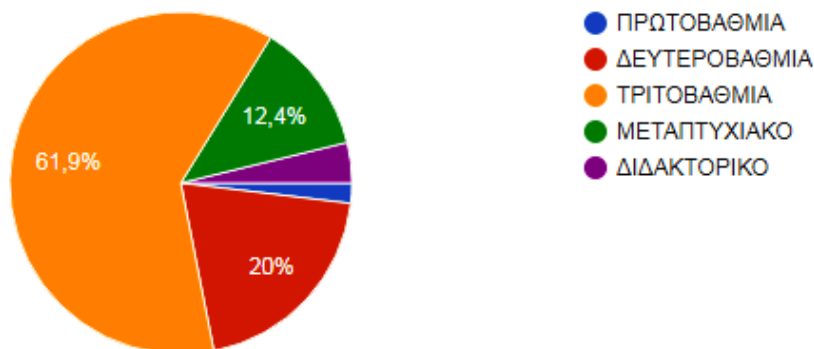

Ερώτηση 4 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση απάντησαν 2 άτομα το 1,9%
 Για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση απάντησαν 21 άτομα το 20,%
 Για την τριτοβάθμια εκπαίδευση απάντησαν 65 άτομα το 61,9%
 Για μεταπτυχιακό απάντησαν 13 άτομα το 12,4%
 Για διδακτορικό απάντησαν 4 άτομα το 3,8%

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

105 απαντήσεις

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	100	48,8	48,8	48,8
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	21	10,2	10,2	59,0
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	4	2,0	2,0	61,0
Valid ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	13	6,3	6,3	67,3
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ	2	1,0	1,0	68,3
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ	65	31,7	31,7	100,0
Total	205	100,0	100,0	

Το μεγαλύτερο ποσοστό αντιπροσωπεύει την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

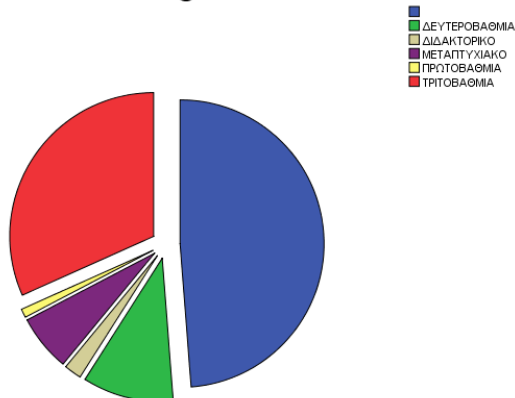
Το επομενο ηλικιακο ποσοστο είναι δευτεροβαθμια εκπαιδευση.

Οι υπόλοιπες απαντήσεις έχουν πολύ μικρό ποσοστό.

Αυτό σημαίνει ότι όλοι έχουν κάποιο είδος γνώσεων.

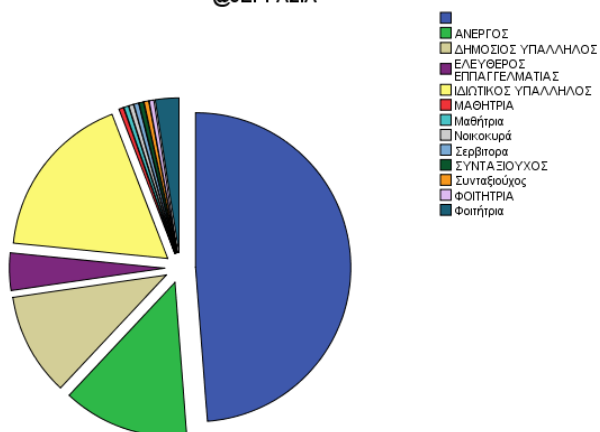
@4ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΡΩΤΗΣΗ 5 Εργασία

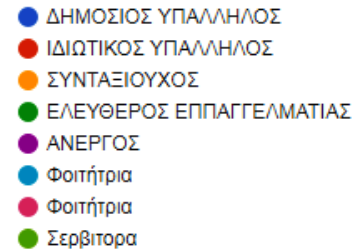
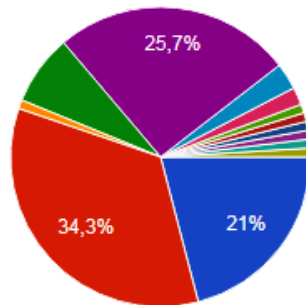
Οι δημόσιοι υπάλληλοι 22 το 21% των ερωτηθέντων
Ιδιωτικοί υπάλληλοι 36 το 34,3% των ερωτηθέντων
Συνταξιούχοι 1 το 1% των ερωτηθέντων
Ελεύθεροι επαγγελματίες 8 το 7,6% των ερωτηθέντων
Άνεργοι 27 το 25,7% των ερωτηθέντων
Άλλο 11 το 10,5% των ερωτηθέντων

@5ΕΡΓΑΣΙΑ

5 . ΕΡΓΑΣΙΑ

105 απαντήσεις

▲ 1/2 ▼

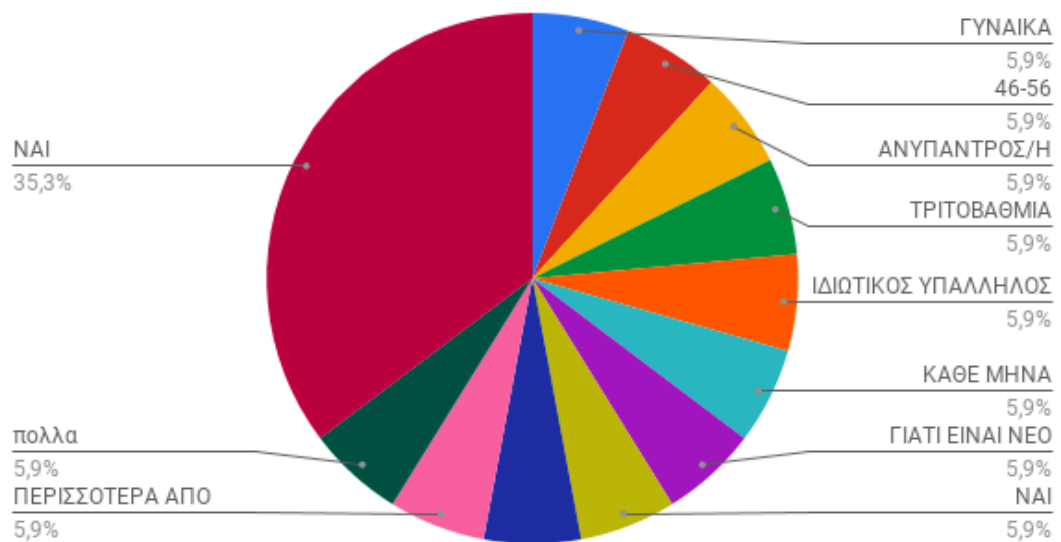
5 . ΕΡΓΑΣΙΑ	ΜΑΧ από 6. ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣΤΕ ΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΟ;	
ΑΝΕΡΓΟΣ		10
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ		0
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ		0
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ		0
ΜΑΘΗΤΡΙΑ		0
Μαθήτρια		0
Νοικοκυρά		0
Σερβιτορα		0
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ		0
Συνταξιούχος		0
ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ		0
Φοιτήτρια		0
Φοιτήτρια		0
#REF!		0
Γενικό σύνολο		10

@5ΕΡΓΑΣΙΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	100	48,8	48,8	48,8
Valid				
ΑΝΕΡΓΟΣ	27	13,2	13,2	62,0
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	22	10,7	10,7	72,7
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	8	3,9	3,9	76,6
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	36	17,6	17,6	94,1
ΜΑΘΗΤΡΙΑ	1	,5	,5	94,6
Μαθήτρια	1	,5	,5	95,1
Νοικοκυρά	1	,5	,5	95,6

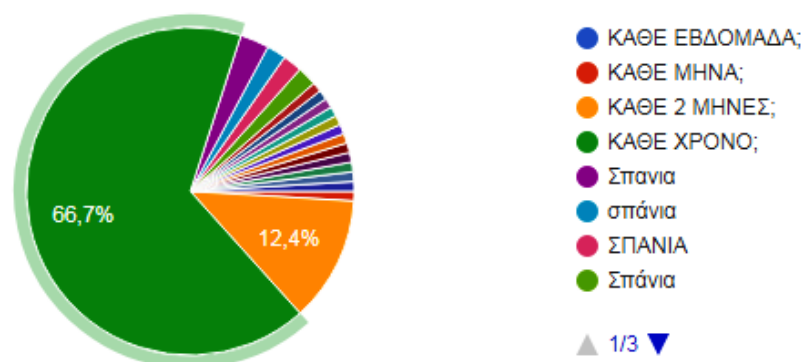
Σερβιτορα	1	,5	,5	96,1
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ	1	,5	,5	96,6
Συνταξιούχος	1	,5	,5	97,1
ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ	1	,5	,5	97,6
Φοιτήτρια	5	2,4	2,4	100,0
Total	205	100,0	100,0	

Μέτρηση από 04/05/2018 1:56:11 μ.μ.

6. ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣΤΕ ΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΟ;

105 απαντήσεις

Ερώτηση 6 Ποσό συχνά επισκέπτεστε ένα μουσείο

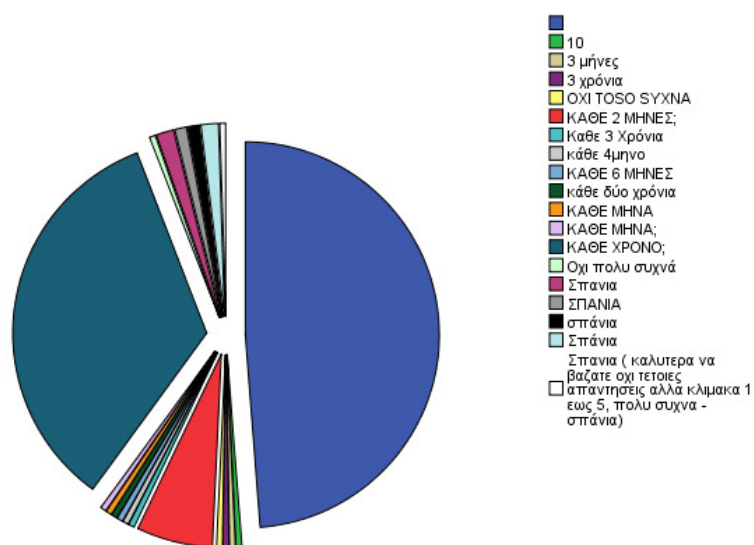
Στην ερώτηση άλλο απάντησαν 21 το 20%.

Στην ερώτηση κάθε χρόνο απάντησαν 70 το 66,7%.

Στην ερώτηση κάθε 2 μήνα απάντησαν 13 το 12,4%.

Στην ερώτηση κάθε μηνά απάντησαν 1 το 1%.

Η ερώτηση κάθε εβδομάδα είχε μόνο 1 απάντηση 1%

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	100	48,8	48,8	48,8
Valid 10	1	,5	,5	49,3
3 μήνες	1	,5	,5	49,8
3 χρόνια	1	,5	,5	50,2
OXI TOSO SYXNA	1	,5	,5	50,7
ΚΑΘΕ 2 ΜΗΝΕΣ;	13	6,3	6,3	57,1

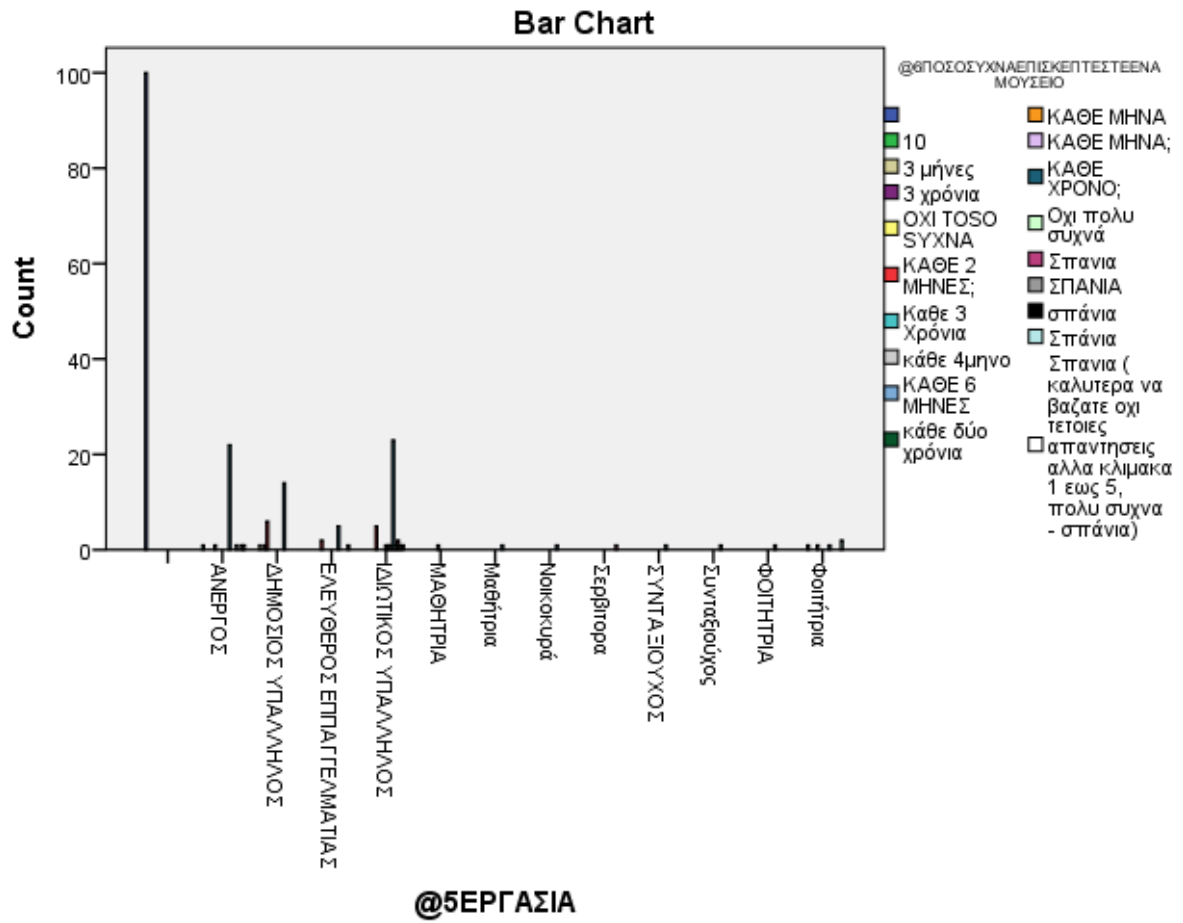
Καθε 3 Χρόνια	1	,5	,5	57,6
κάθε 4μηνο	1	,5	,5	58,0
ΚΑΘΕ 6 ΜΗΝΕΣ	1	,5	,5	58,5
κάθε δύο χρόνια	1	,5	,5	59,0
ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ	1	,5	,5	59,5
ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ;	1	,5	,5	60,0
ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ;	70	34,1	34,1	94,1
Οχι πολυ συχνά	1	,5	,5	94,6
Σπάνια	3	1,5	1,5	96,1
ΣΠΑΝΙΑ	2	1,0	1,0	97,1
σπάνια	2	1,0	1,0	98,0
Σπάνια	3	1,5	1,5	99,5
Σπάνια (καλύτερα να βαζατε οχι τετοιες απαντησεις αλλα κλιμακα 1 εως 5, πολυ συχνα - σπάνια)	1	,5	,5	100,0
Total	205	100,0	100,0	

@5ΕΡΓΑΣΙΑ * @6ΠΟΣΟΣΥΧΝΑΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣΤΕΕΝΑΜΟΥΣΕΙΟ

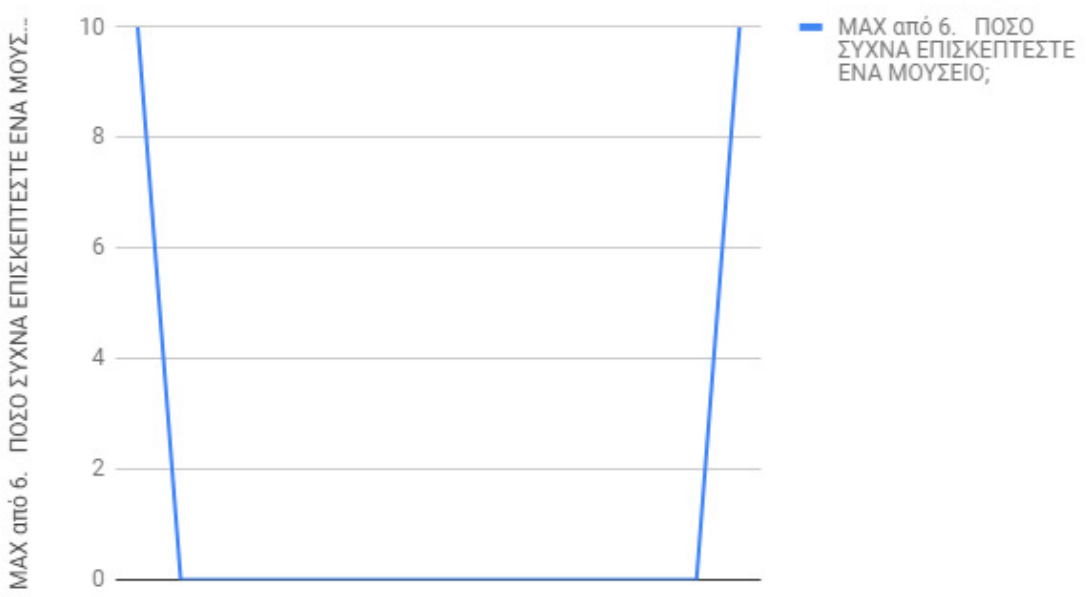
Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	697,261 ^a	216	,000
Likelihood Ratio	375,973	216	,000
N of Valid Cases	205		

a. 238 cells (96,4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,00.

ΜΑΧ από 6. ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣΤΕ ΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΟ;

Ερώτηση 7 Με ποιο κριτήριο θα επιλέξετε ένα μουσείο για να το επισκεφτείτε

Για τα εκθέματα του; Απάντησαν 74 ερωτώμενοι το 70%

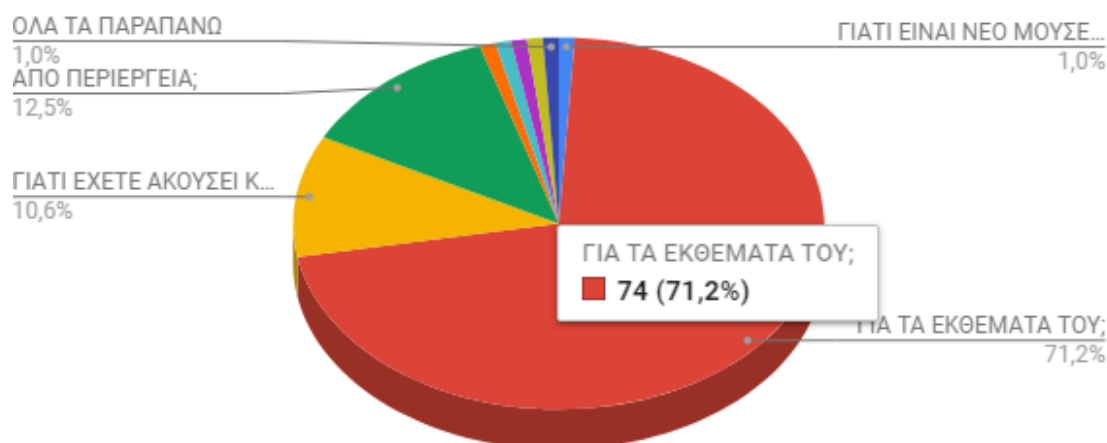
Γιατί έχετε ακούσει καλά λογία ;Απάντησαν 11 το 10,5%

Από περιέργεια ; Απάντησαν 14 το 13,3%

Γιατί είναι νέο μουσείο; Απάντησε 1 το 1%

Στην ερώτηση άλλο απάντησαν για όλα τα παραπάνω 3 το 1%

Μέτρηση από 7. ΜΕ ΠΟΙΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΘΑ ΕΠΙΛΕΞΕΤΕ ΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΙΑ ΝΑ ΤΟ ΕΠΙΣ...

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	100	48,8	48,8	48,8
ΑΠΟ ΠΕΡΙΕΡΓΕΙΑ;	14	6,8	6,8	55,6
ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	1	,5	,5	56,1

Για όλα τα παραπάνω	1	,5	,5	56,6
ΓΙΑ ΤΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ ΤΟΥ;	74	36,1	36,1	92,7
ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	1	,5	,5	93,2
ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ;	1	,5	,5	93,7
ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΤΕ ΑΚΟΥΣΕΙ ΚΑΛΑ ΛΟΓΙΑ;	11	5,4	5,4	99,0
γιατι μου αρεσουν τα μουσεια	1	,5	,5	99,5
ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	1	,5	,5	100,0
Total	205	100,0	100,0	

**Ερώτ
ηση 8**

Γνωρίζετε τα μουσεία της πόλης σας;

Στην ερώτηση ΝΑΙ απάντησαν 84 άτομα το 80,0%

Στην ερώτηση ΟΧΙ απάντησαν 19 το 18%

Στην ερώτηση ΑΛΛΟ απάντησε 1 το 1%

Η απάντηση που είναι μεγαλύτερη σε ποσοστό

Είναι το ΝΑΙ γνωρίζουν τα μουσεία της πόλης τους

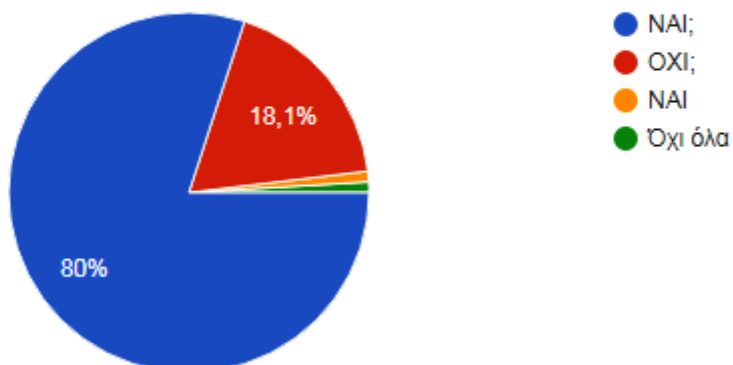
Είναι το 80% των απαντήσεων.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	100	48,8	48,8	48,8
Valid	1	,5	,5	49,3
NAI;	84	41,0	41,0	90,2
OXI;	19	9,3	9,3	99,5
Όχι όλα	1	,5	,5	100,0
Total	205	100,0	100,0	

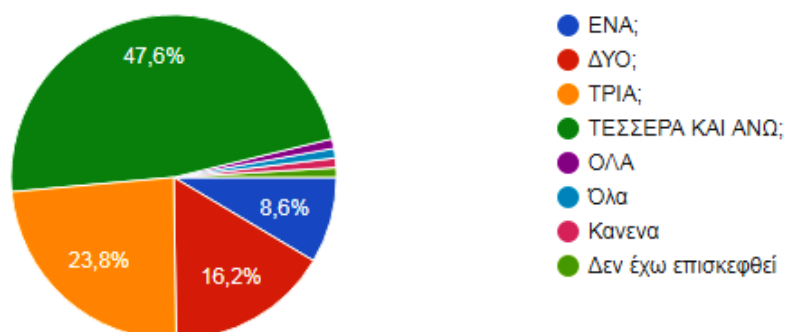
8. ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΣΑΣ;

105 απαντήσεις

9. ΠΟΣΑ ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙ ΑΠΟ ΑΥΤΑ;

105 απαντήσεις

ερώτηση ΕΝΑ απάντησαν 9 ερωτώμενοι το 8,6%

Στην ερώτηση ΔΥΟ απάντησαν 17 ερωτώμενοι το 16,2%

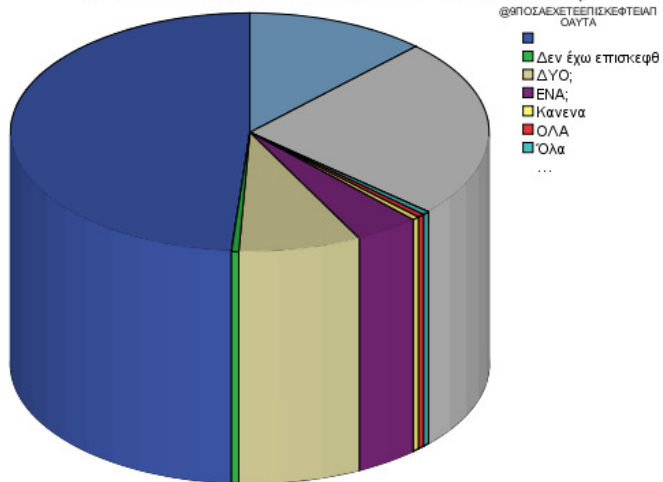
Στην ερώτηση ΤΡΙΑ απάντησαν 25 ερωτώμενοι 23,8%

Στην ερώτηση ΤΕΣΣΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΩ απάντησαν 50 ερωτώμενοι το 47,6%

Στην ερώτηση ΑΛΛΟ έδωσαν τις απαντήσεις κανένα 1 απάντηση

Όλα 2 απαντήσεις δεν έχω επισκεφτεί 1 απάντηση.

9 ΠΟΣΑ ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙ ΑΠΟ ΑΥΤΑ;

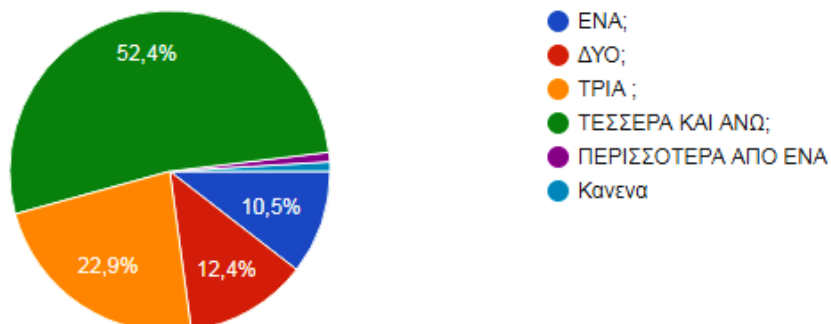

ΠΟΣΑ ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙ ΑΠΟ ΑΥΤΑ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	100	48,8	48,8	48,8
Δεν έχω επισκεφθεί	1	,5	,5	49,3
ΔΥΟ;	17	8,3	8,3	57,6
ΕΝΑ;	9	4,4	4,4	62,0
Κανένα	1	,5	,5	62,4
ΟΛΑ	1	,5	,5	62,9
Όλα	1	,5	,5	63,4
ΤΕΣΣΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΩ;	50	24,4	24,4	87,8
ΤΡΙΑ;	25	12,2	12,2	100,0
Total	205	100,0	100,0	

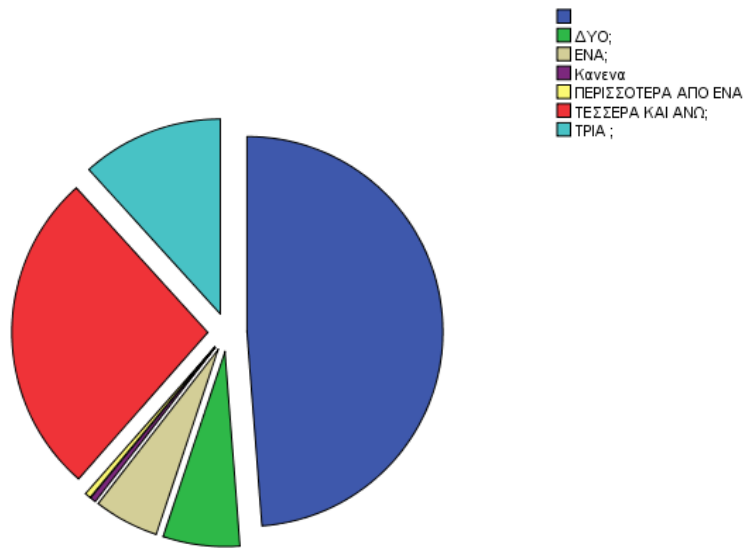
10. ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΚΑΠΟΙΟ ΑΠΟ ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ Η ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ;

105 απαντήσεις

Στην ερώτηση 10 οι ερωτώμενοι απαντούν ότι τεσσερα και ανω γνωρίζουν το 52,4% και ακολουθει ότι γνωρίζουν 3με 22,9%

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	100	48,8	48,8	48,8
ΔΥΟ;	13	6,3	6,3	55,1
ΕΝΑ;	11	5,4	5,4	60,5
Κανένα	1	,5	,5	61,0
ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΑΠΟ ΕΝΑ	1	,5	,5	61,5
ΤΕΣΣΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΩ;	55	26,8	26,8	88,3
ΤΡΙΑ ;	24	11,7	11,7	100,0
Total	205	100,0	100,0	

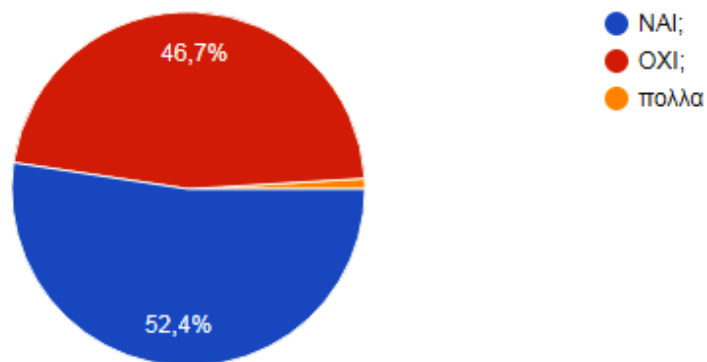
Στην ερώτηση **ΝΑΙ** απάντησαν 84 ερωτηθέντες το 80%

Στην ερώτηση **ΟΧΙ** απάντησαν 19 ερωτηθέντες το 18%

Στην ερώτηση **ΑΛΛΟ** υπήρχε 1 απάντησηςτο1 %(πολλά)

11.ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙ ΚΑΠΟΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ;

105 απαντήσεις

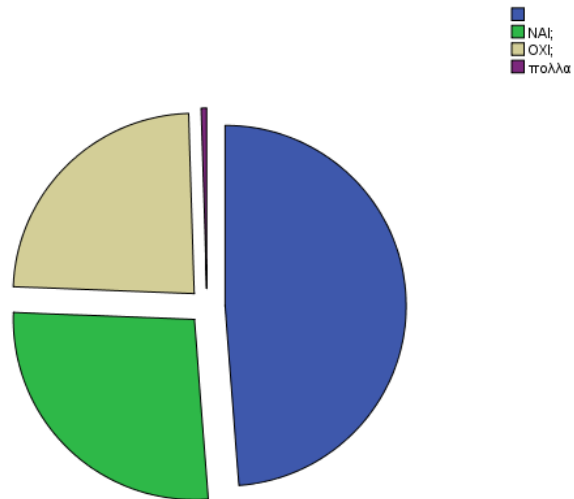
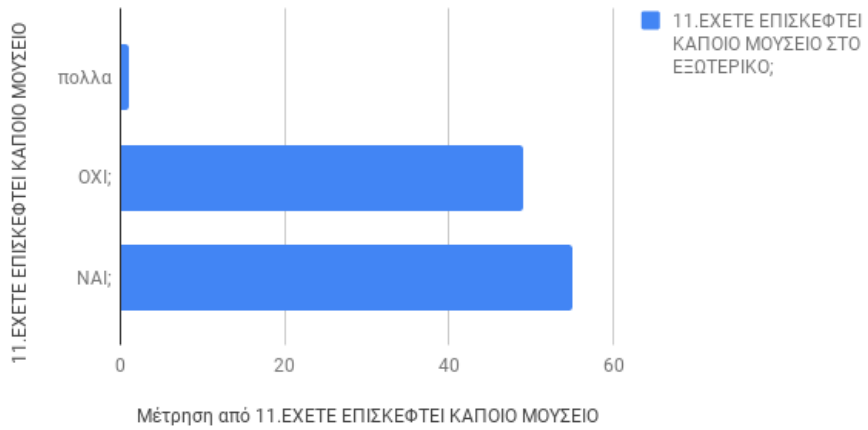
Στην ερώτηση **ΝΑΙ** απάντησαν 84 ερωτηθέντες το 80%

Στην ερώτηση **ΟΧΙ** απάντησαν 19 ερωτηθέντες το 18%

Στην ερώτηση **ΑΛΛΟ** υπήρχε 1 απάντησηςτο1 %(πολλά)

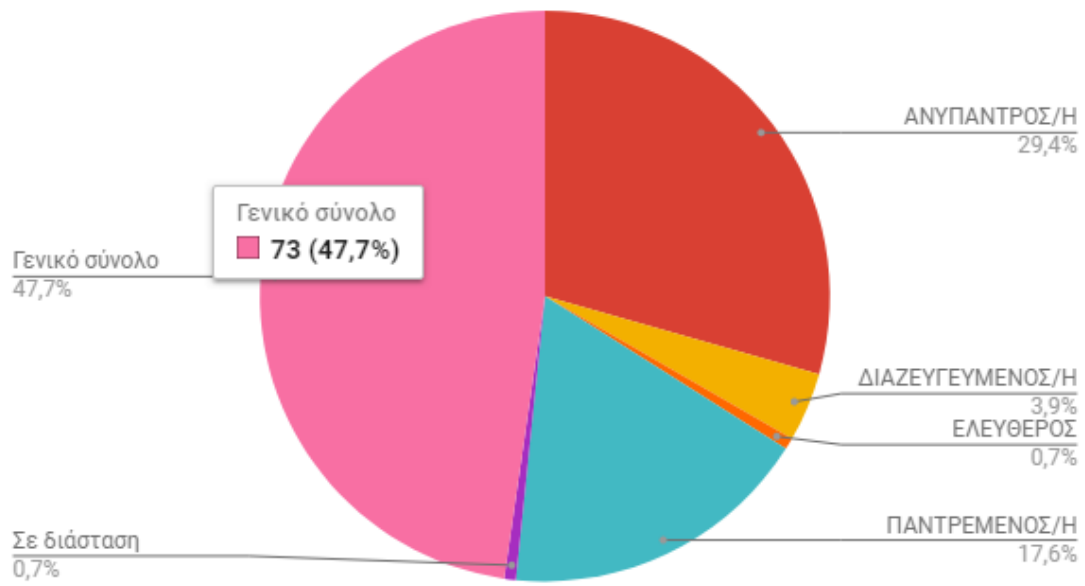
Σε αυτήν την ερώτηση υπερτερεί το ναι με 46.7%

Μέτρηση από 11.ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙ ΚΑΠΟΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ;

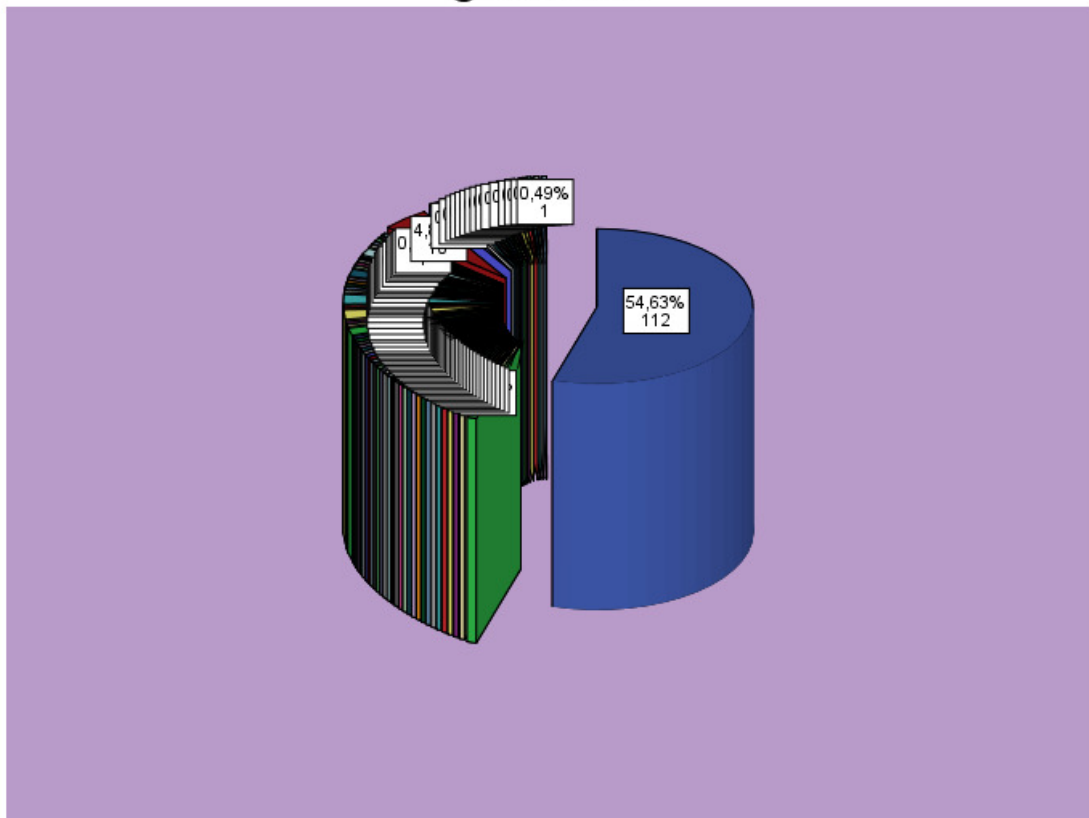

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	100	48,8	48,8	48,8
Valid ΝΑΙ;	55	26,8	26,8	75,6
ΟΧΙ;	49	23,9	23,9	99,5
πολλα	1	,5	,5	100,0
Total	205	100,0	100,0	

COUNTUNIQUE από 12. ΑΝ ΝΑΙ.ΠΟΙΟ;

@12ΑΝΝΑΙΠΟΙΟ

Μοναδική μέτρηση

Εδώ οι απαντήσεις ποικίλουν Είναι αρκετές

ΑΝ ΝΑΙ ΠΟΙΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	112	54,6	54,6	54,6
-	2	1,0	1,0	55,6
.	1	,5	,5	56,1
...οχι... (δε θα επρεπε να ειναι υποχρεωτικη αυτη η ερωτηση)	1	,5	,5	56,6
1.Μοντέρνας τέχνης, Οττάβα. 2. Τρένων, Οττάβα. 3.Φυσικής ιστορίας, Οττάβα	1	,5	,5	57,1
Art museum	1	,5	,5	57,6
British Museum	1	,5	,5	58,0
eipame oxi	1	,5	,5	58,5
LOUVRE	1	,5	,5	59,0
MADAM TISO	1	,5	,5	59,5
madame tussauds london	1	,5	,5	60,0
Met museum NY ,Natural history NY	1	,5	,5	60,5
Valid MOMA	1	,5	,5	61,0
Moma Metropolitan NY Natural History Museum London etc	1	,5	,5	61,5
Museum of Contemporary Art (MOCA)	1	,5	,5	62,0
National Museum Cardiff	1	,5	,5	62,4
Prado museum- Μαδρίτη Picasso museum- Βαρκελώνη	1	,5	,5	62,9
PRADO ΚΛΠ	1	,5	,5	63,4
ανδρου	1	,5	,5	63,9
Βατικανό	1	,5	,5	64,4
Βιέννη, μοναχο, βερολινο, Λονδίνο	1	,5	,5	64,9
ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	1	,5	,5	65,4
Βρετανικο μουσειο	1	,5	,5	65,9
Βρετανικό, Tate modern	1	,5	,5	66,3
Δεν έχω επισκευτή	1	,5	,5	66,8

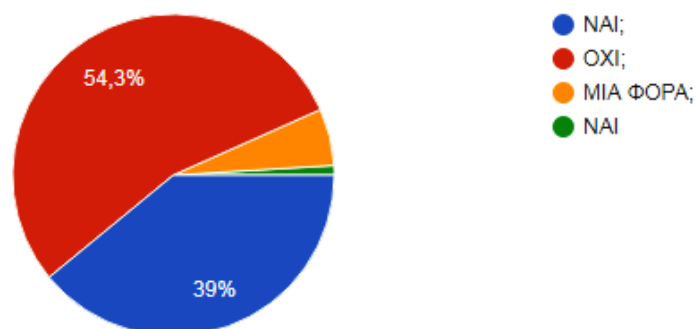
Δεν έχω επισκεφθεί	1	,5	,5	67,3
Δεν έχω επισκεφθεί κάποιο μουσείο στο εξωτερικό	1	,5	,5	67,8
Δεν έχω επισκεφτεί	1	,5	,5	68,3
Δεν έχω πάει σε κάποιο.	1	,5	,5	68,8
Δεν ξέρω ονόματα αλλά ήταν με αρχαία εκθέματα στην Ιταλία και Κροατία.	1	,5	,5	69,3
ΕΧΩ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙ ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΑ	1	,5	,5	69,8
κανένα	3	1,5	1,5	71,2
Κανένα	1	,5	,5	71,7
ΚΑΝΕΝΑ	1	,5	,5	72,2
Κανένα	4	2,0	2,0	74,1
Κυπριακό Μουσείο, Λευκωσία	1	,5	,5	74,6
Λούβρο	4	2,0	2,0	76,6
Λούβρο , Βατικανού	1	,5	,5	77,1
Λούβρο Παρίσι	1	,5	,5	77,6
Λούβρο, Βρετανικό Μουσείο, Γερμανικό Μουσείο Μόναχο, Βερολίνο	1	,5	,5	78,0
Λούβρο. Εθνική πινακοθήκη Λονδίνου. Μουσεία Μαδρίτης. Φλωρεντίας. Μόσχα. Ν. Υορκη	1	,5	,5	78,5
Λούβρος	1	,5	,5	79,0
Λούβρου	3	1,5	1,5	80,5
Μουσείο Ρίτσο-Βαρκελώνη	1	,5	,5	81,0
Μουσείο Ακροπόλης	1	,5	,5	81,5
Μουσείο Λούβρου	1	,5	,5	82,0
Μουσείο Λούβρου	1	,5	,5	82,4
ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΙΚΑΣΟ ΣΤΗ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ	3	1,5	1,5	83,9
μουσείο της περγάμου βερολίνο	1	,5	,5	84,4
ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	1	,5	,5	84,9
Μουσείο Φυσικής ιστορίας στη Ρουμανία.	1	,5	,5	85,4
Ουφίτσι	1	,5	,5	85,9
οχι	1	,5	,5	86,3
Οχι	10	4,9	4,9	91,2
ΟΧΙ	2	1,0	1,0	92,2

Όχι	2	1,0	1,0	93,2
Όχι, δεν έχω επισκεφτεί κάποια άλλη χώρα.	1	,5	,5	93,7
Πάμπολα σε κάθε χώρα που έχω επισκεφτεί, επώνυμα και λιγότερο γνωστά	1	,5	,5	94,1
Παρά πολλά, ενδεικτικά αναφέρω Λούβρο, Βρετανικό, Πράδο, Μουσείο Βατικανό	1	,5	,5	94,6
Πάρα πολλά, μουσείο Picasso στο Παρίσι	1	,5	,5	95,1
Περγάμου, Τεχνολογίας, Ιστορικό, Αγροτικής ζωής, Φυσικής ιστορίας κα στο Βερολίνο, Βρετανικό, Εθνική Πινακοθήκη, φυσικής ιστορίας, madam Tussauds, British library, Tate Britain κα στο Λονδίνο αντίστοιχα μουσεία σε πολλές χωρες	1	,5	,5	95,6
Τα μουσεία του Βατικανό.	1	,5	,5	96,1
Της πολης Ραβέννα στην Ιταλία,στη Ρώμη, στην Βουδαπεστη	1	,5	,5	96,6
Το Λουβρο	1	,5	,5	97,1
το μουσείο της μανταμ Τυσώ στο Λονδίνο	2	1,0	1,0	98,0
το μουσειο του salvador dali	1	,5	,5	98,5
Του Βατικανού	1	,5	,5	99,0
του Λούβρου	1	,5	,5	99,5
φλωρεντια μουσειο ουφιτζί	1	,5	,5	100,0
Total	205	100,0	100,0	

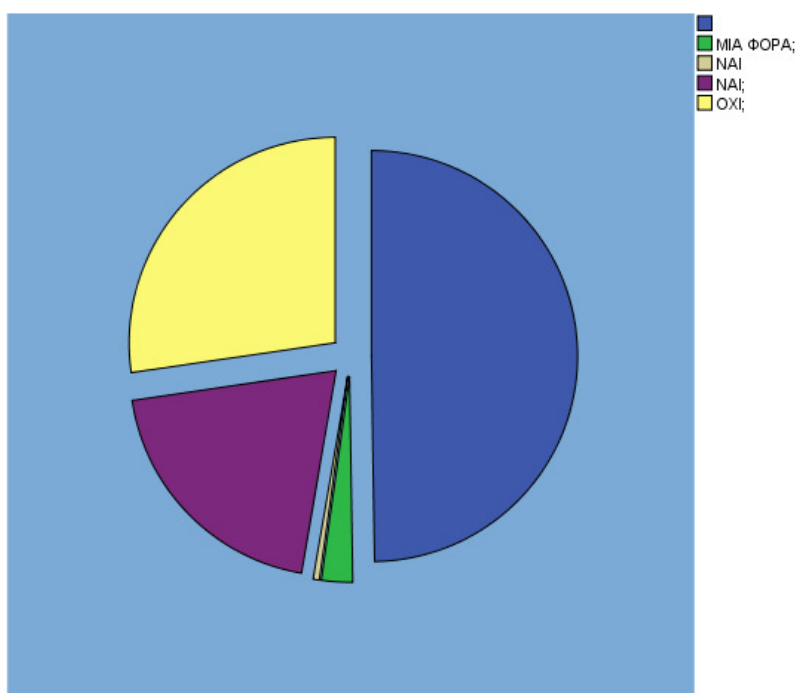
13. ΕΧΕΤΕ ΣΥΜΕΤΑΣΧΕΙ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕ ΚΑΠΟΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟ;

105 απαντήσεις

Επικρατεί το 54,3% του όχι
 Και ακολουθεί το 39% του ναι
 Οι άλλες απαντήσεις είναι ελάχιστες.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	102	49,8	49,8	49,8
MIA ΦΟΡΑ;	5	2,4	2,4	52,2
Valid ΝΑΙ	1	,5	,5	52,7
ΝΑΙ;	41	20,0	20,0	72,7
ΟΧΙ;	56	27,3	27,3	100,0
Total	205	100,0	100,0	

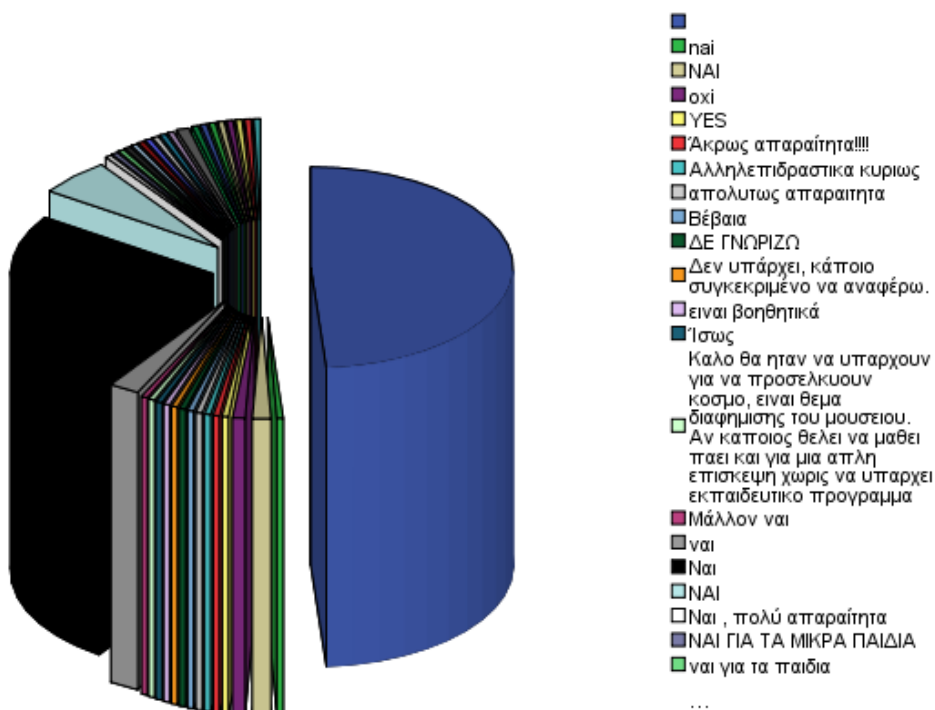

ΕΡΩΤΗΣΗ13 Έχετε συμμετάσχει σε εκπαιδευτικά προγράμματα σε κάποιο μουσείο;

Στην ερώτηση ΝΑΙ απάντησαν 41 ερωτώμενοι το 39%
 Στην ερώτηση ΟΧΙ απαντησαν 57 ερωτωμενοι το 54,3%

Στην ερώτηση ΜΟΝΟ ΜΙΑ ΦΟΡΑ απαντησαν 6 το 5,7%

Ερώτηση 14 Τα εκπαιδευτικά προγράμματα τα θεωρείτε απαραίτητα σε ένα Μουσείο1;

ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΑ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΣΕ ΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	100	48,8	48,8	48,8
nai	1	,5	,5	49,3
NAI	3	1,5	1,5	50,7
oxi	2	1,0	1,0	51,7
YES	1	,5	,5	52,2
Άκρως απαραίτητα!!!!	1	,5	,5	52,7
Αλληλεπιδραστικά κυριως	1	,5	,5	53,2

απολυτως απαραίτητα	1	,5	,5	53,7
Βέβαια	1	,5	,5	54,1
ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΩ	1	,5	,5	54,6
Δεν υπάρχει, κάποιο συγκεκριμένο να αναφέρω.	1	,5	,5	55,1
είναι βοηθητικά	1	,5	,5	55,6
Ίσως	1	,5	,5	56,1
Καλο θα ηταν να υπαρχουν για να προσελκουουν κοσμο, είναι θεμα διαφημισης του μουσειου. Αν καποιος θελει να μαθει παει και για μια απλη επισκεψη χωρις να υπαρχει εκπαιδευτικο προγραμμα	1	,5	,5	56,6
Μάλλον ναι	1	,5	,5	57,1
ναι	5	2,4	2,4	59,5
Ναι	51	24,9	24,9	84,4
ΝΑΙ	12	5,9	5,9	90,2
Ναι , πολύ απαραίτητα	1	,5	,5	90,7
ΝΑΙ ΓΙΑ ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ	1	,5	,5	91,2
ναι για τα παιδια	1	,5	,5	91,7
Ναι γιατί μέσα από αυτά μαθαίνεις πράγματα	1	,5	,5	92,2
Ναι, διότι είναι αρκετά επεξηγηματικά και προσφέρουν πολλά από το να διαβάζεις απλά ένα κείμενο μπροστά από το έκθεμα.	1	,5	,5	92,7
Ναι, διότι ο επισκέπτης ενημερώνεται για τα εκθέματα και την ιστορία τους.	1	,5	,5	93,2
Ναι, διότι φέρνουν άμεσα σε επαφή τον επισκέπτη με τα θέματα του μουσείου	1	,5	,5	93,7
Ναι, ειδικά για τα παιδιά	1	,5	,5	94,1
Ναι.	1	,5	,5	94,6
οχι	1	,5	,5	95,1
Όχι	2	1,0	1,0	96,1
Οχι απαραίτητα	1	,5	,5	96,6
οχι απαραίτητα αλλα είναι καλο να υπαρχουν	1	,5	,5	97,1

Όχι πάντα	1	,5	,5	97,6
Όχι παντα	1	,5	,5	98,0
πάντα	1	,5	,5	98,5
Τα θεωρώ απαραίτητα.	1	,5	,5	99,0
φυσικά	1	,5	,5	99,5
Χρήσιμα ναι, απαραίτητα όχι	1	,5	,5	100,0
Total	205	100,0	100,0	

Ερώτηση 15 Η περιήγησή σας σε έναν Μουσείο είναι εύκολη και επαρκής

Στην ερώτηση ΝΑΙ απάντησαν 80 ερωτώμενοι το 76%

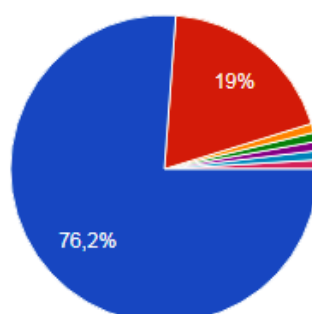
Στην ερώτηση ΟΧΙ απάντησαν 20 ερωτώμενοι το 19%

Στην ερώτηση ΑΛΛΟ απάντησαν άλλοτε ναι άλλοτε όχι,

Εξαρτάται από την οργάνωση του μουσείου και αλλά

15. Η ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΑΣ ΣΕ ΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΗ ΚΑΙ ΕΠΑΡΚΗΣ;

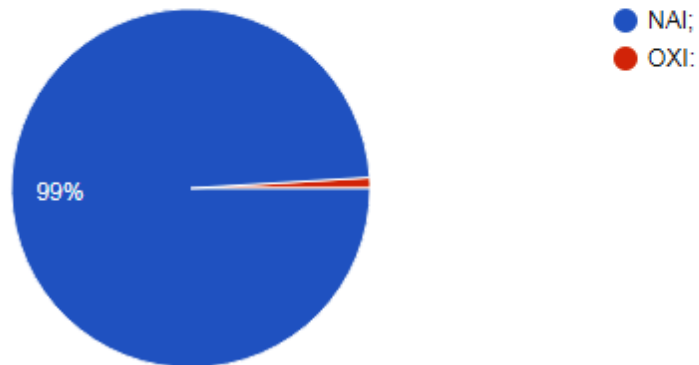
05 απαντήσεις

- ΝΑΙ;
- ΟΧΙ;
- ΝΑΙ
- Άλλοτε ναι άλλοτε όχι
- ΕΞΑΡΤΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ
- Αναλόγως το μουσείο.
- Μερικές φορές κουραστική

16. ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΕΧΟΥΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΡΟΛΟ;

104 απαντήσεις

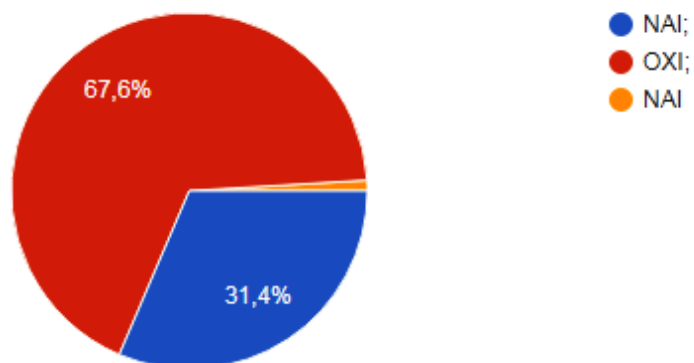
Στην ερώτηση ΝΑΙ απάντησαν 105 ερωτώμενοι το 99%

Στην ερώτηση ΟΧΙ απάντησε μόνο ένας το 1%

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	101	49,3	49,3	49,3
OXI:	1	,5	,5	49,8
ΝΑΙ;	103	50,2	50,2	100,0
Total	205	100,0	100,0	

17. ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΟΤΙ ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ;

105 απαντήσεις

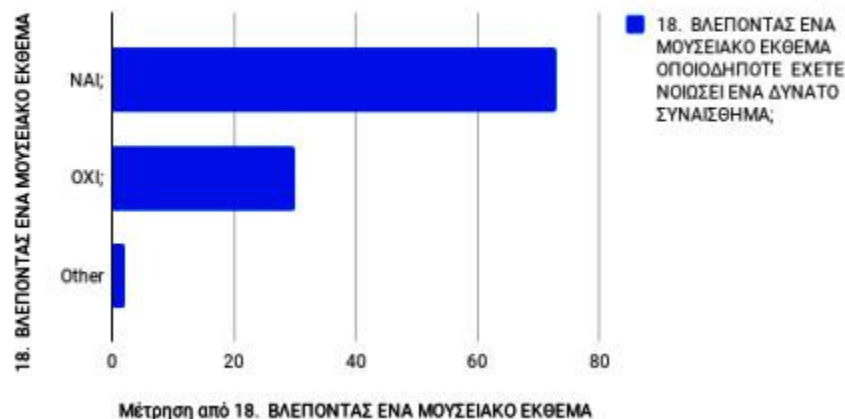

Στην ερώτηση ΝΑΙ απάντησαν 33 ερωτώμενοι το 31,4%

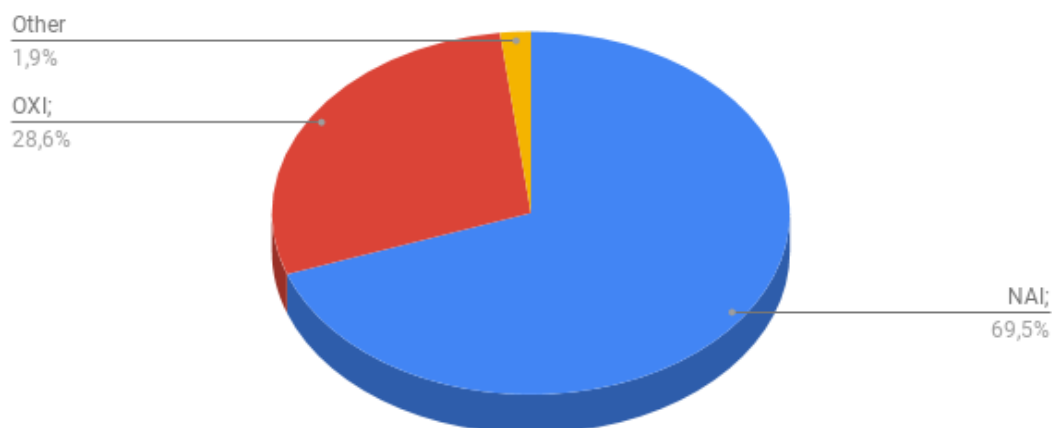
Στην ερώτηση ΟΧΙ απάντησαν 71 ερωτώμενοι το 28,6%

Στην ερώτηση ΑΛΛΟ απάντησαν 1 ερωτώμενος το 1%

Μέτρηση από 18. ΒΛΕΠΟΝΤΑΣ ΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΑΚΟ ΕΚΘΕΜΑ ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΕΧΕΤΕ ΝΟΙΩΣΕΙ ΕΝΑ ΔΥΝΑΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ;

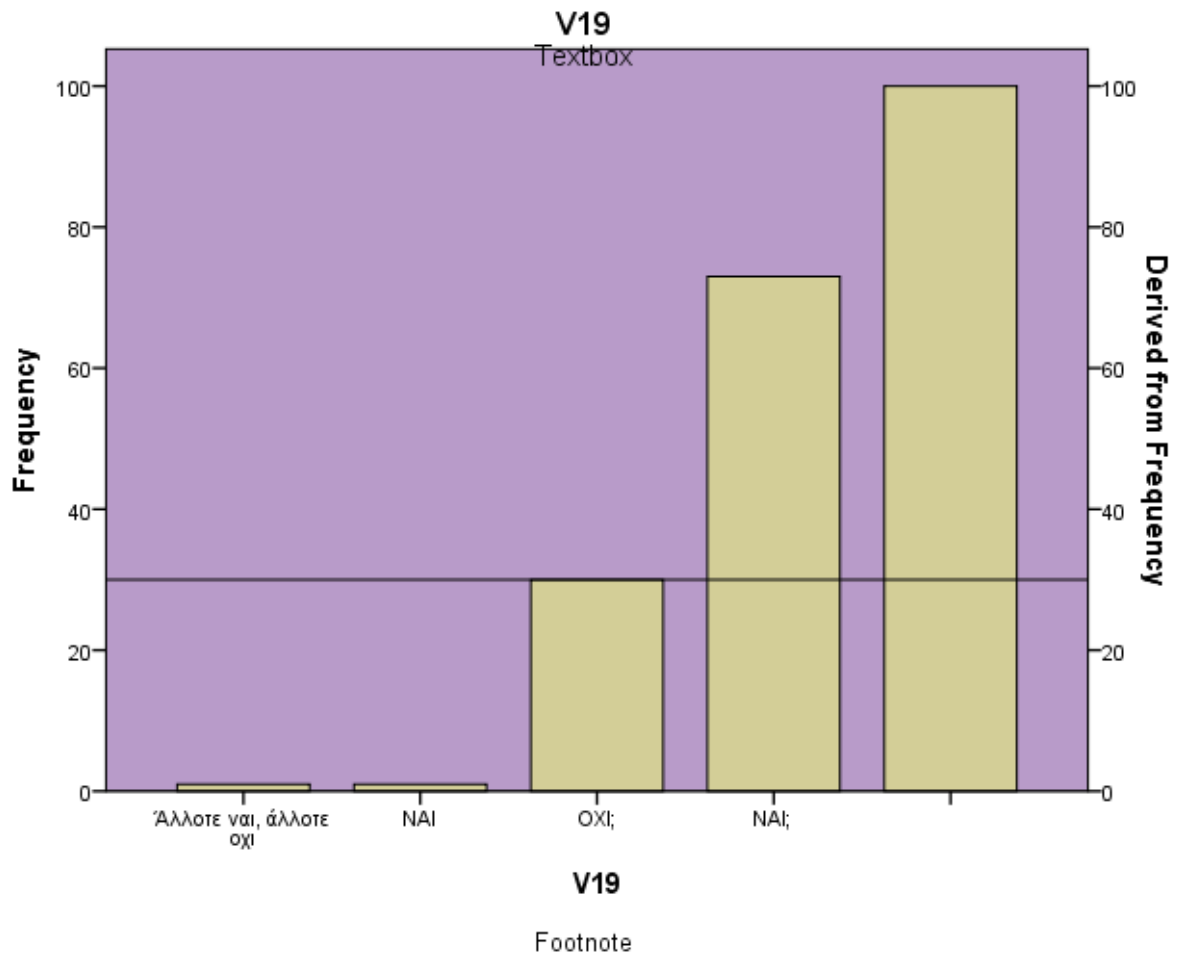

Μέτρηση από 18. ΒΛΕΠΟΝΤΑΣ ΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΑΚΟ ΕΚΘΕΜΑ ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΕΧΕΤΕ ΝΟΙΩΣΕΙ ΕΝΑ ΔΥΝΑΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	100	48,8	48,8	48,8	
	NAI	1	,5	49,3	
	NAI;	30	14,6	14,6	63,9
	ΟΧΙ;	74	36,1	36,1	100,0

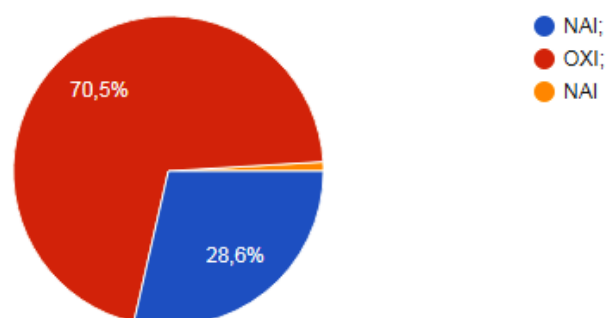
Total	205	100,0	100,0
-------	-----	-------	-------

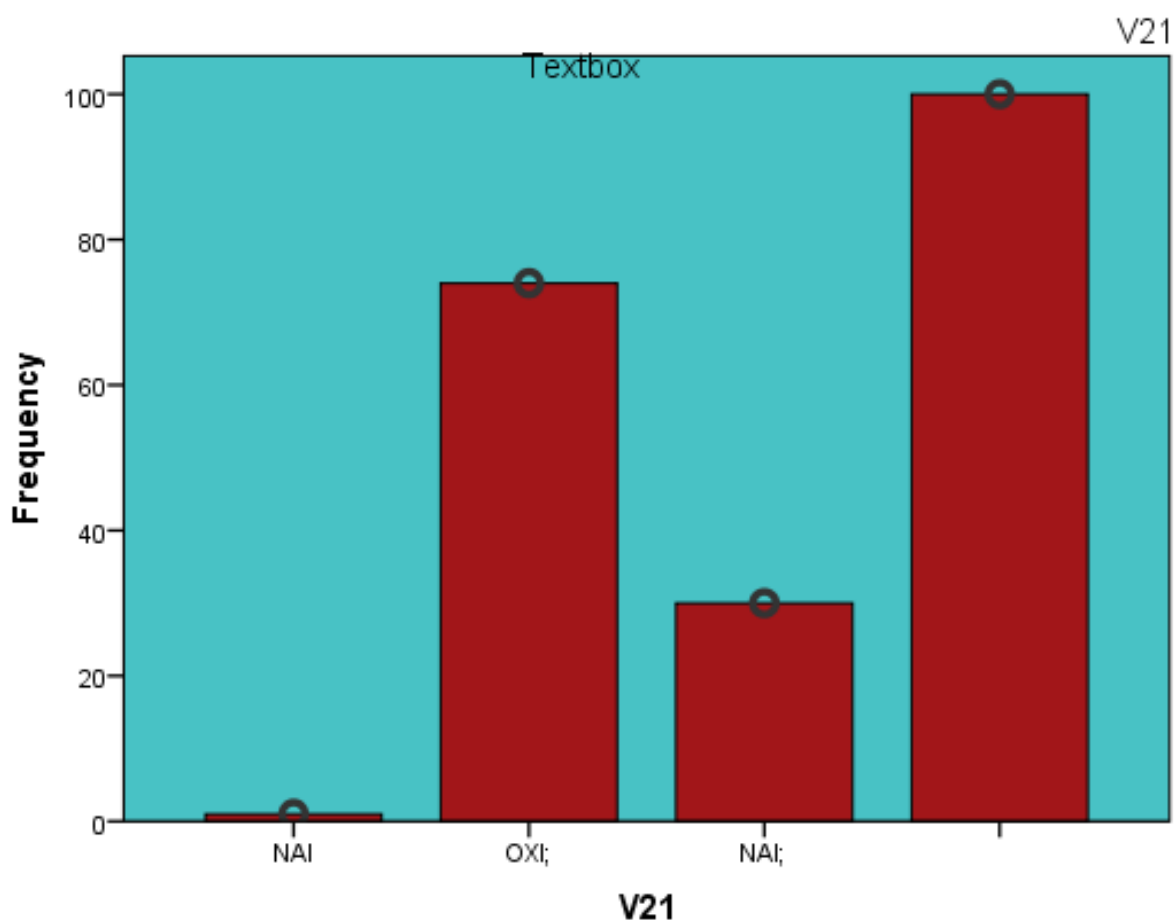
20.ΕΧΕΤΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΕΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΕ ΚΑΠΟΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟ;

105 απαντήσεις

Στην ερώτηση ΝΑΙ απάντησαν 30 το 28,6%

Στην ερώτηση ΟΧΙ απάντησαν 74 το 70,1%

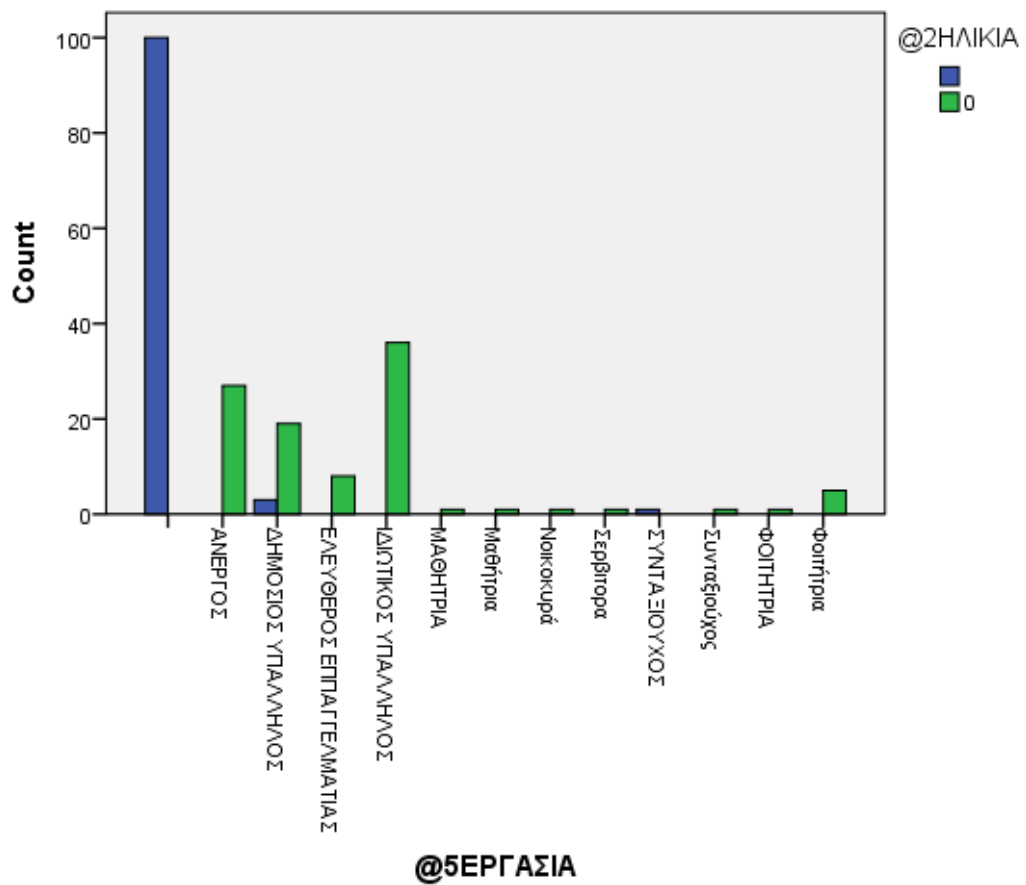
@5ΕΡΓΑΣΙΑ * @2ΗΛΙΚΙΑ

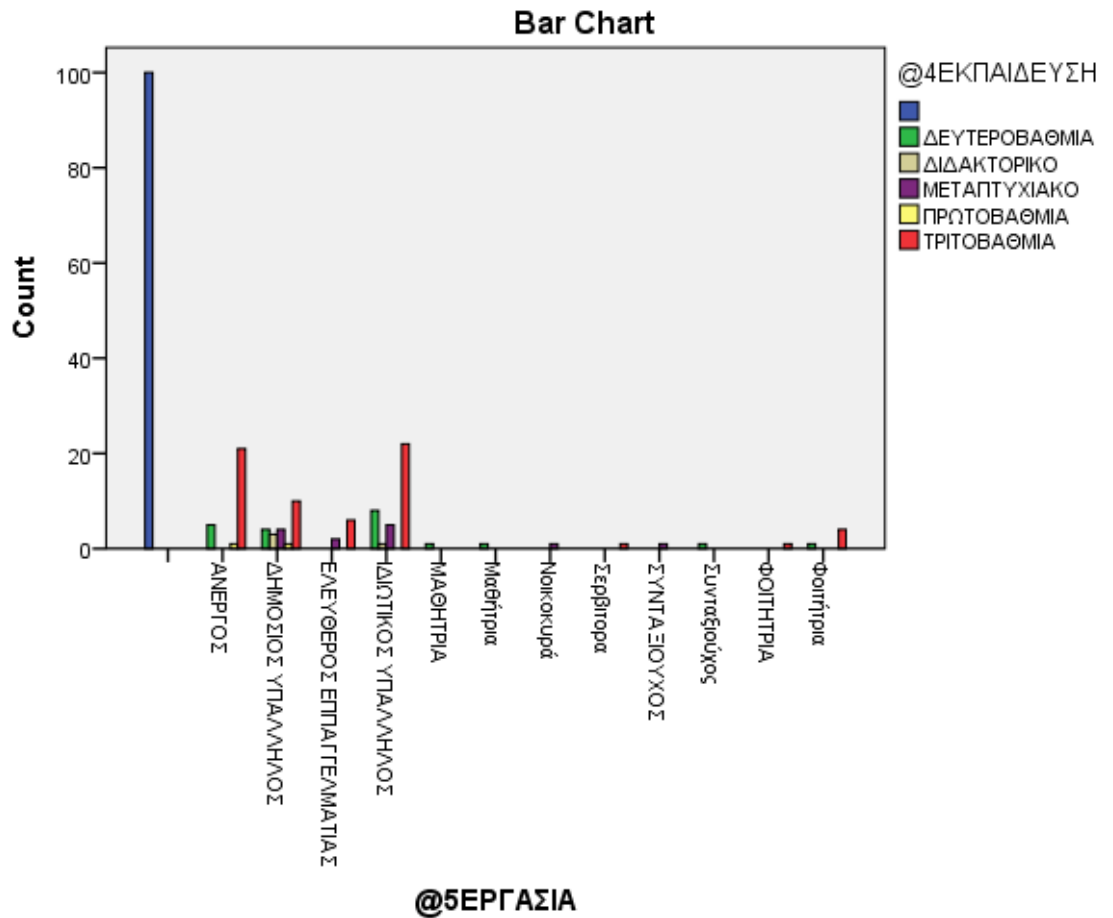
Chi-Square Tests

	Val ue	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	194,634 ^a	12	,000
Likelihood Ratio	266,621	12	,000
N of Valid Cases	205		

a. 18 cells (69,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,49.

Bar Chart

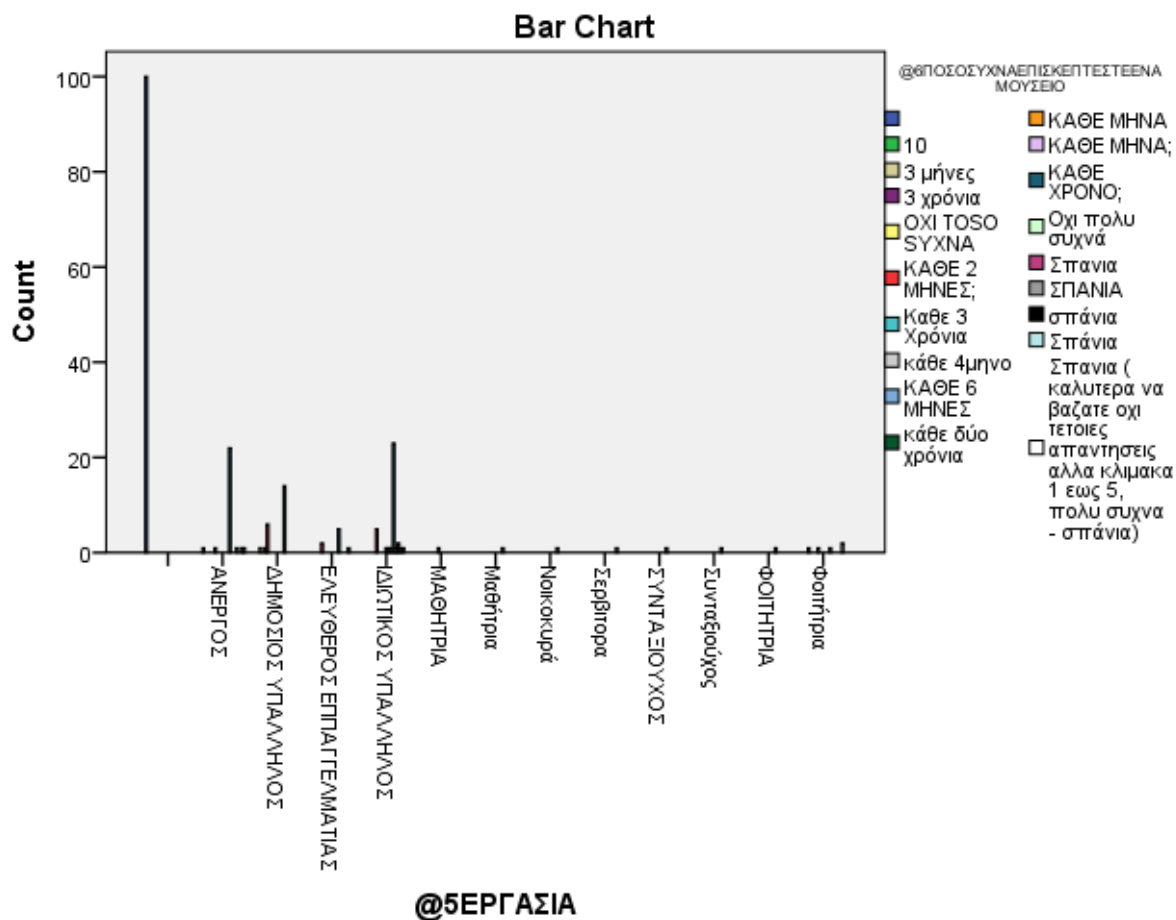

@5ΕΡΓΑΣΙΑ * @6ΠΟΣΟΣΥΧΝΑΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣΤΕΕΝΑΜΟΥΣΕΙΟ

Chi-Square Tests

	Val ue	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	697,261 ^a	21 6	,000
Likelihood Ratio	375,973	21 6	,000
N of Valid Cases	205		

a. 238 cells (96,4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,00.

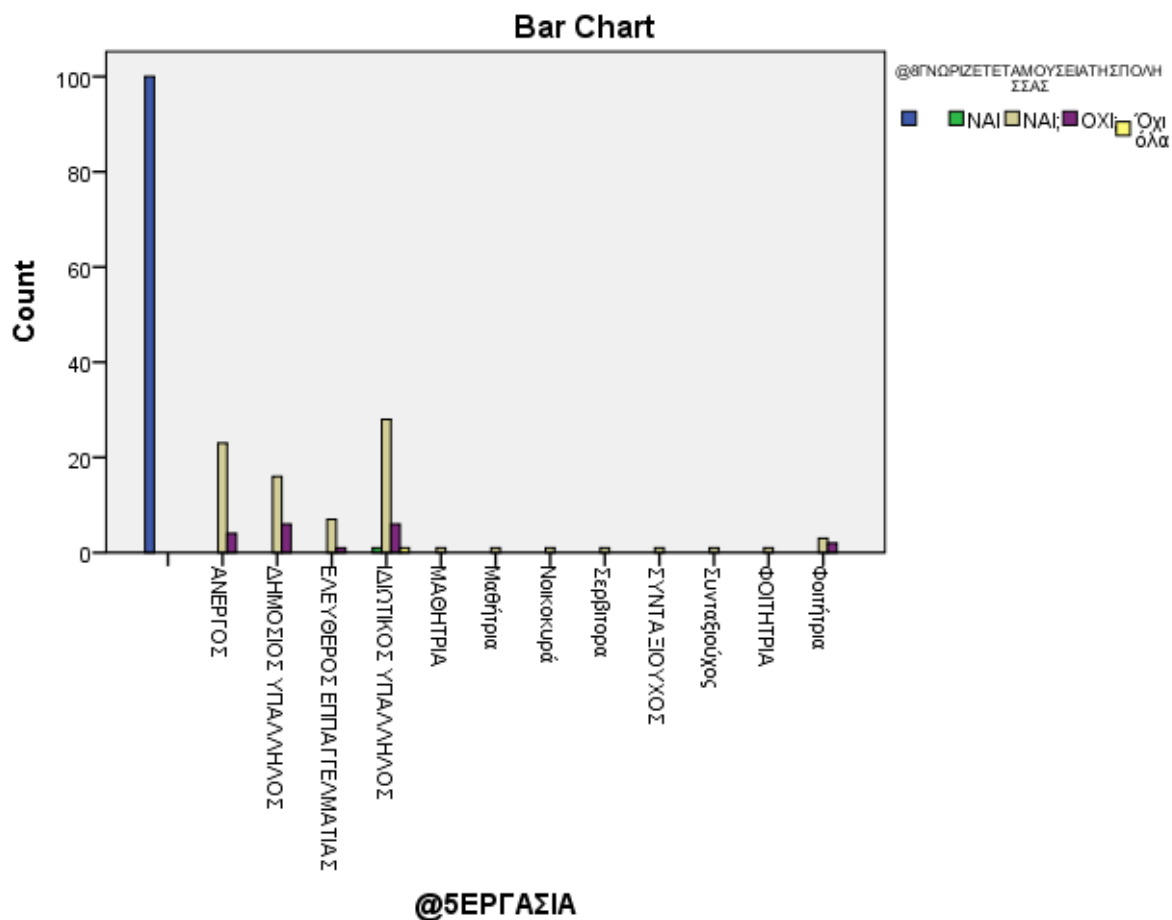

@5ΕΡΓΑΣΙΑ * @8ΓΝΩΡΙΖΕΤΕΤΑΜΟΥΣΕΙΑΤΗΣΠΟΛΗΣΣΑΣ

Chi-Square Tests

	Val ue	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	221,994 ^a	48	,000
Likelihood Ratio	294,033	48	,000
N of Valid Cases	205		

a. 56 cells (86,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,00.

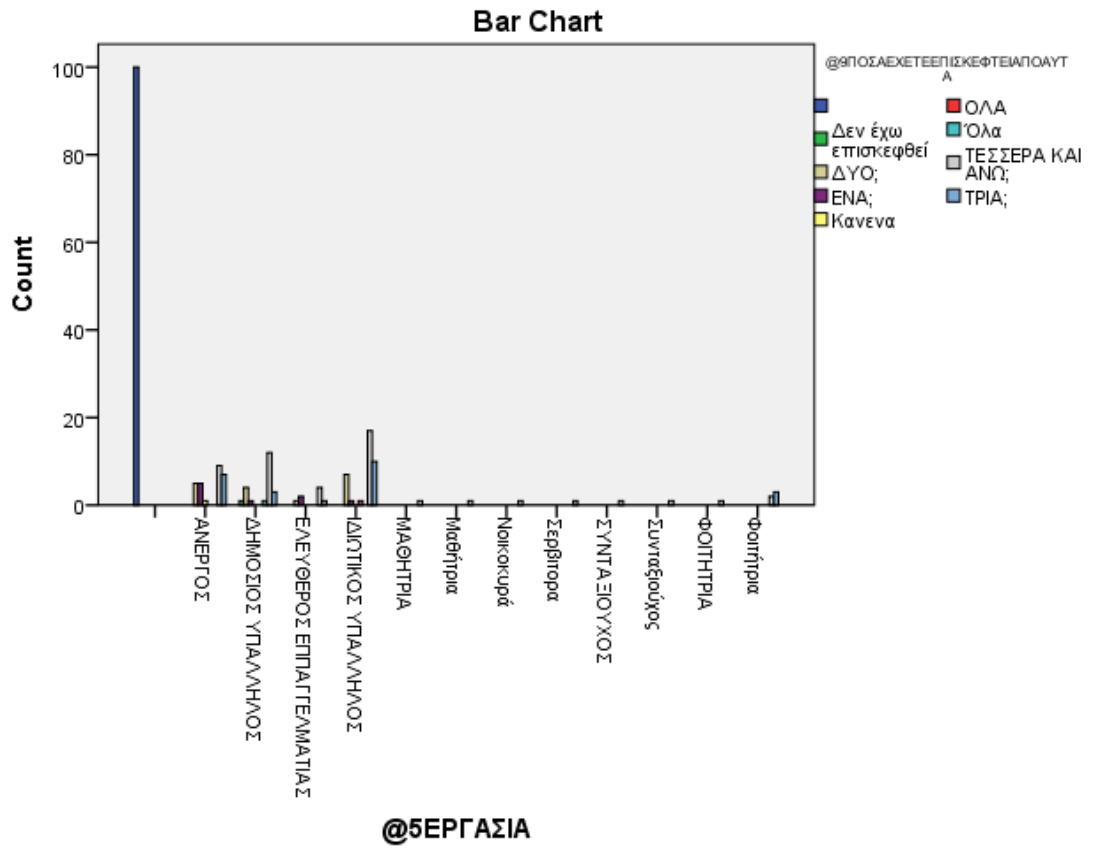

@5ΕΡΓΑΣΙΑ * @9ΠΟΣΑΞΕΤΕΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙΑΠΟΑΥΤΑ

Chi-Square Tests

	Val ue	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	277,056 ^a	96	,000
Likelihood Ratio	321,167	96	,000
N of Valid Cases	205		

a. 107 cells (91,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,00.

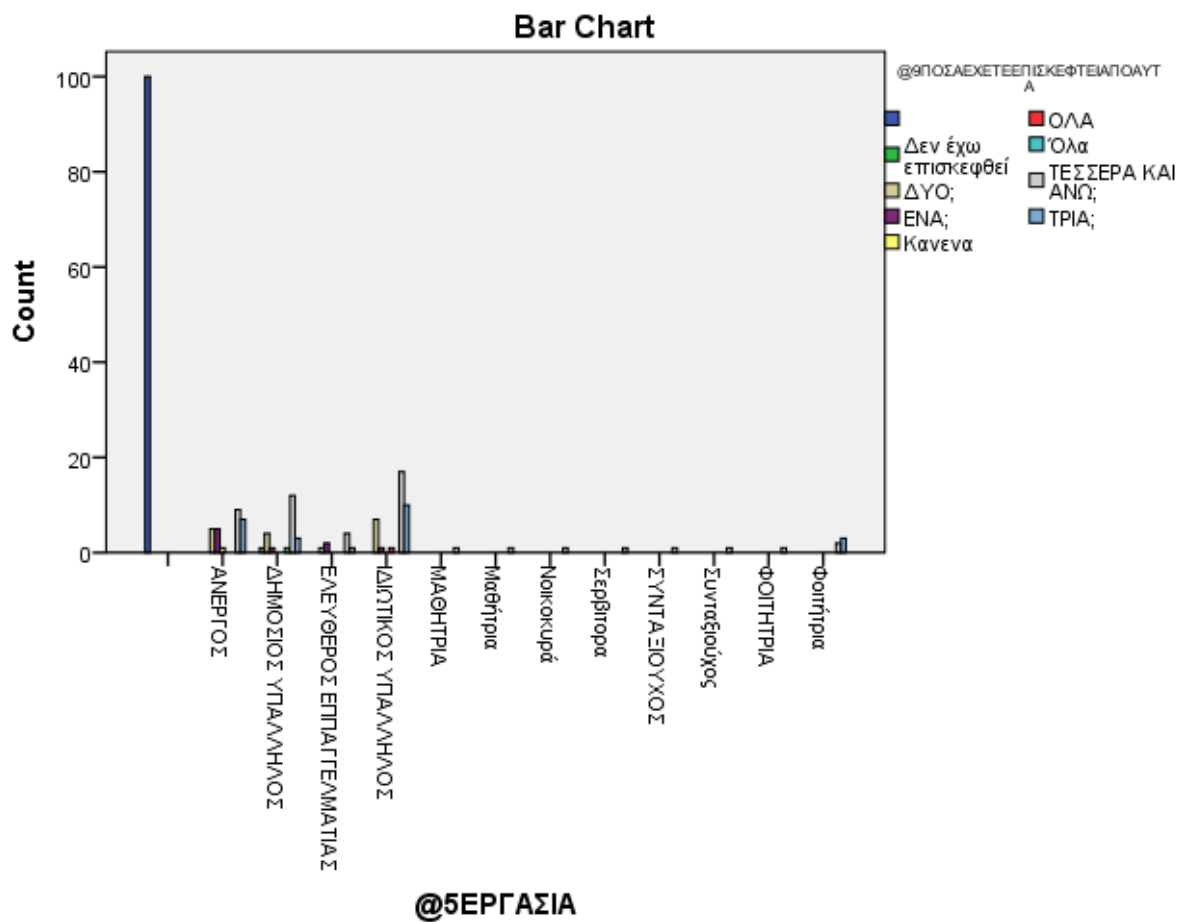

@5ΕΡΓΑΣΙΑ * @9ΠΟΣΑΕΧΕΤΕΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙΑΠΟΑΥΤΑ

Chi-Square Tests

	Val ue	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	277,056 ^a	96	,000
Likelihood Ratio	321,167	96	,000
N of Valid Cases	205		

a. 107 cells (91,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,00.

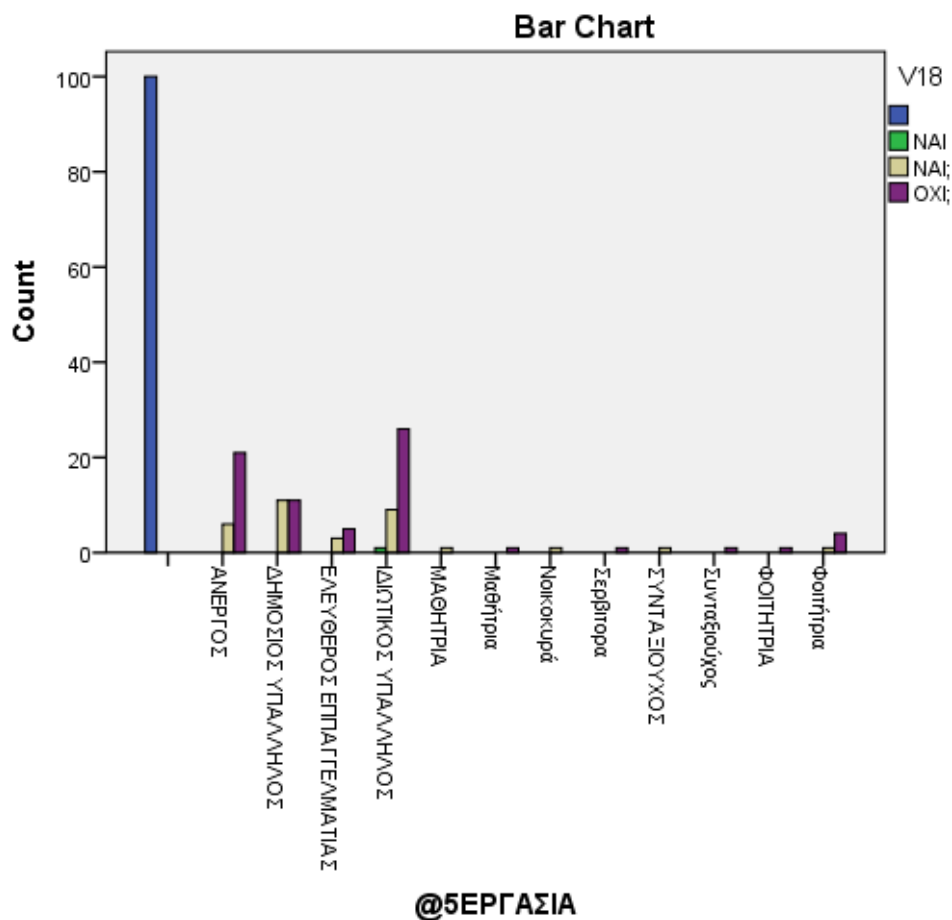

@5ΕΡΓΑΣΙΑ * V18

Chi-Square Tests

	Val ue	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	236,058 ^a	36	,000
Likelihood Ratio	301,596	36	,000
N of Valid Cases	205		

a. 42 cells (80,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,00.

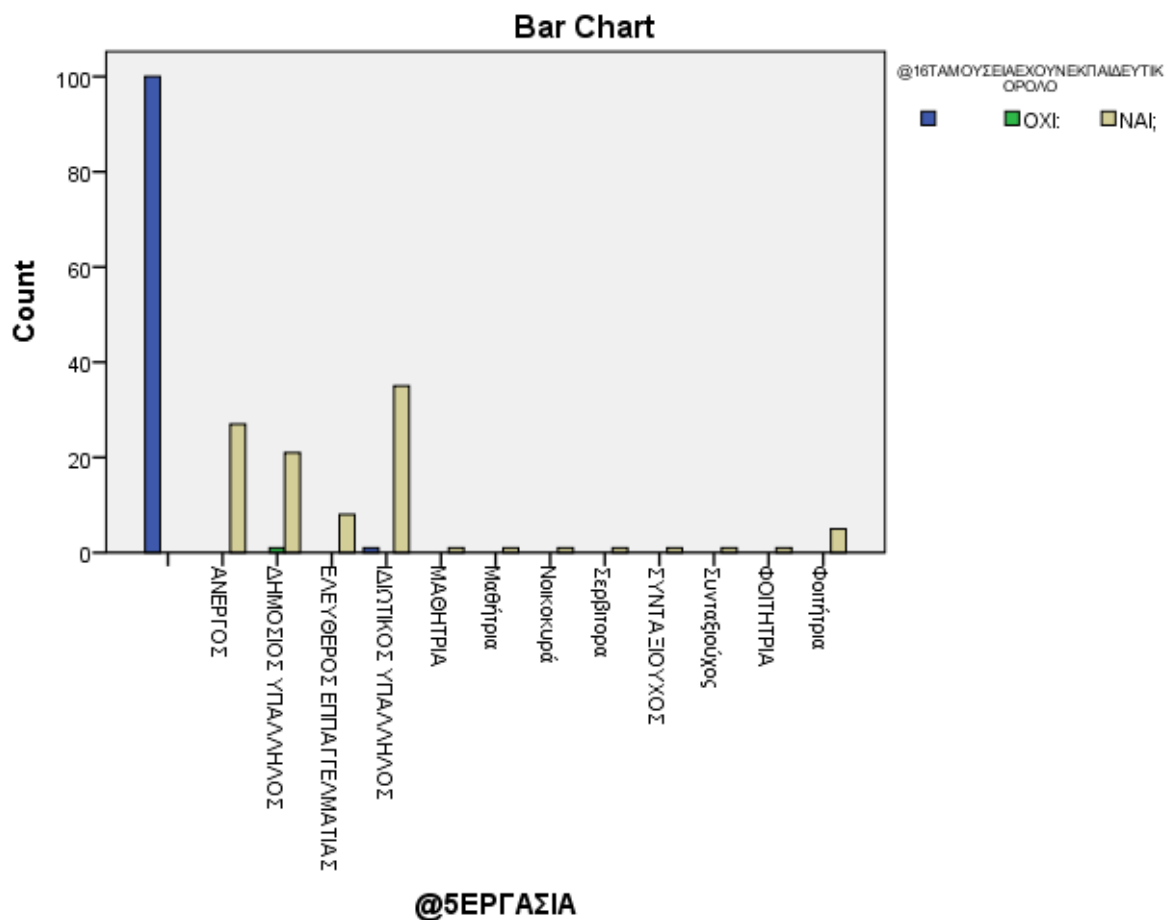
@5ΕΡΓΑΣΙΑ * @16ΤΑΜΟΥΣΕΙΑΕΧΟΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΡΟΛΟ

Chi-Square Tests

	Val ue	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	208,510 ^a	24	,000
Likelihood Ratio	278,151	24	,000
N of Valid Cases	205		

a. 31 cells (79,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,00.

Chi-Square Tests

	Val ue	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	296,261 ^a	60	,000
Likelihood Ratio	328,472	60	,000
N of Valid Cases	205		

a. 68 cells (87,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,01.

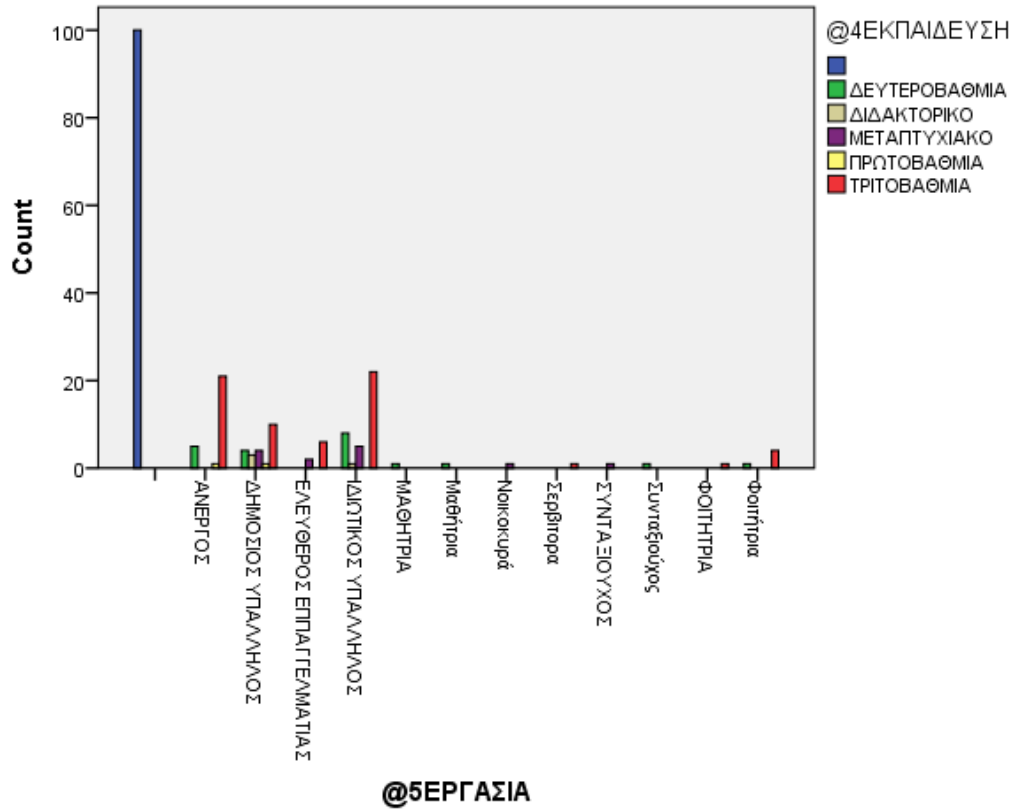
@4ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ * V14

Crosstab

Count

		V14				Total
		ΜΙΑ ΦΟΡΑ;	ΝΑΙ	ΝΑΙ;	ΟΧΙ;	
		100	0	0	0	100
@4ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	1	3	0	6	11
	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	0	0	0	3	4
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	0	1	0	9	13
	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ	0	0	0	0	2
	ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ	1	1	1	23	39
Total		102	5	1	41	205

Bar Chart

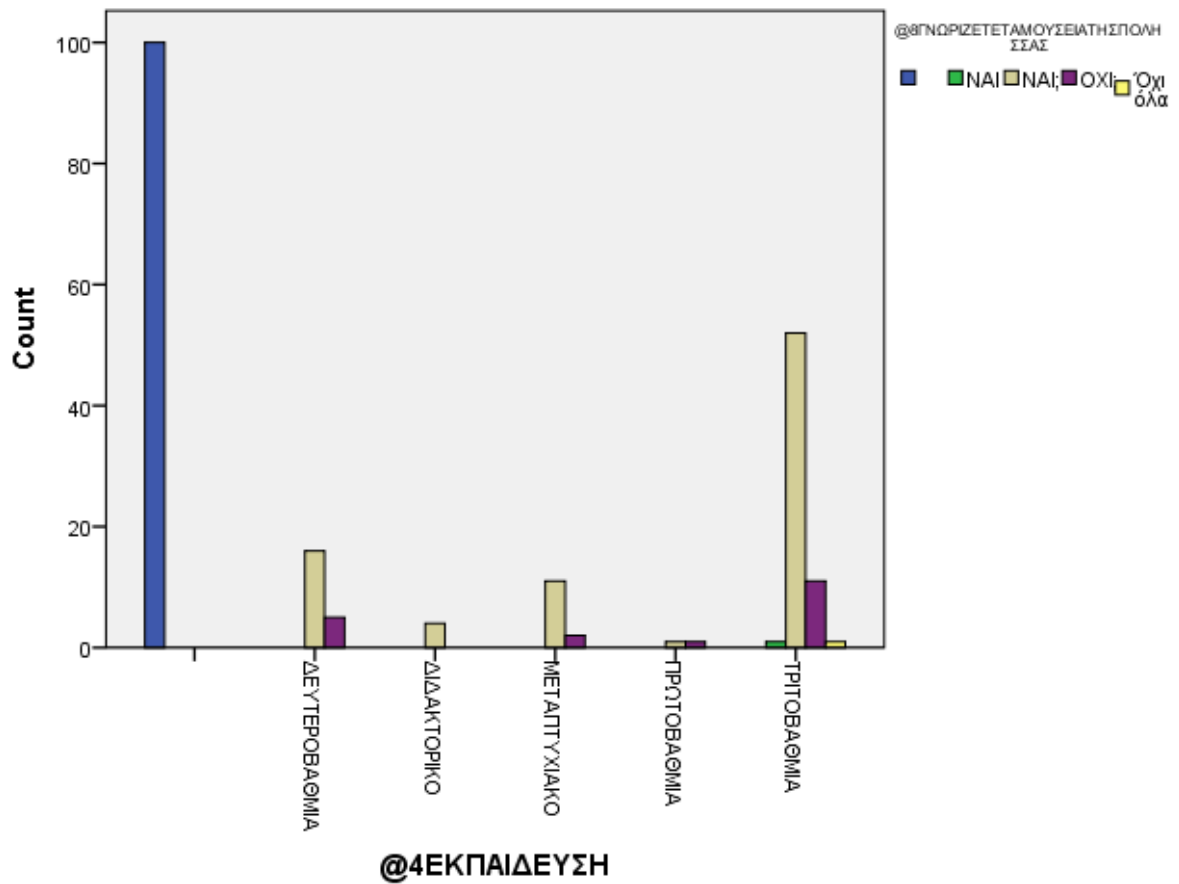
@4ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ * V16

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	244,949 ^a	35	,000
Likelihood Ratio	300,476	35	,000
N of Valid Cases	205		

a. 38 cells (79,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,01.

Bar Chart

@4ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ * @8ΓΝΩΡΙΖΕΤΕΤΑΜΟΥΣΕΙΑΤΗΣΠΟΛΗΣΣΑΣ

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	212,924 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	289,159	20	,000
N of Valid Cases	205		

a. 20 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,01.

CROSSTABS

```

/TABLES=@1ΦΥΛΟ @5ΕΡΓΑΣΙΑ BY @3ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΚΑΤΑΣΤΑΣΗ @2ΗΛΙΚΙΑ
@4ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ @6ΠΟΣΟΣΥΧΝΑΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣΤΕΕΝΑΜΟΥΣΕΙΟ
@8ΓΝΩΡΙΖΕΤΕΤΑΜΟΥΣΕΙΑΤΗΣΠΟΛΗΣΣΑΣ @9ΠΟΣΑΕΧΕΤΕΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙΑΠΟΑΥΤΑ V16_A
V18_A V19 V20 V21_A @16ΤΑΜΟΥΣΕΙΑΕΧΟΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΡΟΛΟ
/FORMAT=NOTABLES
/STATISTICS=CHISQ
/COUNT ROUND CELL
/BARCHART.

```

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Ολοκληρώνοντας το θεωρητικό κομμάτι και αναλύοντας το ερωτηματολόγιο καταλήγουμε σε κάποια συμπεράσματα.

Τα μουσεία έχουν αλλάξει συμπεριφορά απέναντι στον επισκέπτη η αλλαγή συντελέστηκε σταδιακά. Είναι το οξυγόνο κάθε πόλης.

Τα μουσεία προσφέρουν πολλές εκδηλώσεις και εκπαιδευτικές δραστηριότητες που είναι ευρηματικές είναι ανοικτές για όλους, δεν υπάρχει πλέον διαχωρισμός.

Οι ερωτώμενοι που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο ,έχουν κατά πλειοψηφία μια καλή σχέση με το μουσείο. Πιστεύουν στα μουσεία του κάθε τόπου ,στην ανάπτυξη τους και την συνεισφορά τους. Γνωρίζουν τα μουσεία της πόλης τους αλλά και του εξωτερικού. Φάνηκε ότι η σχέση τους με τα μουσεία είναι υπαρκτή όχι καθημερινή αλλά σημαντική Επίσης θεωρούν ότι το μουσείο έχει εκπαιδευτικό ρόλο και πιστεύουν στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Στην ερώτηση 13 για συμμετοχή σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα το **39%** έχει συμμετάσχει.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση φαίνεται να έχει συμμετάσχει σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα. περισσότερο από τις άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης. (ανάλυση στο SPSS)

Στην ερώτηση για το μουσείο συναισθημάτων αν το γνωρίζετε δεν φαίνεται να επηρεάζει η γνώση την ύπαρξη του μουσείου.

Το ποσοστό είναι αρκετά καλό σχεδόν το μισό. Επίσης στην 19 ερώτηση αν τα μουσεία έχουν εκπαιδευτικό

ρόλο το ποσοστό είναι συντριπτικό και αγγίζει το 100% της επιλογής του **ΝΑΙ** .Στην 14 ερώτηση αν τα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι απαραίτητα οι απαντήσεις έχουν μεγάλη ποικιλία αλλά οι περισσότερες από αυτές είναι οι θετικές.

Οι γυναίκες κατέχουν το πιο μεγάλο ποσοστό των απαντήσεων το 80% Επίσης η ηλικιακή έρευνα έδειξε ότι τα νεαρά άτομα έχουν μια προτίμηση για τα μουσεία.

Η ηλικία 19-25 έχει το μεγαλύτερο ποσοστό το αμέσως επόμενο ποσοστό είναι το 23% η ηλικία 26-35 σημαντικό και ελπιδοφόρο γιατί είναι οι μελλοντικοί επισκέπτες το 25% το είχε η ηλικία 46-56 που στατιστικά μπορούμε να υποθέσουμε ότι είναι η ηλικία που γνωρίζει και έχει κατασταλάξει.

Οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν και βάση το μορφωτικό τους επίπεδο Σύμφωνα με τα γραφήματα το μεγαλύτερο ποσοστό αντιπροσωπεύει την τριτοβάθμια εκπαίδευση αμέσως επόμενο ποσοστό έχει η δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση αναγνωρίζει κατά πλειοψηφία την αξία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Από ανάλυση αποτελεσμάτων στο SPSS.

Αυτό σημαίνει ότι έχουν γνώσεις και το επίπεδο τους είναι καλό.

Επίσης η πλειοψηφία σαν οικογενειακή κατάσταση είναι το 58% είναι ανύπαντροι, και ακολουθούν οι παντρεμένοι με το 31%.

Η εργασία που καταλαμβάνει το πιο μεγάλο ποσοστό είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι. Φαίνεται από την ανάλυση και τα γραφήματα ότι είναι οι πιο δραστήριοι και αυτοί που επισκέπτονται πιο συχνά τα μουσεία. Αυτή η διαπίστωση πρόεκυψε με μια ανάλυση που έγινε από το **SPSS εργασία και πόσο συχνά επισκέπτεστε ένα μουσείο**. Το μεγαλύτερο ποσοστό που επισκέπτεται τα μουσεία πιο συχνά είναι οι ιδιωτικοί υπάλληλοι και οι άνεργοι.

Επίσης οι ιδιωτικοί υπάλληλοι είναι αυτοί που έχουν επισκεφτεί τα περισσότερα μουσεία. Κριτήριο και λόγος επίσκεψης στο μουσείο είναι τα εκθέματα του η έρευνα έδειξε το 74% να συμφωνεί ότι κάθε μουσείο έχει τα δικά του ξεχωριστά εκθέματα.

Εφόσον σε επόμενη ερώτηση αναφέρουν τα μουσεία που έχουν επισκεφτεί και τα εκθέματα τους Στην ερώτηση αν έχετε νοιώσει κάποιο συναίσθημα βλέποντας κάποιο έκθεμα οποιοδήποτε το ποσοστό του ναι, είναι το 69% δηλαδή, ότι οι περισσότεροι έχουν επηρεαστεί συναισθηματικά από κάποιο έκθεμα.

Η τέχνη επηρεάζει και αγγίζει τον ψυχικό κόσμο του ανθρώπου η τέχνη είναι εξέλιξη

Η τέχνη προστατεύει τον άνθρωπο από την καθημερινότητα και την ισοπέδωση Αυτόν το ρόλο τον έχουν αναλάβει τα μουσεία.

Η σχέση των ερωτώμενων με τα μουσεία από την ανάλυση φάνηκε πολύ ικανοποιητική παρόλα αυτά δεν έχουν κανονίσει κάποια επίσκεψη στο μουσείο άμεσα. Ίσως για κάποιους άλλους λόγους που δεν έχουν σχέση με την έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

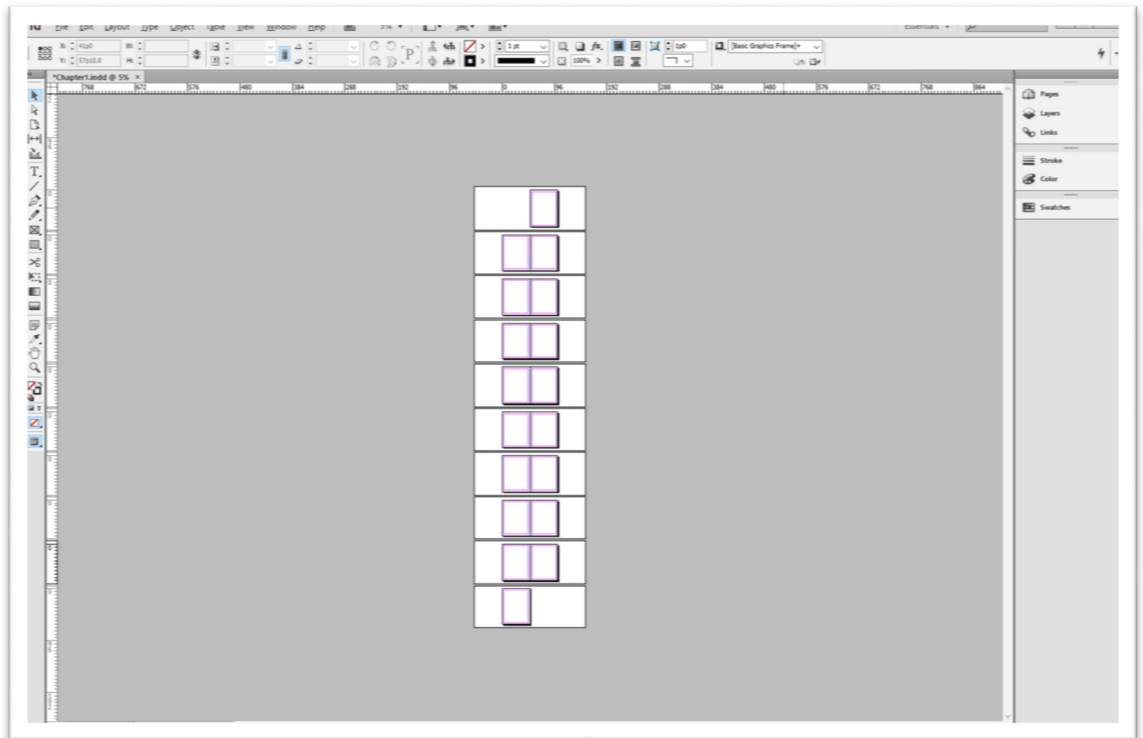
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Προγράμματα που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση του:

- InDesign

- Photoshop
- Sony Vegas
- Word(αρχικά)

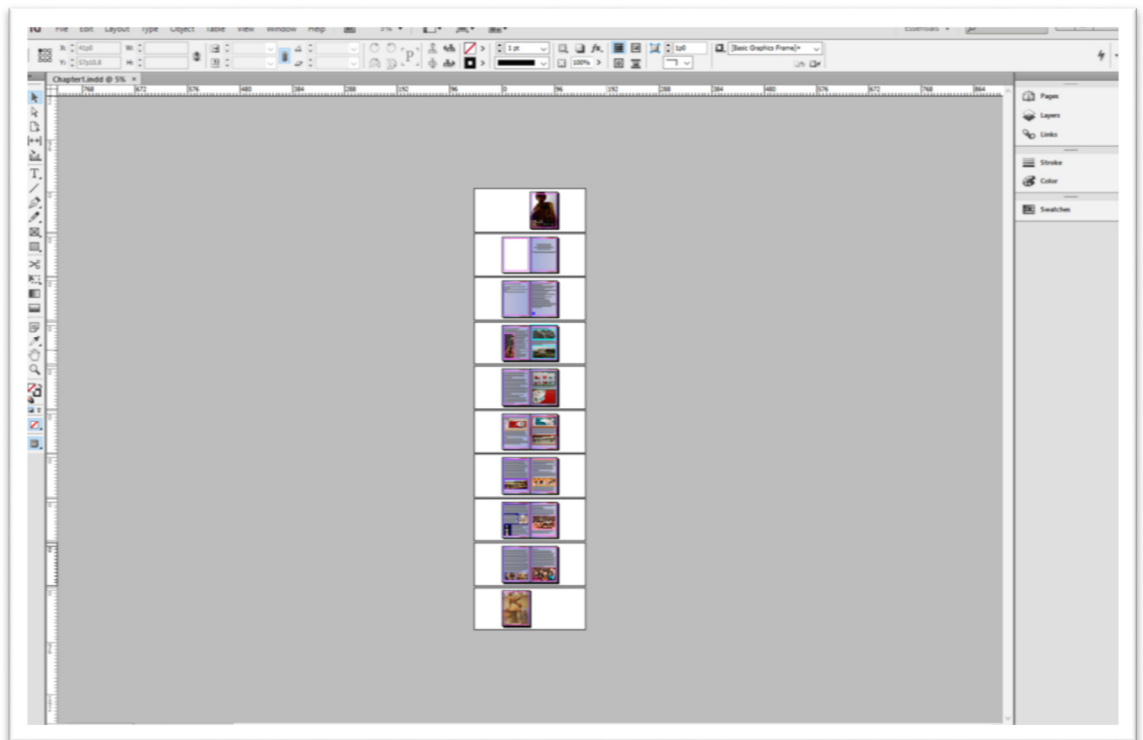
23 InDesign

Εικόνα 1: InDesign Start

Δημιούργησα ένα νέο αρχείο με 17 σελίδες προς επεξεργασία.

Παρακάτω βλέπουμε το αρχείο μετά την υλοποίηση του.

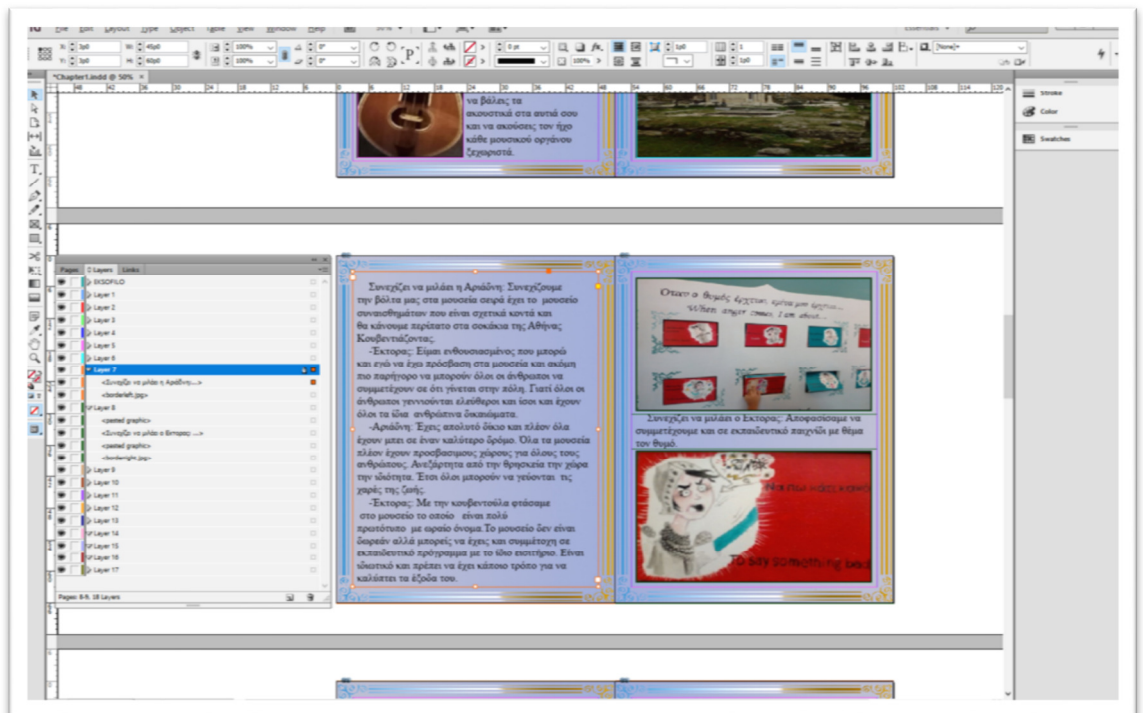
Εικόνα 2: InDesign End

Στην συνέχεια έφτιαξα Layers τα οποία αντιπροσωπεύουν την κάθε σελίδα.

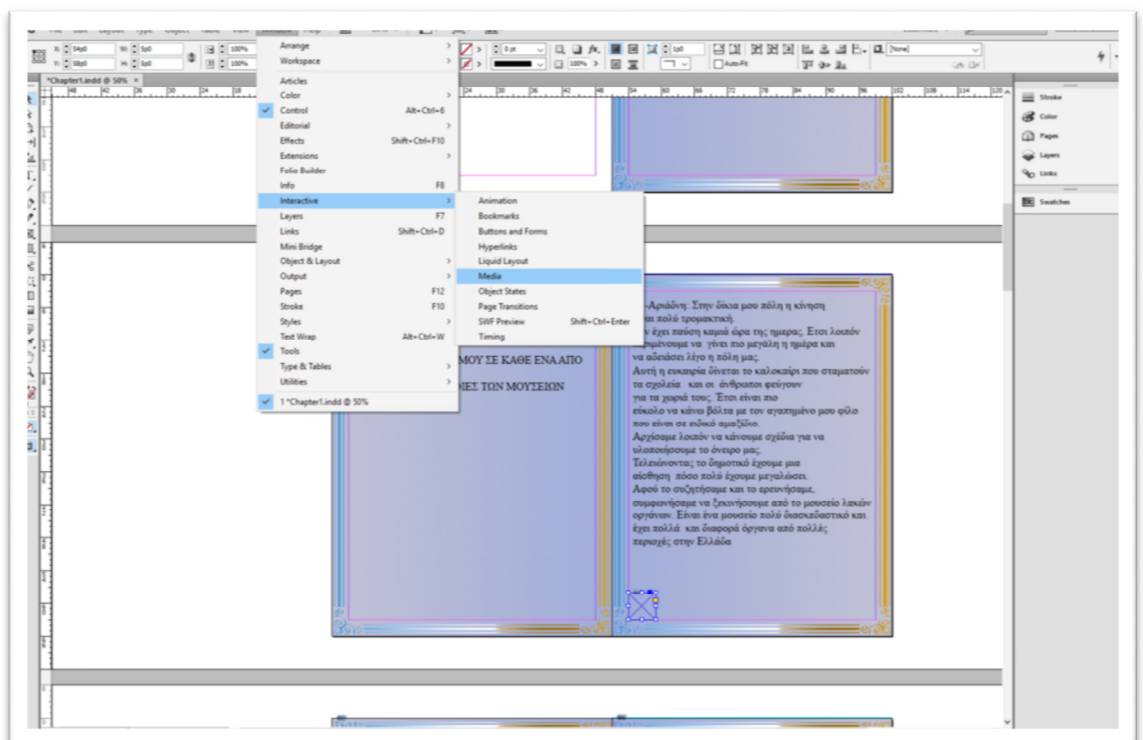
Το κάθε Layer περιέχει τα εξής:

- Το κείμενο που απεικονίζεται
- Το background μαζί με το περίγραμμα
- Και το ακουστικό υλικό.

Εικόνα 3: InDesign Layers

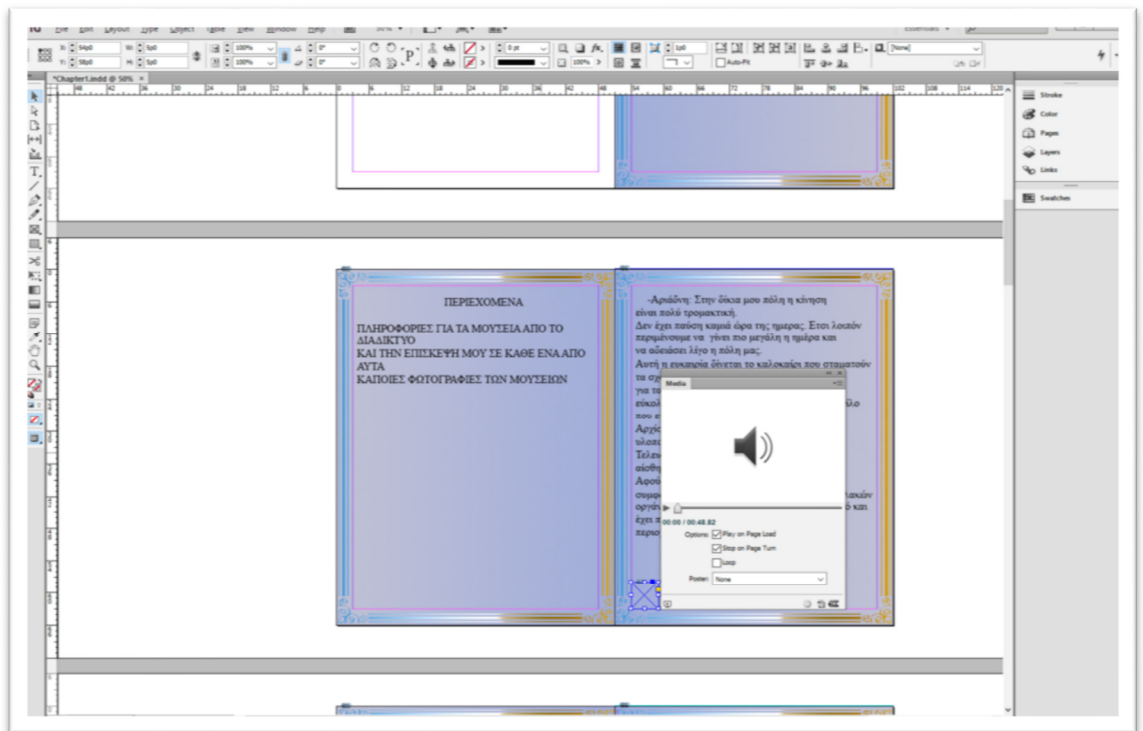

Εικόνα 4: InDesign Επιλογή Επεξεργασίας Ήχου

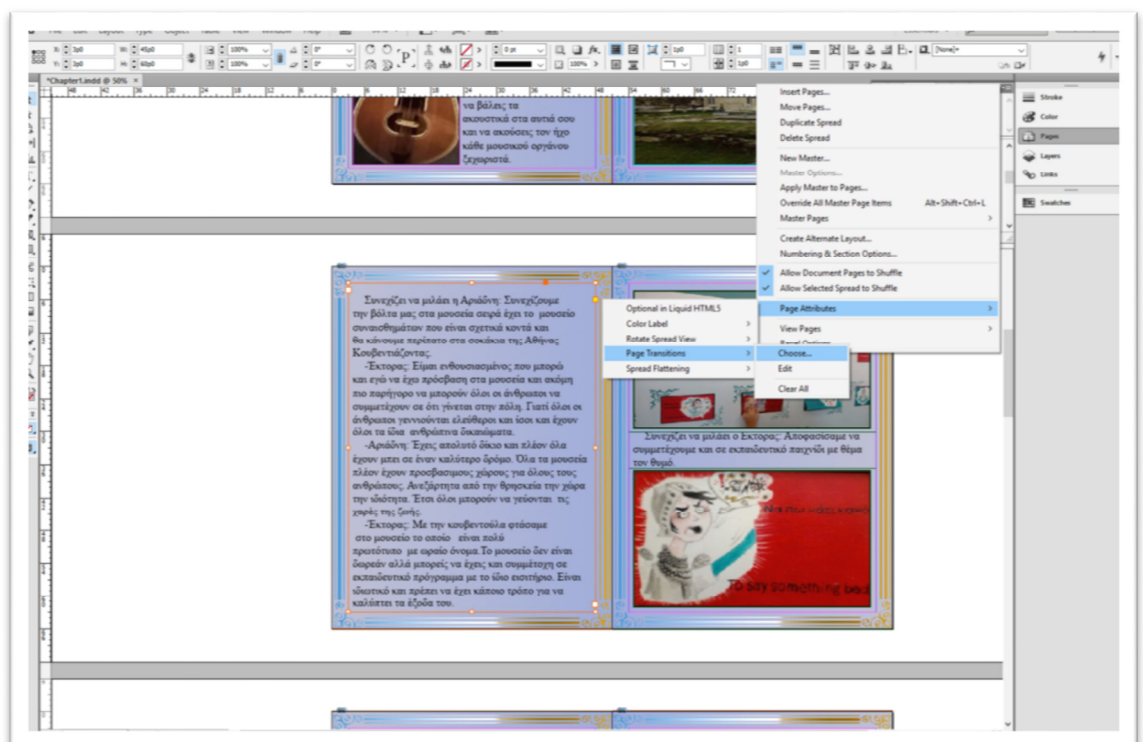
Στην εικόνα 4 βλέπουμε την διαδρομή για την επιλογή επεξεργασίας ήχου.

Και στην εικόνα 5 βλέπουμε ένα νέο Panel εμφανίζεται στην οθόνη μας το Ω οποίο μας δίνει την δυνατότητα:

- Να βάλουμε τον ήχο να αναπαράγεται αυτόματα
- Και να σταματάει αυτόματα όταν αλλάξουμε σελίδα.

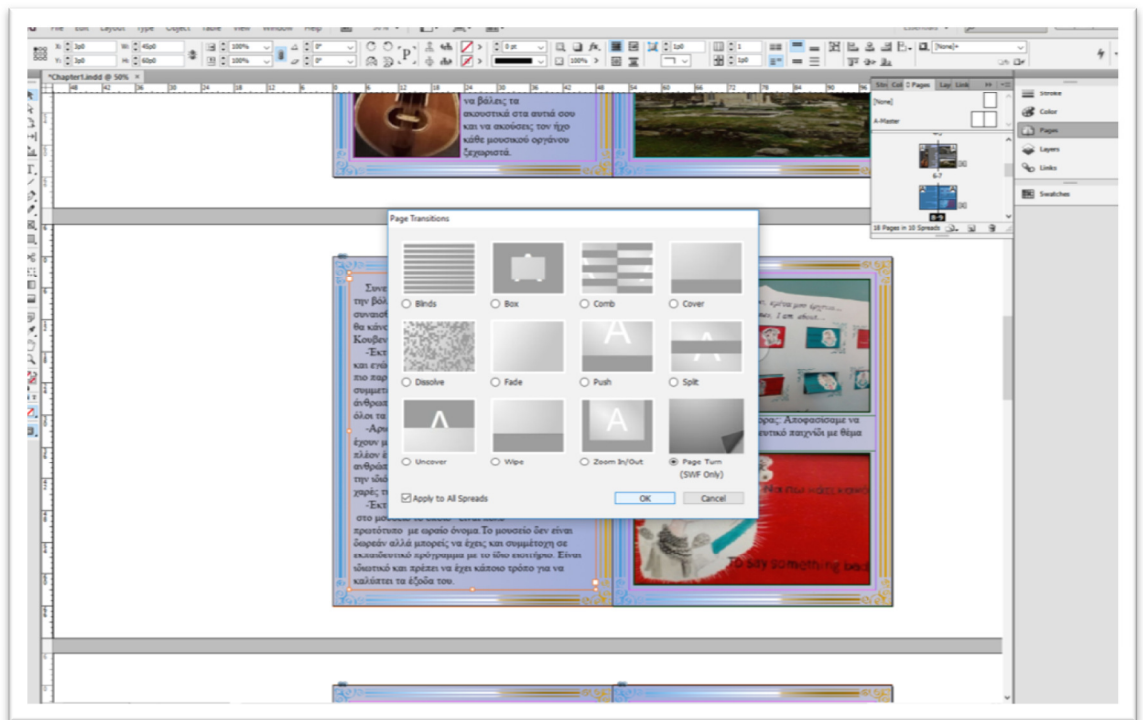

Εικόνα 5: InDesign Επιλογές Ήχου

Εικόνα 6: InDesign Επιλογή Page Transition

Στην παραπάνω εικόνα απεικονίζεται η διαδρομή επιλογής μετάβασης από σελίδα σε σελίδα.

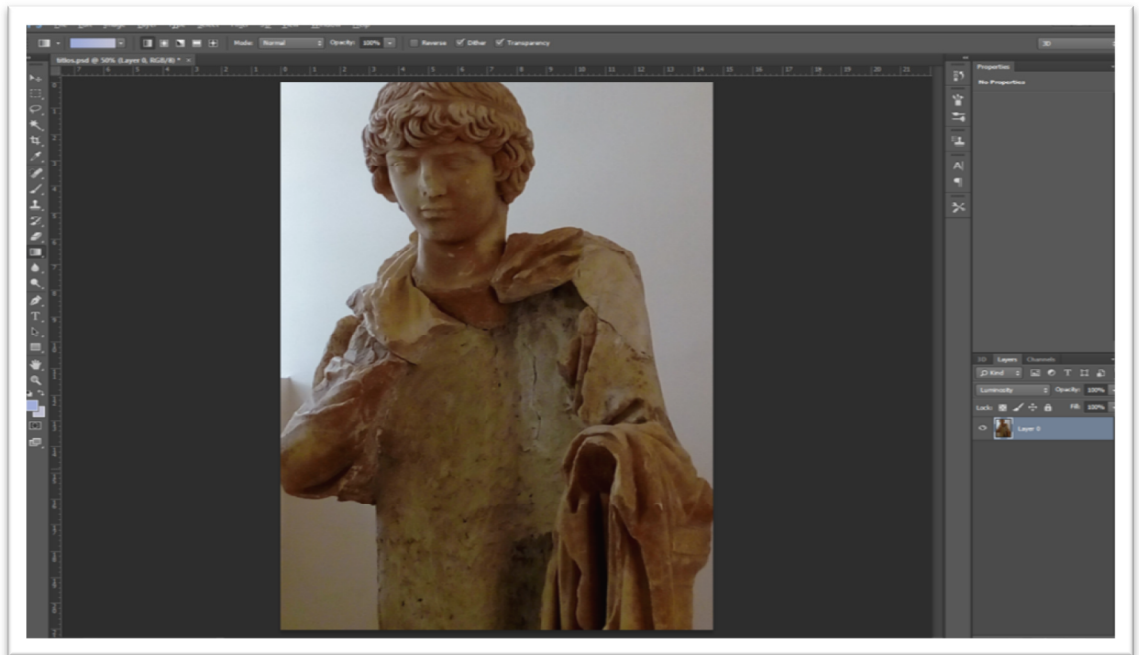
Εικόνα 7: InDesign Page Transition

Τέλος για το InDesign επιλέγουμε το στυλ μετάβασης που θέλουμε και πηγαίνοντας στο File ->Export το αποθηκεύουμε ως SWF (ShockWaveFlash) αρχείο ώστε να μπορούμε να έχουμε και ήχο αλλά και εικόνα.

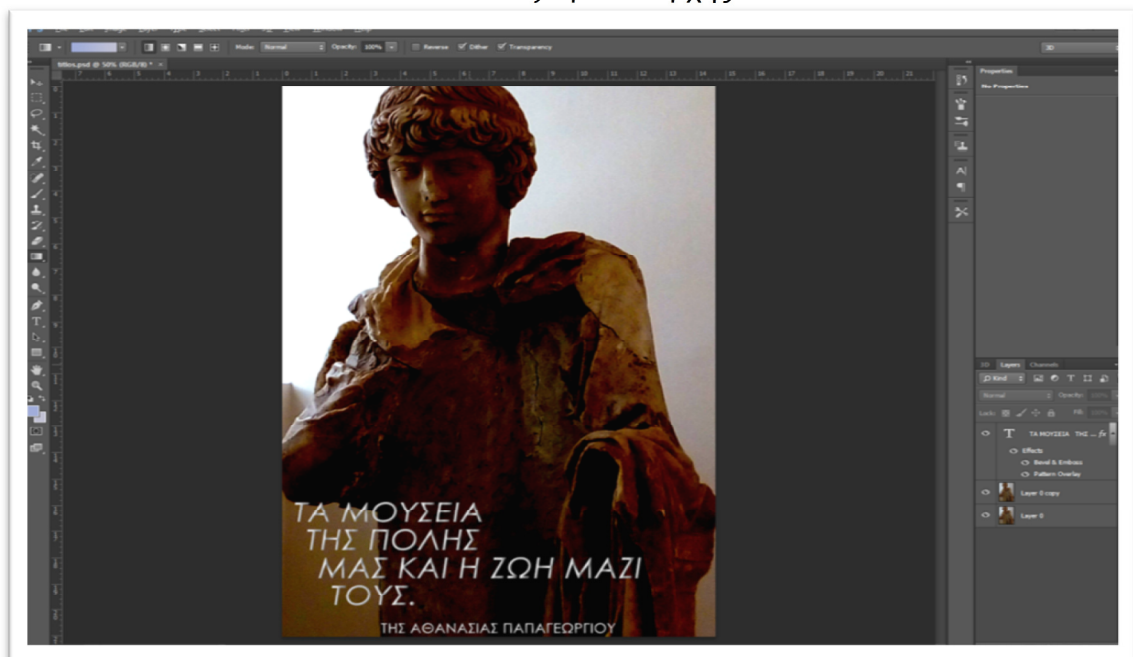
24 Photoshop

Στο Photoshop επεξεργάστηκα τις εξής εικόνες:

- Εξώφυλλο στην αρχή του βιβλίου
- Το background μαζί με το περίγραμμα της σελίδας
- Εξώφυλλο στο τέλος του βιβλίου

Εικόνα 8: Εξώφυλλο αρχής ΠΡΙΝ

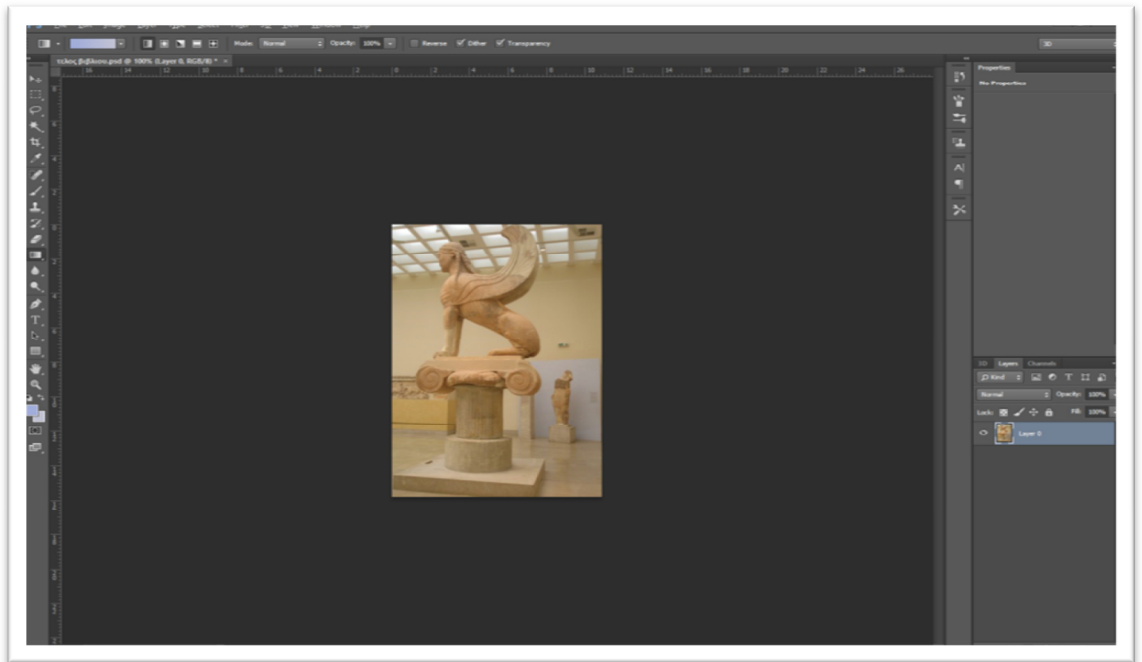

Εικόνα 9: Εξώφυλλο αρχής ΜΕΤΑ

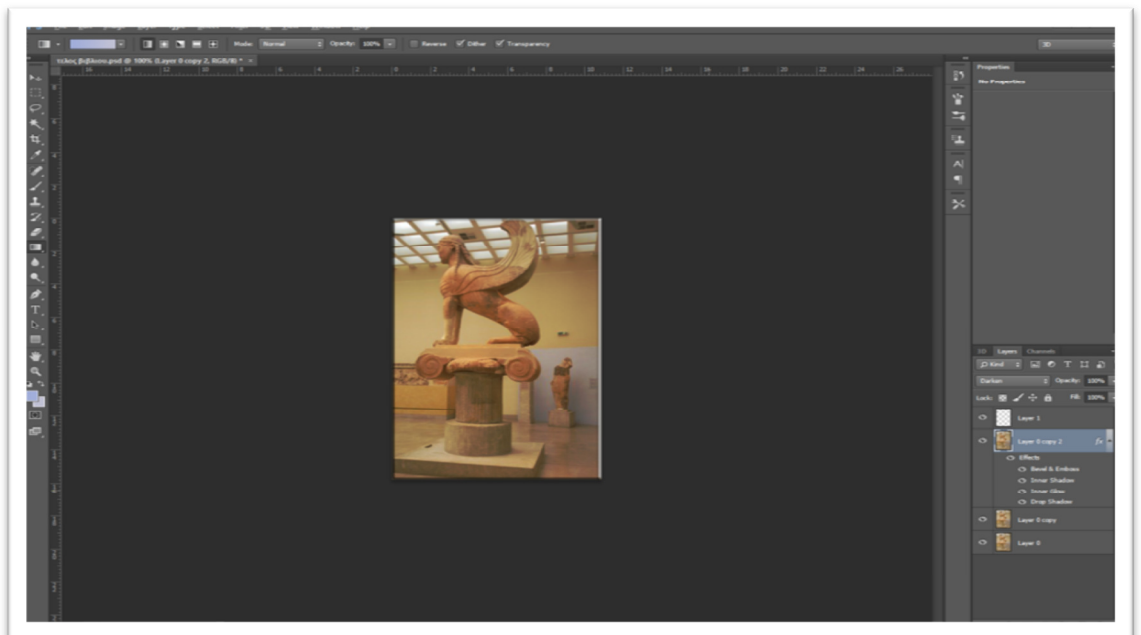
Στις εικόνες 8 και 9 βλέπουμε το πριν και το μετά του εξώφυλλου στην αρχή του βιβλίου.

Πρόσθεσα 2 νέα Layers:

- Για να δώσω ένα πιο σκοτεινό τόνο στην εικόνα
- Για να μορφοποιήσω τα γράμματα

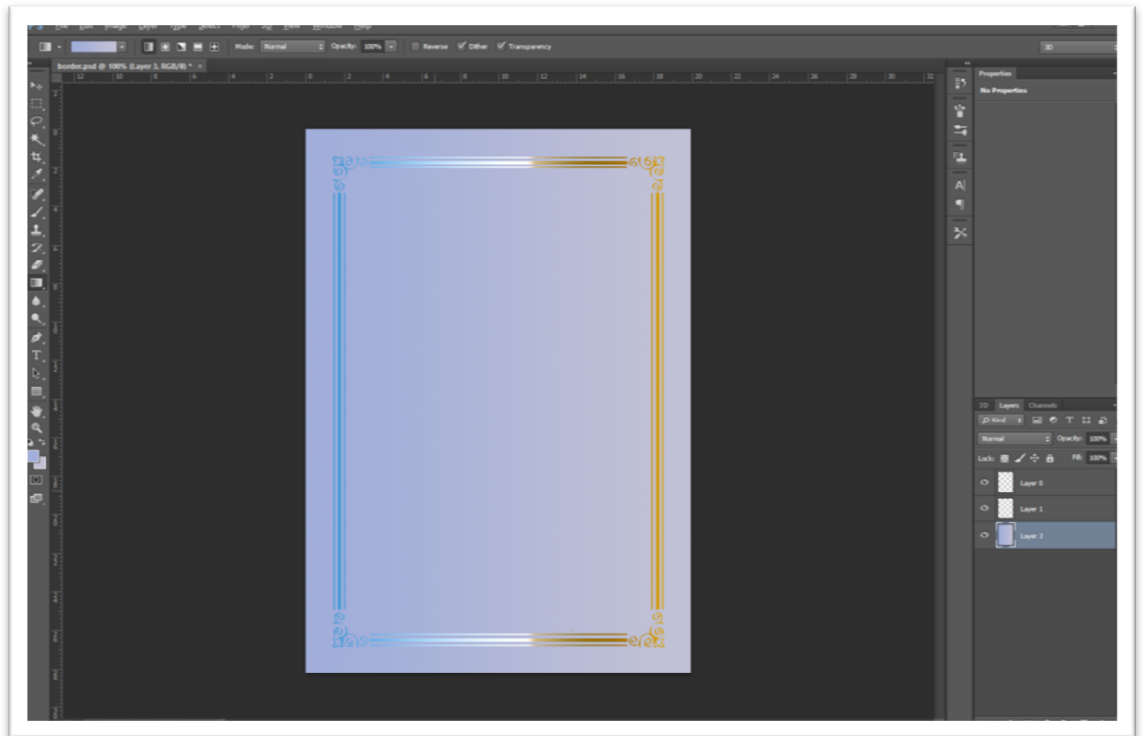
Εικόνα 10: Εξώφυλλο τέλους ΠΡΙΝ

Εικόνα 11: Εξώφυλλο τέλους ΜΕΤΑ

Στις παραπάνω εικόνες (10-11) απεικονίζεται το εξώφυλλο στο τέλος του βιβλίου στο οποίο πρόσθεσα 2Layers

- Για να δώσω ένα πιο σκοτεινό τόνο στην εικόνα
- Έδωσα έμφαση στα χαρακτηριστικά τις εικόνας όπως:
  - Γωνίες
  - Σκίαση
  - Φωτεινότητα

Εικόνα 12: Περίγραμμα Σελίδας

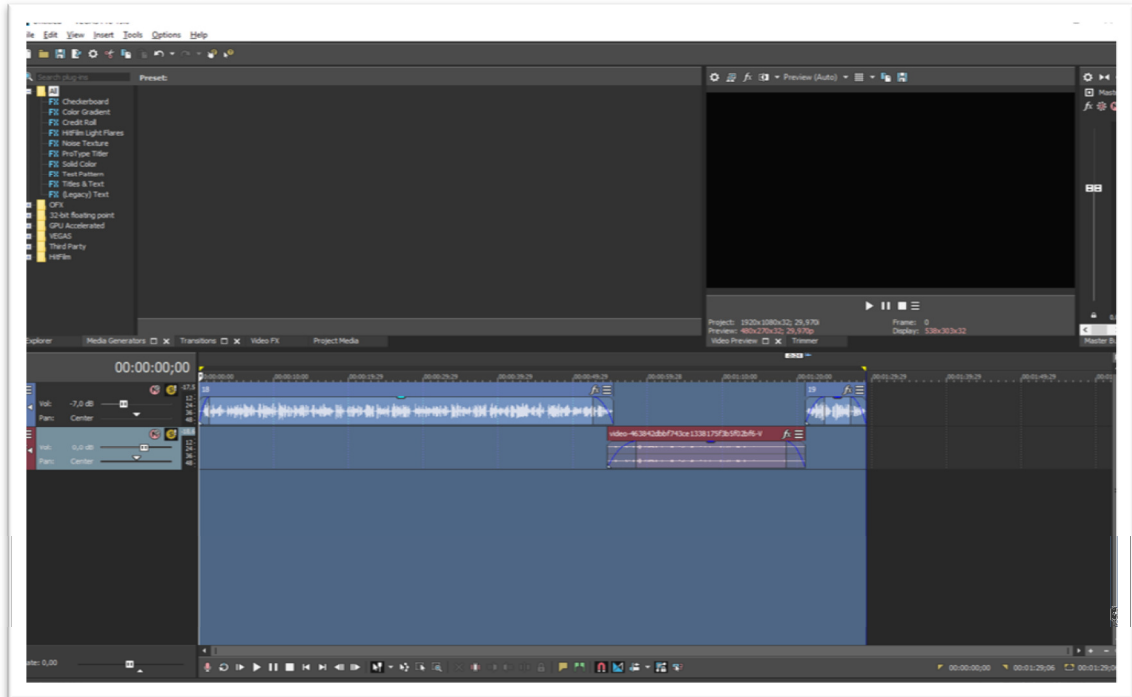
Στην εικόνα 12 βλέπουμε το περίγραμμα των σελίδων που χρησιμοποιήσα έχοντας 3 Layers, επειδή το αρχικό ήταν άσπρο μαύρο.

- Στο πρώτο Layer βρίσκεται η προ-επεξεργασία του αρχικού
- Στο δεύτερο βρίσκεται το Background στο οποίο πρόσθεσα Gradient χρώμα.
- Και στο τρίτο είναι το περίγραμμα στο οποίο πρόσθεσα επίσης Gradient χρώμα με διαφορετικές αποχρώσεις.

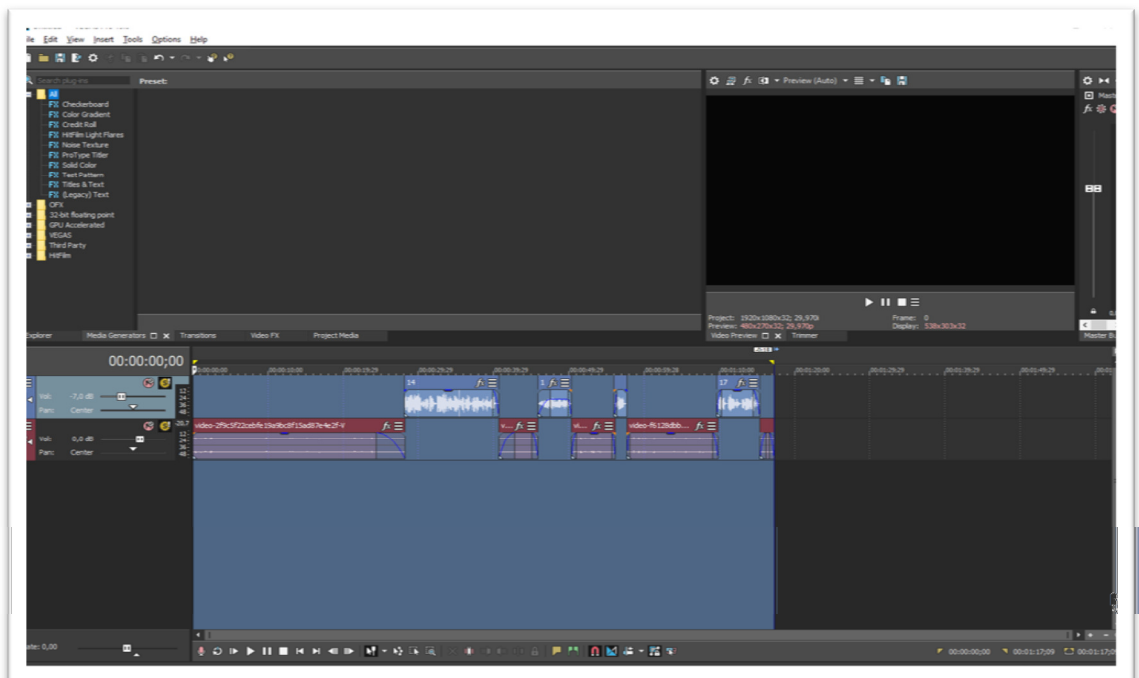
SONY VEGAS

Το SonyVegas είναι ένα πολύ γνωστό πρόγραμμα τηςMagixSoftwareGmbH (ο προηγούμενος ιδιοκτήτης ήταν η SonyCreativeSoftware) το οποίο αφορά κυρίως την επεξεργασία εικόνας, ήχου και βίντεο. Γνωρίζοντας τις βασικές

δυνατότητές του προγράμματος το χρησιμοποίησα για την επεξεργασία ήχου.

Εικόνα 13: Sony Vegas Επεξεργασία Ήχου

Εικόνα 14: Sony Vegas Επεξεργασία Ήχου

Στις εικόνες 14 και 15 βλέπουμε 2 διαφορετικά αρχεία ήχου, το ένα με περισσότερα δεδομένα.

Τα έχω χωρίσει σε 2 διαφορετικά Layers το ένα αφορά την «Αριάδνη» (το μπλε) και το δεύτερο Layer αφορά τον «Έκτορα» (το κόκκινο).

Βλέπουμε πότε σταματάει να μιλάει ο κάθε ένας καθώς επίσης στις άκρες του κάθε ήχου έχω προσθέσει να μειώνεται ομαλά ο ήχος των 2 παιδιών. Όταν τελειώσω με τον ήχο τα «μαρκάρω» όλα τα αρχεία μου, έπειτα πηγαίνω από το File ->Export και επιλέγω τον τύπο δεδομένων που θέλω στην προκειμένη περίπτωση έχω επιλέξει MP3.

**Οι ηχογραφήσεις έγιναν με κινητό sony esperia και LD.
Το προσχέδιο έγινε σε word .**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τα μουσεία είναι συνυφασμένα λοιπόν με το στοιχείο της φύλαξης παλαιότερων αντικειμένων και έχουν διαχρονικό χαρακτήρα. Η εκπαίδευση στο πλαίσιο των μουσείων θα πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι δεν χαρακτηρίζεται από οργάνωση και δεν συγκεντρώνει τα αναμενόμενα ιστορικά στοιχεία. Το μουσείο ως φορέας διοχέτευσης γνώσεων έχει μεγάλη παράδοση.

Στην παρούσα εργασία έγινε προσπάθεια προσέγγισης των παραμέτρων που σχετίζονται με τον εκπαιδευτικό ρόλο του μουσείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΞΕΝΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ Π., (2006) ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

ΤΟΜΟΣ

Γ, ΕΑΠ, ΠΑΤΡΑ, 1998, ΣΕΛ. 105-149

ΑΥΔΗ, Α., (2002) ΠΡΑΚΤΙΚΑ «ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΟ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: 20 ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ

ΚΑΛΛΑΜΑΡΙΑΣ.

ΓΚΟΤΣΗΣ, ΣΤ., (2002) ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ, ΑΠΟ ΤΙΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ

ΣΤΗ ΜΟΥΣΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ, ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ-ΣΧΟΛΕΙΟ 60 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ, ΑΘΗΝΑ: ICOM.

BROPHY, K. (2008). "WORKSHOPPING THE WORKSHOP AND TEACHING THE UNTEACHABLE". IN: HARPER, GREAME & KRALL, JERI (ED.). *CREATIVE WRITING STUDIES.*

PRAGTICE, RESEARCH AND PEDAGOGY, PP. 75-87. CLEVELAD, BUFFALO, TORONTO

: MULTILINGUAL MATTERS

ΓΚΑΖΗ Α., (2003), ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ, ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑ, ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΤΡΑ:

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΓΡΟΣΔΟΣ, Σ. ΚΑΙ ΝΤΑΓΙΟΥ, Ε. (2003). *ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ.* ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.

ΓΡΟΛΛΙΟΣ, Γ., (2011) ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ,

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, Γ., (2006) Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ

- ΔΡΑΣΤΙΚΩΝ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ. ΑΘΗΝΑ: FAGOTTO.
 JARVIS PETER, (2003), ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ,
 ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ
 ΠΡΑΞΗ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΝΙΑΤΗ, ΑΘΗΝΑ: ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
- EVERARD, K.B., & MORRIS, G. (1999). *ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ
 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ
 ΔΙΟΙΚΗΣΗ*.(Δ.ΚΙΚΙΖΑΣ, ΜΕΤΑΦΡ.). ΠΑΤΡΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ
 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ.
 EVERARD, K.B., MORRIS, G., & WILSON, I. (2004). *EFFECTIVE SCHOOL
 Management*
 (4th ed) London: Chapman Pu.
- EYSENCK, M.W. (2013). THE IMPACT OF PARENTAL PSYCHOLOGICAL
 DIFFICULTIES ON
 THEIR CHILDREN. IN A.-S. ANTONIOU & B. D. KIRKCALDY (EDS.),
 EDUCATION, FAMILY
 AND CHILD AND ADOLESCENT HEALTH (PP. 21–35). ATHENS:
 DIADRASSI
- KEIL, F. (2014). DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY: THE GROWTH OF
 MIND AND
 BEHAVIOR. USA: W. W. NORTON & COMPANY INC
- ΚΟΥΓΙΟΥΜΤΖΑΚΗΣ, Γ. (1995). ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ: ΠΑΡΕΛΘΟΝ,
 ΠΑΡΟΝ, ΚΑΙ
 ΜΕΛΛΟΝ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
- ΚΟΥΡΚΟΥΤΑΣ, Η.(2007). ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ:
 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
 ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ. ΑΘΗΝΑ
 :ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
- ΚΩΣΤΑΡΙΔΟΥ - ΕΥΚΛΕΙΔΗ, Α. 2008.ΜΕΤΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ
 ΑΥΤΟΡΡΥΘΜΙΣΗ. ΑΘΗΝΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
- FREINET, C. , (1977) ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ ΛΑΟΥ, ΑΘΗΝΑ, ΟΔΥΣΣΕΑΣ
- GOEHLICH, M., (2003) ΠΑΙΔΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ.
 ΑΝΟΙΚΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ,
 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ
 REGGIO, ΑΘΗΝΑ,
 ΤΥΠΩΘΗΤΩ-Γ. ΔΑΡΔΑΝΟΣ
- ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ, ΤΖΙΝΑ: «LECTOR LUDENS: Η ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΩΣ ΠΑΙΧΝΪΔΙ /
 ΠΑΙΧΝΪΔΙΑ ΤΗΣ
 ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ». ΣΤΟ Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΪΑ ΣΗΜΕΡΑ. ΌΨΕΙΣ, ΑΝΑΘΕΩΡΪΗΣΕΙΣ,
 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

(ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ). ΑΘΗΝΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ 2004, 128-133.

ΚΟΝΙΔΑΡΗ, Β. (2006). ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΕ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΜΑΘΗΣΗΣ. ΣΤΟ: Γ. ΜΠΑΓΑΚΗΣ (ΕΠΙΜ.), *ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ, Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ*. ΑΘΗΝΑ: ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ.

ΚΟΚΚΙΝΟΣ Γ.,(2002), ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΟΥΣΕΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ, ΑΘΗΝΑ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΚΑΛΟΥΡΗ-ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ Ο. , ΚΑΣΣΑΡΗΣ Χ,(1988) ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ , ΑΘΗΝΑ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΜΙΧΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝ., (1998), *ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ Ι*, ΑΘΗΝΑ

ΖΩΓΡΑΦΟΥ- ΤΣΑΝΤΑΚΗ Μ.,(2000) ΜΟΥΣΕΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΑΘΗΝΑ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΔΡΟΓΕΙΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Μ., (2003), ΜΟΥΣΕΙΟ: ΑΠΟΘΗΚΗ Η ΖΩΝΤΑΝΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ;, ΑΘΗΝΑ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ Ν.,(2003), ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ, ΑΘΗΝΑ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΆΤΡΑΠΟΣ

ΚΟΥΒΕΛΗ Α., (2000), Η ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ, ΈΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΚΑΡΙΑ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ , ΑΘΗΝΑ: ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΠΑΣΙΑΡΔΗΣ, Π. (2008). *ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ*, ΤΟΜΟΣ Ι., ΛΕΥΚΩΣΙΑ: ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ.

ΠΑΣΙΑΡΔΗΣ, Π. (2008). *ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ*, ΤΟΜΟΣ ΙΙ., ΛΕΥΚΩΣΙΑ: ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΝΑΚΟΥ, ΕΙΡ. (2000). ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΚΕΨΗ, ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ. ΑΘΗΝΑ: ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΖΑΦΕΙΡΑΤΟΥ, Α, ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ Κ.,(2000), ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΑ, ΑΘΗΝΑ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΥΠΩΘΗΤΩ

<https://www.benaki.gr/> (ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ 10/10/2018)

<http://www.kathimerini.gr/> (τελευταία ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ 10/10/2018)

https://www.hcm.gr/educational_programs/(τελευταία ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ 10/10/2018)

<HTTPS://WWW.ATHINORAMA.GR/RESTAURANTS/PLACE.ASPX?ID=5004>

317 (ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ 15/10/2018)

<HTTPS://WWW.GNHM.GR> > ΕΠΙΣΚΕΨΗ(ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ 15/10/2018)

www.namuseum.gr/visiting/index-gr.html (ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ 15/10/2018)

<https://www.benaki.gr/> (τελευταία προσβαση στις 15/10/2018)

<https://www.nytimes.com/> (ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ 15/10/2018)

<https://www.theacropolismuseum.gr/el/content/kafe-estiatorio>(τελευταία

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ 15/10/2018)

<https://greece.terrabook.com/el/phocis/page/archeologiko-mouseio->

DELΦON/(ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ 15/10/2018)

<https://www.culture.gr/>(ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ 15/10/2018)